Documentele prezidențiale declară preocuparea autorităților pentru aspectele sociale negative și menționează propuneri de remediere. Astfel, reamintind forului legislativ că nu a acționat în legătură cu reorganizarea programelor de asistență socială propusă încă în anii primului mandat al președintelui Nixon, mesajele prezidențiale insistă asupra descentralizării asistenței sociale, adăugînd propunerea introducerii unui sistem de asistență medicală accesibil tuturor cetățenilor S.U.A. ; proiectul de buget pentru exercițiul fiscal următor, dat publicității luni, prevede, de altfel, alocații apreciabile pentru programele referitoare la resursele umane, tocmai în intenția de a remedia anumite deficiențe, relevate în textele transmise Congresului.

Pornind și de la astfel de considerente (și, probabil, și de la implicațiile electorale), Administrația a anunțat că „nu vom accepta menținerea ratei inflației din 1973 și cu atît mai puțin putem risca creșterea ei". Promisiune, în esență, moderată — și a cărei realizare va întîmpina dificultăți sau, eventual, va compromite alte obiective ale Administrației : strategia antiinflaționistă a țărilor capitaliste include, ca o regulă, frînarea creșterii economice, ceea ce antrenează, inevitabil, o sporire a șomajului. Dar asupra ansamblului strategiei economice prezidențiale și, de fapt, asupra însăși evoluției economice americane planează incertitudinile create de situația în domeniul energiei. Scumpirea energiei acționează în sensul accelerării inflației, ducînd la o creștere generală a prețurilor, diferențiată după costul energiei folosite în fiecare ramură industrială. Pe de altă parte, penuria de energie va acționa, în mod cert, în sensul recesiunii (conjunctură în general defavorabilă inflației). Deocamdată, efecte spectaculare s-au înregistrat, așa cum se putea anticipa, în industria automobilelor : vînzarea automobilelor mari a scăzut, în comparație cu intervalele corespunzătoare din 1973, cu 50 la sută ; se oferă cîte 250 de galoni de benzină gratuit cumpărătorilor de asemenea automobile, iar fabricile oferă agenților comerciali prime pentru fiecare automobil vîndut ; s-a înregistrat concedierea a mii de muncitori, alte mii de angajați devenind șomeri temporari. La proporții mai puțin dramatice, este considerată probabilă o reducere a activității în multe alte industrii, beneficiind net de conjunctură numai căile ferate (cel mai rentabil mijloc de transport, sub raportul consumului de energie) și extracția de combustibili (inclusiv inferiori).

Administrația a lansat planuri ambițioase de perspectivă, propunînd obiectivul „independenței energetice în 1980", și a anunțat alocații de 10 miliarde în vederea descoperirii de noi resurse energetice (se contează pe investiții de 200 de miliarde din partea investitorilor particulari). Este, probabil, motivul pentru care problematica energiei ocupă o poziție centrală și în activitățile de politică externă ale S.U.A.

Mesajul cu privire la „Starea Uniunii" cuprinde unele referiri mai ample la politica externă a Washingtonului. Este subliniat cu satisfacție faptul că S.U.A. se află în relații de pace cu toate țările lumii. Consemnînd adîncirea unor procese menționate și în mesajele din 1973, textul prezidențial constată că S.U.A. și U.R.S.S. „acționează împreună în direcția păcii" și că relațiile cu R.P. Chineză au intrat într-o „perioadă de schimburi pașnice și de dezvoltare a comerțului". De fapt, în domeniul politicii externe au survenit, atît în ultimul an (la care se va referi „mesajul cu privire la Starea lumii"), cît și în perioada riguros recentă, suficient de multe evoluții noi, pentru ca el să facă obiectul unui articol ulterior.

Mihai Matei

VIENA

Socialiștii se pregătesc de Congres

Corespondență de la trimisul nostru Vasile Crișu

Congresul Partidului Socialist din Austria, care urmează să-și deschidă lucrările marți, 12 februarie, la Konzerthaus din Viena, se detașează ca un eveniment deosebit de important al actualității politice interne. Este vorba de o a doua convocare a celui mai înalt forum al partidului, de cînd acesta a devenit, în 1970, unica formațiune politică de guvernămînt — renunțînd la alternativa cabinetelor de coaliție. Astfel, în mod firesc, din dezbaterile Congresului nu vor lipsi nici caracterul de bilanț, nici cel de jalonare a direcțiilor fundamentale ale viitoarei activități. Sînt așteptate, de asemenea, hotărîri privitoare la eventuale modificări în statut, o propunere în acest sens fiind deja înaintată Prezidiului P.S.A. din partea conducerii organizației partidului din landul Austria de Sus. Principalul referat al Congresului va fi expus de președintele partidului, cancelarul federal Bruno Kreisky, urmînd a fi adoptate, după cum se anticipează, peste 10 rezoluții.

Problemele economice vor ocupa, fără îndoială, o pondere specifică în ansamblul chestiunilor ce vor fi dezbătute de către Congres, știut fiind faptul că guvernul Kreisky și-a concentrat eforturile, cu prioritate, în acest domeniu și că anul 1973 a adus în agenda economică a țării elemente noi, cum au fost, de exemplu, acordurile semnate cu Piața comună lărgită și un nou sistem de percepere a impozitelor. Trebuie remarcat, în această ordine de idei, că, în ciuda unei conjuncturi vest-europene în general nefavorabilă, eforturile menționate au dat o serie de rezultate, Austria înregistrînd un ritm constant de dezvoltare economică (în 1973, el a fost estimat la 6 procente) și menținîndu-se, astfel, din 1970, în partea superioară a clasamentului statelor europene industrializate. Cîteva date statistice vin să confirme o serie de tendințe ascendente consemnate în ultimii ani. Astfel, în ceea ce privește productivitatea muncii, datele anului 1972 arată că producția industrială pe salariat a sporit cu 5,1 la sută (în anul precedent, acest spor se cifra la 4,7 la sută) ; investițiile au însumat, în anul menționat, cca. 150 miliarde șilingi, respectiv cu 24,5 la sută mai mult decît în 1971. O proporție nemaiîntîlnită anterior au înregistrat investițiile industriale (23,5 miliarde șilingi în 1972, circa 27 miliarde șilingi în anul ce a trecut), paralel fiind obținută o îmbunătățire a structurii în industrie. Rata de creștere a economiei de export a atins 13,6 procente în 1972 și 16,1 procente în primele cinci luni ale anului 1973. Este demn de subliniat că veniturile realizate de întreprinderile etatizate au înregistrat sporuri notabile, ele ridicîndu-se, în 1972, la 54,3 miliarde șilingi, cu 10 la sută mai mult decît anul precedent. Este semnificativ, în acest sens, și faptul că exporturile efectuate de industria proprietate de stat ocupă o pondere de 18,2 la sută din totalul exportului austriac. Dar, așa după cum declara cancelarul Bruno Kreisky, dacă imaginea situației economice poate fi caracterizată în mod pozitiv, nu trebuie, totuși, ignorate „umbrele care cad asupra prosperității economice a Austriei". Este vorba de o serie de dificultăți apărute din puternicele tendințe de urcare a costului vieții, respectiv despre evoluția din sectorul prețurilor, fapt ce a determinat guvernul să acorde o principală atenție măsurilor de stabilitate, de combatere a fenomenelor inflaționiste.

Cancelarul Bruno Kreisky : „Eforturile ce au loc în prezent în direcția destinderii deschid noi posibilități, noi perspective economiei austriece"

Factorii responsabili ai Partidului Socialist de guvernămînt consideră că, în ciuda dificultăților enumerate, unele deloc neglijabile, programul economic preconizat va putea fi integral realizat, cu atît mai mult cu cît — așa după cum sublinia, în fața Parlamentului, cancelarul Bruno Kreisky — politica de coexistență pașnică, eforturile ce au loc în prezent în direcția destinderii deschid noi posibilități, noi perspective economiei austriece.

Desigur, economia nu constituie un scop în sine, dezvoltarea acesteia repercutîndu-se în sfera relațiilor sociale. În consecință, este de așteptat să fie abordate la Congres și probleme privind politica socială, cu atît mai mult cu cît guvernul a întreprins pe acest tărîm o serie de măsuri care s-au bucurat de un ecou favorabil în rîndul populației. Sînt menționate, în acest sens, o serie de măsuri sociale în domeniul învățămîntului și al asigurărilor sociale. Rămîn însă de rezolvat, în continuare, o serie de probleme, între care și aceea a îmbunătățirii raporturilor între veniturile obținute de diferite grupuri sociale, asigurarea unor drepturi de participare celor implicați direct în procesul de producție la luarea hotărîrilor economice la nivelul întreprinderilor ș.a.

Congresul Partidului Socialist din Austria are loc, așadar, pe un fundal din care nu lipsesc nici realizările obținute în cei peste trei ani de cînd și-a asumat integral guvernarea și nici o serie de dificultăți. Măsurile ce urmează să fie adoptate vor încerca să răspundă, fără îndoială, deopotrivă necesităților conjuncturale, cît și celor pe termen lung de dezvoltare și modernizare în continuare a societății austriece.

Consecințele crizei petrolului și conferințele energetice

„Criza petrolului" continuă să preocupe în mod deosebit de profund economiștii, oficialitățile guvernamentale, oamenii de știință din cele mai diverse țări ale lumii. Și, deși există unele indicii că, după creșterile spectaculoase din ultimele luni, prețul petrolului intră într-o perioadă de „stabilitate", cu toate că mulți observatori politici prevăd o „flexibilizare", dacă nu chiar o ridicare, a embargoului arab aplicat parțial sau total livrărilor către unele țări, iar anumite evoluții tind să semnaleze apariția unei relaxări a tensiunilor economice generate de frămîntările de pe frontul petrolier, nu este de natură a produce nici un fel de uimire afirmația ziarului francez „Le Monde" că, de fapt, „criza abia începe". Aceasta, întrucît, la o analiză mai aprofundată, o asemenea afirmație nu este lipsită de temei.

Odată depășită „faza febrilă" a crizei, s-a trecut într-o fază mai calmă, care permite o evaluare mai precisă a implicațiilor ei. Dimensiunile reale ale embargoului, măsura, mai mult sau mai puțin efectivă, în care acesta a funcționat nu sînt pe deplin conturate — și, ca atare, nici consecințele practice resimțite, în acest sens, de diferitele economii naționale.

Un efect al crizei este, însă, cert, creșterea prețului petrolului. Chiar dacă actuala „înghețare" se va menține, creșterea rămîne deosebit de ridicată, prețul din prezent al țițeiului fiind, în medie, de peste 5 ori mai mare în comparație cu cel dinaintea declanșării crizei. Prețul se va situa în continuare la un nivel comparativ mult mai înalt, chiar și în condițiile în care ar interveni o anumită reducere a acestuia, prevăzută de unii experți și specialiști occidentali pe baza presupunerii că, în timp ce oferta își va păstra în general cuantumul, cererea se va diminua tocmai sub incidența sporirii prețului. În orice caz, majorarea prețurilor la petrol este o consecință sigură și palpabilă, care dăinuie, indiferent dacă embargoul asupra unor livrări va fi eliminat sau nu. Și aceasta afectează deopotrivă pe cei vizați de embargou și pe ceilalți consumatori. Iar implicațiile creșterii prețurilor la petrol nu se rezumă nicidecum doar la faptul că unele țări vor încasa mai mult, iar altele vor plăti mai mult. Ele sînt, de fapt, mai complexe și mai adînci, avînd înrîuriri profunde asupra structurilor și fluxurilor comerciale, monetare și financiare internaționale, asupra întregii economii mondiale.

Un recent raport al Băncii Mondiale apreciază că „ajustarea economiei mondiale la majorările de prețuri la petrol va domina perspectiva economică în 1974". Raportul estimează că încasările țărilor producătoare de țiței membre ale O.P.E.C. vor spori de la 22,7 miliarde dolari în 1973 la 85 miliarde dolari în 1974, la 100 miliarde în 1975 și la 171 miliarde în 1980. Ce se va întîmpla cu cele peste 62 miliarde dolari ce vor fi încasate în plus de țările respective în acest an, luînd în considerare faptul că economiile lor, la nivelul actual de dezvoltare, nu vor putea absorbi intern totalul acestor fonduri ? Ca urmare, nici importurile lor de pe piața mondială, în ciuda oricărei creșteri posibile, nu vor putea depăși anumite limite, apreciate la maximum 20—25 miliarde dolari. Ce se va întîmpla cu celelalte cîteva zeci de miliarde dolari ? Retragerea lor în bănci proprii ar însemna practic scoaterea temporară din circuitul economic internațional a fondurilor respective. Iar replasarea lor în acest circuit, la un moment dat, ar exercita presiuni deosebit de puternice asupra mecanismelor monetare, amplificînd, între altele, masivele mișcări de capitaluri pe termen scurt, care migrează de pe o piață pe alta în căutarea unor fructificări mai ridicate. Încercarea diferitelor țări occidentale de a atrage în propriile circuite bancare aceste fonduri, oferind dobînzi din ce în ce mai mari, ar putea antrena țările respective pe calea unei escalade fără precedent a dobînzilor, care ar fi de natură să „scumpească" în asemenea proporții creditul intern și internațional, încît cu greu s-ar mai putea găsi activități economice suficient de rentabile, pentru a mai asigura beneficii după rambursarea creditelor bancare primite cu dobînzi așa de ridicate. Consecința ar fi accentuarea tendințelor recesive.

Nota de plată suplimentară determinată de creșterea prețului petrolului revine, în primul rînd, marilor consumatori occidentali (într-o mai mică măsură Statelor Unite, dependente în proporție redusă de importurile de țiței, și într-o mult mai mare măsură țărilor vest-europene și Japoniei, a căror aprovizionare cu petrol din exterior este hotărîtoare pentru asigurarea consumului lor energetic). Previziunile anunță deficite de zeci de miliarde dolari în balanțele comerciale și de plăți ale acestor țări. Emile van Leppen, secretar general al O.C.D.E. (organizație reunind principalele state occidentale), a considerat necesar, de curînd, să insiste asupra faptului ca fiecare din țările membre să **accepte** existența deficitelor respective pentru a evita o alternativă mult mai îngrijorătoare : aceea că, în cazul în care unul din ei ar încerca să înlăture deficitul prin diverse măsuri (restrîngerea importurilor, promovarea exporturilor, devalorizarea concurențială a monedei proprii), el nu ar putea realiza acest lucru altfel decît pe seama celorlalți, fapt ce ar antrena contramăsuri similare, declanșîndu-se, astfel, un adevărat război comercial-valutar.

Dar nota de plată nu urmează a fi achitată numai de aceste state. Importanți importatori de petrol sînt și cele mai multe dintre țările în curs de dezvoltare. Raportul amintit al Băncii Mondiale estimează că acestea vor fi nevoite, în 1974, să cheltuiască în plus pentru importurile de țiței peste 10 miliarde dolari (15-17 miliarde față de numai 5 miliarde în 1973), ceea ce, pentru posibilitățile lor de plată constituie o sumă imensă, echivalînd cu 15 la sută din valoarea totală a exporturilor lor și depășind cu mult aportul net în capitaluri pe care îl primesc sub formă de asistență financiară din partea țărilor industrializate. În principiu, procurarea acestei sume suplimentare nu poate fi făcută decît printr-o sporire a exporturilor. Problema debușeelor nu pare a fi simplă, în condițiile în care țările dezvoltate însele, din motive relativ asemănătoare, vor încerca să-și mărească exporturile și, dimpotrivă, să-și diminueze comparativ importurile, pentru a-și crea capacitatea de a plăti petrolul la noile prețuri.

În presa apuseană pot fi întîlnite referiri cu privire la faptul că, în astfel de condiții, țările occidentale industrializate vor manifesta tot mai multe „reticențe" în acordarea unor facilități comerciale și financiare țărilor în curs de dezvoltare, tinzînd, de exemplu, chiar să reducă relativ cuantumul fluxurilor de asistență financiară către aceste țări. Unii economiști și comentatori de specialitate occidentali merg și mai departe, întrebîndu-se dacă

ÎNRÎURIREA CREȘTERII PREȚULUI PETROLULUI ASUPRA BALANȚELOR DE PLĂȚI CURENTE ALE ȚĂRILOR MEMBRE ALE O.C.D.E. ÎN 1974 (MILIARDE DOLARI)

ȚARA	1973	1974 (previziuni)				
	Balanța de plăți curente	Balanța de plăți curente dacă nu ar fi intervenit creșterea prețurilor la petrol	Cost suplimentar al importurilor „normale" 1) de petrol	Balanța de plăți curente în cazul unor importuri „normale" de petrol	Economii ce ar putea fi realizate prin reducerea consumului intern de petrol cu 10 la sută 2)	Balanța de plăți curente în cazul reducerii consumului intern de petrol
S.U.A.	1,0	7,5	—9,1	—1,6	6,3	4,7
Canada	—0,7	0,2	—0,8	—0,6	0,9	0,3
Japonia	0,9	2,0	—9,1	—7,1	1,8	—5,3
Anglia	—2,8	—1,9	—4,1	—6,0	0,9	—5,1
Franța	0,2	0,5	—5,0	—4,5	1,0	—3,5
R.F.G.	3,9	2,6	—5,9	—3,3	0,9	—2,4
Italia	1,8	—0,2	—4,1	—4,3	0,9	—3,4
Belgia	1,1	0,9	—1,7	—0,8	0,2	—0,6
Olanda	2,2	1,2	—1,7	—0,5	0,2	—0,3
Alte țări O.C.D.E.[3]	1,3	1,6	—8,5	—6,9	1,0	—5,9
Total țări O.C.D.E.	5,3	14,5	—50,0	—35,5	14,0	—21,5

1) la nivelul prevăzut, pentru 1974, anterior declanșării „crizei petrolului"
2) ipoteză de reducere a consumului intern de petrol (și deci a importurilor), prin diferite măsuri de economisire a energiei
3) Austria, Australia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Grecia, Irlanda, Islanda, Luxemburg, Norvegia, Portugalia, Spania, Suedia, Turcia.

Sursa : The Economist

nu cumva statele apusene, în replică față de creșterea prețului petrolului și pentru a-și procura fondurile necesare, vor scumpi, mai lent dar din ce în ce mai vizibil, prețurile la produsele lor industriale de export, apărînd, ca atare, posibilitatea unei evoluții comerciale și monetare îngrijorătoare, a „unei curse fără învingători și învinși".

Actuala situație, deci, implică și solicită, poate mai mult ca oricînd, necesitatea unei strînse cooperări internaționale, împingînd în primul rînd țările direct interesate — în beneficiul lor reciproc, al dezvoltării schimburilor economice mondiale și al climatului politic internațional — spre negocieri cu privire la diversele aspecte de ordin economic sau politic, comercial sau monetar, legate de problemele energetice ; negocieri reclamînd o participare largă, pe baza egalității, echității și avantajului mutual, a respectului dreptului fiecărui popor de a exercita controlul asupra propriilor bogății, a luării în considerare a intereselor tuturor statelor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, a dreptului și obligației fiecărui membru al comunității internaționale de a-și aduce contribuția la dezvoltarea normală și nestingherită a schimburilor economice mondiale, la progresul general pe plan economic și social. Apare, astfel, firească preocuparea mai multor țări ale lumii cu privire la întrunirea unor conferințe cu largă participare internațională, care să dezbată actualele probleme energetice. După ce mai multe țări în curs de dezvoltare s-au exprimat, în ultimele săptămîni, în această direcție, zilele trecute președintele algerian Boumediene, în calitatea sa de președinte al Conferinței statelor nealiniate, a cerut oficial secretarului general al O.N.U. convocarea unei sesiuni de urgență a Adunării Generale a Națiunilor Unite pentru examinarea problemei crizei energetice mondiale, precum și a aprovizionării cu materii prime de bază. Este semnificativ că președintele algerian a situat menirea acestei reuniuni într-un cadru mai larg, apreciind că sesiunea O.N.U. va permite o dezbatere utilă a problemelor dezvoltării ca și a celor privind relațiile economice internaționale în toate laturile și implicațiile lor, în vederea statuării unor raporturi noi, bazate pe egalitate și pe interesul comun al tuturor țărilor. După cum se știe, cu puțin timp înainte, Franța, la rîndu-i, propusese organizarea unei conferințe energetice mondiale, sub egida O.N.U.

Într-un asemenea context, se deschide peste cîteva zile, la Washington, o reuniune a principalelor țări occidentale consumatoare de petrol, ce dă curs unei inițiative americane, luate mai demult (în urmă cu o lună). Conform propunerii S.U.A., această conferință, organizată la nivelul miniștrilor de externe, ar fi prima dintr-un șir de trei reuniuni, a doua urmînd să întrunească și pe ceilalți consumatori (în principal, țări în curs de dezvoltare), pentru ca ultima să strîngă laolaltă statele importatoare și cele exportatoare de petrol. Așa cum au lăsat să se înțeleagă oficialitățile americane, intenția S.U.A. este aceea de a se crea, pe de o parte, un „grup de acțiune" al principalelor țări occidentale consumatoare în problemele energetice (menit să asigure cadrul unei strategii de cooperare pe termen lung între aceste țări în domeniul resurselor energetice alternative), iar, pe de altă parte, de a se găsi o formulă care să permită, în faza finală, obținerea din partea țărilor producătoare a unei „înghețări", dacă nu chiar a unei reduceri a prețurilor la petrol, care, după expresia președintelui Nixon, „ating niveluri din ce în ce mai nerealiste".

Inițiativa americană a fost primită cu destule rezerve în diversele țări. Astfel, statele producătoare au considerat, în general, că procedura prevăzută în sistemul de conferințe propus de S.U.A. ar urmări constituirea în prealabil a unui front comun al marilor consumatori, care să fie apoi opus statelor exportatoare și care să discute cu acestea de pe poziții de forță întărite.

În țările consumatoare, rezervele exprimate s-au concentrat asupra a trei aspecte. Pe de o parte, faptul că acceptarea participării lor la conferință ar putea fi interpretată în țările producătoare ca un acord implicit privind constituirea unui front comun al consumatorilor, ceea ce ar fi putut antrena o înăsprire a embargoului petrolier la care erau supuse, cu consecințe economice nefavorabile în condițiile masivei lor dependențe petroliere externe. De altă parte, faptul că în cadrul unui front comun, vocea care s-ar auzi mai puternic ar fi cea americană. În sfîrșit, aprehensiunile au fost legate de discriminarea pe care a creat-o invitația americană chiar în rîndul țărilor occidentale consumatoare, împărțindu-le, inițial, în participanți și neparticipanți la prima dintre fazele conferinței energetice propuse. Invitația a fost adresată numai marilor consumatori. Oficiosul francez „La Nation" a acuzat S.U.A. că doresc să „rupă" Piața comună, propunerea americană intervenind într-un moment în care C.E.E. încerca o coordonare în domeniul energetic și în care existau unele contacte cu privire la convocarea unei conferințe petroliere vest-europeano-arabe. În condițiile unui răspuns favorabil la propunerea făcută, primit din partea Canadei, Japoniei dar și din partea unor țări membre ale Pieței comune, ca Marea Britanie și R.F.G., Statele Unite s-au repliat, declarînd că, dacă țările „care fuseseră excluse, într-un prim moment, din motive pur statistice" (cum ar fi Belgia, Luxemburg, Danemarca, Irlanda) vor dori, ele ar fi binevenite la Washington. Acum, participarea lor a devenit fapt. Multe din ele se exprimă, însă, în favoarea unor discuții urgente atît cu țările în curs de dezvoltare cît și cu statele producătoare. Pledînd în acest sens, ministrul de externe olandez Max Van der Stoel declara că „grupul de acțiune" propus de S.U.A. nu ar trebui să devină „un club egocentric al bogaților".

Făcîndu-se ecoul tuturor acestor rezerve, Franța a refuzat să dea curs propunerii americane, luînd, în replică, inițiativa amintitei conferințe energetice mondiale, sub egida O.N.U. Premierul francez, Pierre Messmer, a ținut să declare, recent, că „după ce am instituit principiul unei politici economice în acest domeniu, după ce am acceptat pe acela al unor noi raporturi între țările producătoare și consumatoare, ne-ar părea ilogic și periculos să ne raliem unor idei diferite într-un alt cadru". Este semnificativ și faptul că alte țări occidentale consumatoare, care au răspuns favorabil inițiativei S.U.A. (cum sînt R.F.G., Marea Britanie, Japonia, Italia), s-au angajat, între timp, pe calea stabilirii unor contacte și a încheierii unor contracte directe, bilaterale, cu țările producătoare.

Agenția France Presse, citînd surse diplomatice, consideră că, în condițiile unor asemenea aprehensiuni, „S.U.A. și-ar fi redus ambițiile în legătură cu importanța conferinței", „nefiind exclus ca aceasta să nu ia hotărîri concrete". Cotidianul „New York Times" dezvăluia, în acest sens, că reuniunea, procedînd la o analiză a situației resurselor și consumului de energie, a influenței asupra economiei mondiale, a eventualelor soluții precum și a posibilității privind noi inițiative de cooperare internațională, ar urma să adopte un comunicat în care participanții ar lua notă de un acord de principiu asupra unui program complet de acțiune și asupra creării unui grup de lucru însărcinat cu continuarea discuțiilor.

„Numai o cooperare internațională de mari proporții — declara recent ministrul de externe britanic, Alec Douglas Home — va fi în măsură să rezolve actuala criză, pe care nici o națiune nu o va putea soluționa în mod izolat". Într-adevăr, acțiuni concrete și urgente se impun a fi luate în considerare pe plan internațional, într-un cadru larg, cu participarea egală și în beneficiul tuturor statelor interesate.

Ilie Șerbănescu

O. N. U.

Cerere pentru o sesiune extraordinară consacrată problemelor energiei

„Convocarea Adunării Generale extraordinare a O.N.U. consacrată examinării problemelor materiilor prime și ale dezvoltării a fost cerută de președintele Algeriei, Houari Boumediene, în numele țărilor neangajate.

Kurt Waldheim a relevat că i s-a prezentat o cerere de convocare a unei sesiuni extraordinare și nu o cerere de reluare a celei de-a 28-a sesiuni. Potrivit regulamentului, o sesiune extraordinară se deschide cel tîrziu după 15 zile de la acceptarea de principiu a acesteia de către majoritatea statelor membre ale Organizației.

Statele membre au la dispoziție 30 de zile pentru a se pronunța, majoritatea putînd face acest lucru pînă în jurul datei de 2 martie. Sesiunea s-ar putea deschide cel tîrziu la 17 martie. Potrivit informațiilor sosite la sediul Organizației, președintele Boumediene și alți șefi de stat ai țărilor nealiniate vor asista la sesiune.

Pe de altă parte, Aarno Kharhilo (Finlanda), președintele Consiliului Economic și Social al O.N.U., examinează propunerea franceză de a se convoca o conferință internațională în problemele energiei sub auspiciile O.N.U. El a constatat că reprezentanții țărilor neangajate din cadrul Consiliului ar dori să se dea prioritate inițiativei algeriene.

Se anunță, totodată, că secretarul general al U.N.C.T.A.D. (Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare), Manuel Perez Guerrero, a renunțat să convoace în viitorul apropiat o sesiune specială a Consiliului comerțului și dezvoltării, organ superior al Organizației pe care o conduce, pentru a dezbate situația creată de sporirea prețurilor la petrol.

Convocarea unei sesiuni speciale a O.N.U. ar fi fost sugerată, oficios, de numeroase țări în curs de dezvoltare, între care, potrivit unor știri, India și unele state din America Latină. Aceste țări apreciază că sporirea prețurilor la petrol este de natură să aducă prejudicii balanțelor lor externe și să frîneze eforturile lor spre dezvoltare".

(După **A.F.P.**)

DOCUMENTAR

LIBIA

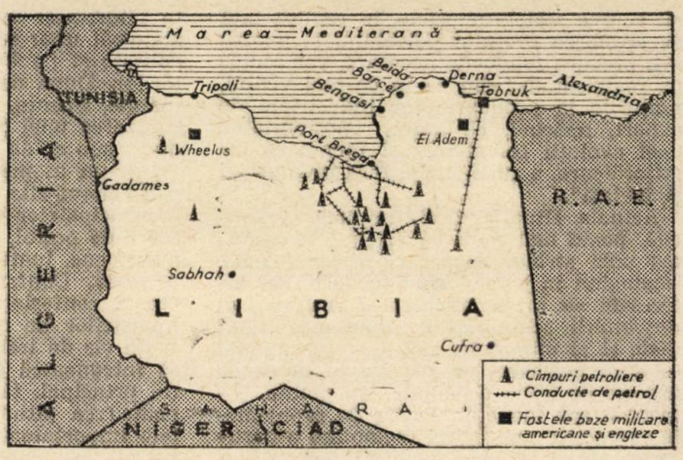

Cînd, la 1 septembrie 1969, în numele Consiliului Comandamentului Revoluției, colonelul Moamer El Kadhafi anunța că regele Idris a fost înlăturat și Libia a devenit Republică, evenimentul a reținut atenția observatorilor politici cu atît mai mult cu cît, pe parcursul unei perioade îndelungate, despre acest stat se vorbise de prea puține ori și atunci doar pentru a comenta prodigioasa ascensiune libiană în producția „aurului negru". Comentatorii au anticipat atunci consecințele acestei răsturnări — pe care, încă de la început, le-au presupus considerabile, atît pe plan intern cît, mai ales, pe plan extern — îndeosebi față de ansamblul lumii arabe, și, implicit, față de criza din Orientul Apropiat. Evoluția ulterioară a Libiei avea să justifice și mai mult deosebitul interes față de această țară, pentru că, în special pe plan extern, Libia a desfășurat o activitate politică intensă, devenind un element esențial în această zonă.

Pînă a ajunge la momentul de răscruce — anul 1969 —, Libia a parcurs un drum lung. Cunoscute încă de pe timpul Imperiului Roman ca... grînar al Romei, aceste teritorii, aflate la confluența căilor ce vin din Europa, Africa și Asia, au cunoscut civilizații remarcabile, intrate apoi, nu se știe prin ce miracol, în stăpînirea nisipurilor imense, noțiunea de terenuri arabile devenind improprie pentru mult timp, cînd, pe aceste meleaguri, ara și însămînța numai vîntul. Iată ce scria în jurnalul său un mare călător al secolului al XIX-lea, baronul Kraft: „În nici o parte de-a lungul Africii septentrionale, marele deșert nu ajunge, ca aici, așa aproape de mare (Mediterana — n.n.). Imensul fluviu de nisip, care nu conține nimic altceva în plus, vine să-și etaleze valurile sale galbene în jurul Syrthei (localitate pe coasta Mediteranei)".

Pe scurt, aceasta era Libia (întinsă pe 1 759 540 kmp ; 2 000 000 locuitori), cu 1 la sută din pămînturi cultivabile și 300 000 de nomazi care trăiau într-o perpetuă instabilitate, cînd, la 24 decembrie 1951, i s-a recunoscut independența și a devenit regat, pe tronul căruia s-a instalat Idris. Dar sărăciei și evidentelor disparități interprovinciale, Idris n-a reușit să le aducă nici o ameliorare vizibilă.

În istoria contemporană a Libiei, o altă dată se impune însă cu insistență. Este cea a descoperirii petrolului. Auzind, poate, de nomazii care povesteau că bunicii și strămoșii lor se tratau cu „ulei numit cînd sicilian, cînd Sf. Quirinus" — mai mulți aventurieri, și apoi specialiști, au plecat să descopere acel miraculos mijloc de „tratament". La început, n-au găsit decît nisip și, probabil, n-au făcut altceva decît să-și reamintească ceea ce notase în jurnalul său un membru al unei expediții geologice : „în ultimele nouă zile, am văzut trei șobolani, patru păsări și... un călugăr". Și, totuși, într-o zi a anului 1957, Standard Oil (Esso) inaugura primele foraje în sud-estul provinciei Fezzan, iar, doi ani mai tîrziu, la Zelten erau descoperite uriașe zăcăminte de petrol care, la începutul exploatării lor, furnizau 32 mii barili pe zi (1 baril = 159 litri), pentru ca, în 1968, Libia să producă 128 milioane de tone de petrol, iar în 1969 — 150 milioane tone *), devenind al patrulea producător mondial de petrol — după S.U.A., U.R.S.S. și Venezuela — și al doilea exportator din lume. Ascensiunea producției petroliere a Libiei a fost fulgerătoare, companiile din numeroase țări occidentale au dus adevărate lupte pentru a obține concesionări — lucru datorat, în mod special, și calității petrolului libian.

Cu toate acestea, în mod cert nu erau mai mult de 20 sau 30 de mii de libieni care profitau de pe urma petrolului : favoriți ai regelui, înalți funcționari și intermediari privilegiați, ale căror conturi bancare din Elveția se măreau de la an la an, în măsura în care se dezvoltau și investițiile lor la Tripoli" — scria „Le Figaro" în septembrie 1969. „Marea grijă a bătrînului Idris, preciza «Paris Match», a fost de a îmbogăți generalii și anturajul său, uitînd că o sumă mai mult simbolică nu va putea adormi poporul său". Fapt divers, dar semnificativ totuși, cînd a fost înlăturat, Idris se găsea peste hotare, în vacanță, fiind însoțit, în afară de soția sa, de o suită de 32 persoane, 5 mașini „Cadillac" și 325 de valize.

Înlăturarea urmelor regimului lui Idris și noile opțiuni — în special cele economice, dintre care s-a detașat reglementarea problemelor petroliere și a celor agrare — au reprezentat puncte principale pe agenda preocupărilor conducătorilor noii republici. În acest sens, în cadrul operației de „eliberare economică și socială", cum o numea Kadhafi, din bugetul planurilor de dezvoltare a țării (pe 1973 — 595 milioane lire libiene — 1 l. l. = 17 franci francezi), 25 la sută s-au alocat anual agriculturii, domeniu în care a fost adoptată o nouă strategie de dezvoltare ce acordă prioritate reformei agrare. Ca și cele precedente, al patrulea plan de dezvoltare (1973—1975) prevede o serie de măsuri energice de combatere a tendințelor anarhice din economie, de redistribuire mai echitabilă a venitului național și de lichidare a totalei dependențe a economiei de veniturile petroliere. Astfel, construirea unei industrii proprii ocupă un loc important printre preocupările guvernului de la Tripoli, acestui sector repartizîndu-i-se însemnate investiții, sensibil mărite în fiecare an. Proiectele grandioase nu lipsesc : construirea unei oțelării la Misurata, realizarea unei industrii alimentare, fabrici de materiale de construcție, amenajarea regiunilor Jeffara, Benghazi și Fezzan, unde 4 000 ferme urmează să fie create.

Date fiind, deci, problemele cu care era confruntată viața politică internă libiană, formarea — în iulie 1972 — a unui nou guvern, condus de Abdel Salem Jalloud, fost prim-vicepremier în primul guvern republican, a reprezentat un moment apreciat ca important în înfăptuirea obiectivelor stabilite. Referindu-se la compoziția guvernului condus de Jalloud (cabinet format din 15 civili și doar 2 militari), presa de la Tripoli arăta că acesta se va preocupa, înainte de toate, de înfăptuirea planului de dezvoltare, pentru a se putea realiza o lichidare a dezechilibrului economiei țării. În acest sens, au fost create trei noi ministere : al planului, al tineretului și al problemelor sociale — sectoare care, cum spuneam, mobilizează atenția oficialităților libiene.

Pornind de la faptul că realizarea practică a proiectelor de dezvoltare depinde de existența fondurilor necesare, asigurate încă într-o proporție ridicată de veniturile obținute prin exploatarea imenselor zăcăminte petroliere ale țării, autoritățile de la Tripoli s-au preocupat în mod deosebit de condițiile în care-și desfășurau activitatea companiile petroliere străine care exportau petrolul libian. În acest sens, la începutul anului 1970, guvernul de la Tripoli declanșa un adevărat „mic război al petrolului" între el și companiile străine, urmărind limitarea și controlarea activității acestora, cît și sporirea prețului plătit pentru barilul achiziționat, avîndu-se în vedere calitatea superioară a petrolului libian (conținut redus de sulf, poziția geografică favorabilă a zăcămintelor, apropiere relativă de piețele vest-europene). A fost extins rolul societății naționale „Libyan Petroleum Company" în prospectare, transport, rafinare și comercializare. Pe aceeași linie, Libia s-a situat și se situează în avangarda țărilor membre ale O.P.E.C., cînd ele au renegociat cu beneficiarii prețul petrolului achiziționat.

*) În 1972, producția a scăzut la 105 milioane, întrucît Libia duce o politică de conservare a rezervelor.

Orientat spre cercurile occidentale, Idris încheiase, în 1954, cu Statele Unite un tratat în virtutea căruia acestea dispuneau în Libia de o importantă bază aeriană, la Wheelus Field, nu departe de Tripoli (cea mai mare bază aeriană din afara granițelor S.U.A. — important nod de comunicații strategice, depozit de aprovizionare pentru flota a 6-a, 6 000 militari, pentru care se alocau anual circa 10 milioane de dolari). La fel s-a întîmplat și cu Marea Britanie care, în 1953, semna și ea un tratat cu Libia, pe baza căruia păstra baza navală de la Tobruk, iar de aeroportul de la El Aden putea beneficia „Royal Air Force". Numărul militarilor britanici : 1 200.

Existența pe teritoriul Libiei a unor baze militare străine contrazicea însă evident eforturile de consolidare a independenței țării. Ca atare, guvernul libian a cerut Marii Britanii și S.U.A. să le evacueze înainte de a expira termenele stabilite în acorduri (decembrie 1970 pentru Wheelus și ianuarie 1973 pentru Tobruk).

de a adopta o poziție față de consecințele și implicațiile poziției geografice a țării — respectiv, accesul direct și pe o distanță însemnată la Marea Mediterană. Noile autorități, reconsiderînd total poziția față de prezența militară străină, au procedat la o activizare a politicii externe față de problemele impuse de „mare nostrum".

În acest context, unul din principalii parteneri de discuție de pe cealaltă coastă a Mediteranei a fost Franța ; evident, relațiile dintre cele două țări au un conținut mai larg și au cunoscut, după 1 septembrie 1969, o anume apropiere, realizată, după opinia observatorilor, datorită existenței unor puncte comune de vedere. Asupra acestei probleme, o apropiere și mai mare există între poziția Libiei și cea a Maltei, fapt ce a determinat nu numai frecvente consultări la nivel înalt, ci și realizarea unor raporturi de ordin special între cele două țări.

În sfîrșit, un subiect care preocupă insistent : cine este Kadhafi ? Iată cum îl caracterizează cunoscutul ziarist egiptean

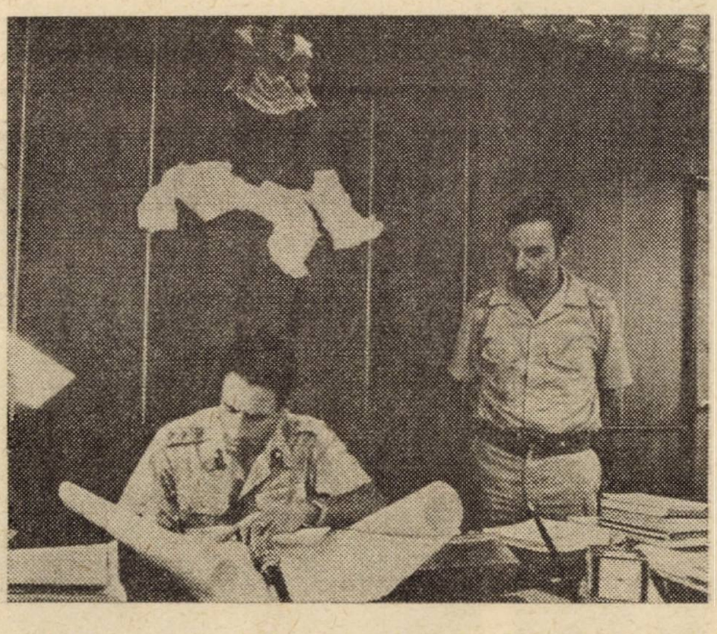

Președintele Kadhafi la biroul său de lucru

Urmărind direcțiile activității externe a noii conduceri a Libiei, observatorii au remarcat dinamismul acesteia, cît și preocupările accentuate față de realizarea unității lumii arabe. Pentru Libia, spunea o înaltă oficialitate de la Tripoli, „dezvoltarea, securitatea, viitorul țării nu pot fi concepute decît în perspectiva unității arabe". Mai întîi, eforturile regimului de la Tripoli au fost îndreptate spre crearea unei federații din care, alături de Libia, urmau să facă parte R.A.U. și Sudanul — și cărora, din toamna anului 1970, li s-a adăugat și Siria. Ulterior, în 1971, Libia, Siria și Egiptul au anunțat crearea unei Confederații a Republicilor Arabe, pentru ca, în februarie 1972, președintele Kadhafi să propună șefului statului egiptean, Sadat, ca Egiptul și Libia să se unească imediat și total. Un ultim eveniment, avînd printre protagoniștii principali Libia și pe președintele Kadhafi, a fost proclamarea Republicii Arabe Islamice prin fuziunea Libiei cu Tunisia.

Printre preocupările de ordin extern ale guvernului de la Tripoli se află și problemele referitoare la situația din Mediterana. Lucru explicabil, dacă ne gîndim că, pentru fostul rege Idris și regimul său, prezențele militare străine pe teritoriul libian însemnau implicit absolvirea

Mohammed Heykal : „Kadhafi este mai puțin cunoscut, în general, și foarte necunoscut de către occidentali. Prima dată cînd l-am întîlnit, era a doua zi după Revoluția din 1 septembrie 1969. Surpriza a fost totală la Cairo. Noi nu cunoșteam, în Egipt, pe cei care au pus la cale revoluția din Libia și președintele Gamal Abdel Nasser a cerut să fie desemnată o personalitate egipteană care să plece la Tripoli. Am fost ales eu. Misterul era complet. O oră după sosirea mea, am văzut intrînd în Consulatul Egiptului un bărbat tînăr. Unul dintre membrii Consiliului Revoluției care venise la aeroport să mă întîmpine mi-a spus : «Iată-l pe șeful nostru». Era Kadhafi. Am discutat împreună de la orele 11,00 seara pînă la 5,00 dimineața. Mesajul pe care m-a rugat să-l transmit președintelui Nasser era următorul : «Noi vom aduce Libia alături de țările arabe. Spuneți-ne ce va trebui să facem». Ceea ce m-a frapat din primul moment a fost sinceritatea sa. Este interesat să asculte, să vorbească și să se informeze. Ia multe notițe, pagini întregi, pentru că, spune el, ceea ce scrie cu mîna lui îi rămîne mai bine întipărit în minte".

Dumitru Constantin

REFLECTOR

Acordul de dezangajare și Egiptul

Canalul Suez este din nou controlat exclusiv de Egipt și, pentru prima oară începînd din 1956, armata israeliană se retrage din teritorii ocupate prin forță. Iată care sînt, pentru Egipt, cele două puncte, cel mai spectaculos pozitive, ale acordului de dezangajare.

Primul punct va fi resimțit de egipteni atît pe plan sentimental, cît și pe plan material. Canalul face parte din patrimoniul patriotic al Egiptului, la fel ca piramidele și marele baraj de la Assuan. Reocuparea lui, în 1956, fusese salutată de Nasser cu exclamația : „Frate egiptean, ridică-te, timpul umilinței a trecut...". De fapt, umilința a revenit în 1967, odată cu războiul de șase zile și prezența, timp de șase ani și jumătate, a israelienilor pe toată lungimea malului de est al Canalului.

Din punct de vedere material, evacuarea de către Israel a întregii zone a Canalului înseamnă posibilitatea de a reinstala rapid acolo un milion de refugiați și de a-i reîncadra în viața economică a țării. În plus, evacuarea permite reamenajarea Canalului (sînt necesare lucrări, timp de 4–6 luni, pentru a-l reda navigației), precum și construirea conductei petroliere Suez – Alexandria.

Al doilea punct pozitiv al acordului – evacuarea de către Israel a unor teritorii ocupate prin forță – are mari consecințe politice. Acest eveniment dă dreptate președintelui Sadat și consolidează considerabil poziția lui.

Aspectul mai puțin pozitiv al acordului de dezangajare este că nu stabilește o legătură între acest acord și reglementarea finală a crizei.

Dar, pe termen scurt, elementele pozitive ale acordului vor prevala asupra aspectelor lui negative ; o imensă ușurare, însoțită de o imensă satisfacție patriotică, va domina viața politică egipteană în lunile următoare, permițînd președintelui Sadat să treacă la partea a doua a operei sale, îmbunătățirea nivelului de trai al egiptenilor.

(După **A.F.P.**)

Nave americane cedate Israelului?

Ziarul „Haaretz" din Tel Aviv, citînd publicația americană „Defense and Foreign Affairs Daily", scrie că Israelul va primi din partea S.U.A. două nave militare construite în timpul celui de-al doilea război mondial. Ele au o viteză de 18 noduri și vor permite Israelului să transporte forțe de intervenție, eminamente pregătite pentru operațiunile de elicoptere.

Ziarul adaugă că cele două nave vor fi vîndute Israelului în cadrul alocațiilor de 2,2 miliarde dolari votate de Congres ca ajutor militar acordat acestei țări.

(După **A.F.P.**)

Modelele lui Siqueiros...

MEDITAȚIE SUB UN SOMBRERO

Anca Voican

Piramidele — uriașele cetăți ale trecutului

Exotismul seducător al indianității

Un nou aeroport, o nouă poartă spre o altă lume... Dacă s-ar putea face o alegere, poate pragul n-ar fi același, dar spațiile imense nu se lasă răzbite ușor. Încercînd să sfidezi orizontul, te desprinzi de pămînt.

Odată ajuns sus, tinjești din nou după el și, cînd îl recapeți, ți-e drag ca o speranță...

Călătorul, oriunde ar fi, are în el instinct de conchistador. Am încercat, nu o dată, senzația aceasta, dar nicăieri nu mi s-a părut că se potrivește mai bine ca în acea Americă denumită hispanică. „Los conquistadores" au descoperit o lume — pămînt înmiresmat de speranțe, cucerit dar neînvins — pe unde au fost călători. Au dat-o Universului, iar acesta a primit-o ca pe un tot — „Lumea nouă". Cum să pătrunzi în acest microcosmos, prin care parte, prin care poartă ? Cum să-i cuprinzi părțile, ca să-l înțelegi pe de-a-ntregul ? Unde să debarci și ce cale să alegi ? Lăsînd acasă cele știute, primul pas abia marchează aceeași necunoștință de cauză a conchistadorilor.

Ar putea fi „călcîiul lui Ahile"

O fișie îngustă de pămînt, trasă parcă de ambele părți de spațiul continental. Legătură de o materialitate abia simțită, firavă. În realitate, straniul efect al relativității geografice : pe întreaga ei lungime se află, totuși, șase republici independente — Guatemala, Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica și Panama — o colonie încă depinzînd de coroana Angliei, Hondurasul britanic, și o enclavă americană, zona Canalului Panama. Un univers aparent în miniatură : America centrală, 600 000 de kilometri pătrați.

Poate aceasta ar trebui să fie „călcîiul lui Ahile", locul vulnerabil, pe unde să pătrunzi în ființa continentului. Marea lui diversitate are, aici, contur blînd, mai aproape de puterea de cuprindere a ochiului. Din Panama în Guatemala, reacțiile și temperamentele oamenilor sînt la fel de net diferențiate ca între oricare dintre națiunile Europei. Indienii puri constituie fondul principal al populației guatemaleze. Salvador, Honduras și Nicaragua sînt, în schimb, mult mai „metise". Pe coasta Caraibilor, negri, mulatri, sirieni și libanezi se amestecă sudat în lumea firească a porturilor. În sfîrșit, galicieni, catalani și andaluzi alternează abia simțit cu scandinavi și germani în Costa Rica, cea mai „albă" dintre republicile locului. Nici urmă de „Istmanía", idealul unității, cu nume căpătat din cartea lui José Arevalo.

Te întrebi, atunci, ce înseamnă America Latină și de unde senzația de univers armo-

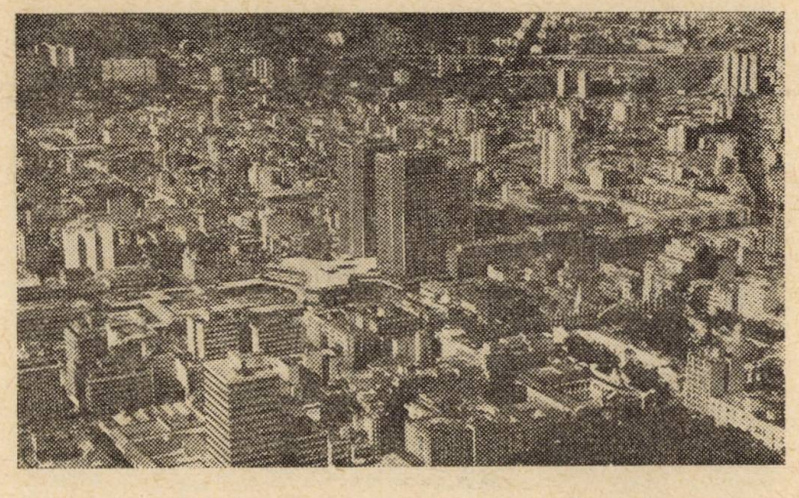

Caracas, oraș tentacular

←

→

Dulcea trestie de zahăr a Cubei...

nizat, pe care, în ceea ce le privește, o resping ca o inadvertență Europa sau Asia și o acceptă, eventual, și numai în parte, Africa ? Nu integritatea geografică face „latină" această parte a Americii. Este o trăsătură mai caldă, ținînd de suflet și cultură, asociată obligatoriu de trecut. Puțini spun America de Sud sau America Centrală. În general, o fac cînd e vorba de precizie geografică. Dar în marea majoritate, preferă denumirea compusă, în interiorul căreia numelui geografic îi este asociat un atribut care-l diferențiază de orice altceva și, în plus, îl califică. Nici un alt continent al globului nu și-a permis această licență geografico-poetică, această abatere de la concizie.

Linia frunții, a inimii și a graiului

Este o excepție care se datorește spaniolilor și portughezilor, de unde și varianta de America hispanică. Justificată, ca și prima, parțial: moștenirea indiană și neagră, ca și influența culturală și colonială americană, britanică sau franceză îi anulează, în cele din urmă, avantajele față de vechea denumire. Marcel Niedergang, cunoscutul publicist atît de adînc atașat acestei lumi, sesizează prea bine realitatea pentru a-l parafraza : „America Latină, ieri spaniolă și portugheză, are azi o personalitate proprie, cuceritoare. Este americană, dar, în același timp, latină și universală. Linia frunții trece prin Statele Unite. Linia inimii se îndreaptă spre vechea Europă iar, de cîtăva vreme, spre Africa și țările lumii a treia".

Linia graiului, am spune noi, zăbovește mult în Castilla. Spaniola este o limbă continentală, vorbită, cu puține excepții, peste tot. Nu la fel, ci cu multe deosebiri, de accent și pronunție mai ales. De aici, două consecințe : latino-americanii au o libertate de mișcare ligvistică echivalentă cu imensul spațiu continental. Nu simt, de aceea, nevoia stringentă de cunoaștere a unei alte limbi și, cînd călătoresc în Europa, se întorc epuizați și sincer nedumeriți de schimbările bruște și radicale în muzicalitatea vorbirii dintr-un spațiu de vreo două ori mai restrîns decît cel latino-american.

A doua consecință ține de orgoliul păstrării limbii. Ecuadorienii, costaricanii și columbienii își dispută întîietatea în ceea ce privește puritatea limbii spaniole, revendicările de respectare „de la vieja lengua castellana" părîndu-mi mai justificate pentru cei din urmă. Fără nici o deosebire, însă, identifică întotdeauna cu surpriză tocmai pe cel ce vorbește spaniola pură, de Castilla. Atunci, o undă de nostalgie evocă distanțele. Poate de aceea, dacă veniturile le permit, au obiceiul să ia avionul spre Madrid și să meargă să vadă „la madre patria". Majoritatea curselor aeriene dinspre America Latină spre Europa fac, de altfel, pe o hartă a traseelor, un adevărat fascicul de raze al căror punct de întîlnire este Madridul. Poate dintr-un obicei al trecutului. Poate dintr-o nevoie nemărturisită, firească, instinctivă, spre rădăcini...

În intimitate, „quechua"...

Pe aproape jumătate din continent se vorbește portugheza – Brazilia, cu cele 90 de milioane de locuitori ai săi –, în Haiti, franceza, iar în cele trei Guyane limbile celor trei metropole : engleza, olandeza, franceza. Jamaica, Barbados și Trinidad-Tobago, foste colonii engleze, păstrează cîte ceva din poezia shakespeariană.

Urmează dialectele indiene. Dar aici încetează orice sistematizare. Sînt numeroase, aproape 1700, indescifrabile, de cerc închis. A rămas un fapt insolit întrevederea dintre președinții Perului și Ecuadorului, cînd, după retragerea celorlalte oficialități, Velasco Alvarado și Rodriguez Lara au dat un plus de

Vitalitatea tradiției : carnavalul

intimitate întîlnirii lor, vorbind în dialectul „quechua".

Așa am intuit universul latino-american, în toată splendoarea diversității sale din trecut și viitor : o lume de interferențe, paralelisme și respingeri, o paradoxală unitate a contrariilor, un continent la care gîndim, în mod fals, ca la o lume fără frontiere, unică și indivizibilă prin latinitatea și indianitatea ei. Exotismul atît de seducător al acestor pămînturi, pe care le-am subsumat unei noțiuni globale – America „latină" – ne face, adesea, să uităm că știm, totuși, să diferențiem pe plan uman, geografic sau politico-economic. Ce are comun „miracolul" brazilian – cu verticale în arhitectură în anii '60 și în economie în anii '70 – cu uitații apărători ai cultului „vaudou" din Haiti, care postesc și se chinuie pînă ce fețele ajung să sugereze foamea veche de cîteva secole ? Paraguay, țara cea mai secretă din America Latină, Argentina, fidelă lui Juan Domingo Peron, Chile, obiect de reflecție pentru continent și lume, Panama, legată „a perpetuidad" de canalul și zona care îi poartă numele, Mexicul, „prea departe de dumnezeu și prea aproape de America"... Secvențele pot continua și, poate, niciodată caleidoscopul nu se va apropia de forma ideală.

Am senzația că nici nu există o asemenea formă și că starea firească a acestei lumi este tocmai mișcarea. Dintre vîrste, i s-ar potrivi, poate, adolescența, vîrsta transformărilor, cu ce are în ea înălțător, neprecizate forme, avînt. Pusă pentru o clipă alături, „lumea veche" mă duce cu gîndul la metafora unui tablou de Picasso, mai precis la bărbatul așezat, foarte spătos, în fața căruia, în picioare pe o minge, o copilă de o suplețe imaterială redă, prin balansul ei abia bănuit, puritatea mișcării...

Orașe de amurg și orașe de zori

Orașele tentaculare n-au, e dreptul lor, prejudecăți. Storc frumusețea de pe pămînturi întinse și o toarnă în piatră. Maleabil și fierbinte, ca în bronz. Zidurile se mulează, parcă, după suflete.

Melancolia Limei, liniștea liniilor ei vin dinspre munți, de pe potecile pe care indienii coboară ca niște umbre, ființe tăcute și însingurate, cu zîmbete înguste, ascunse în tainele lor cele vechi și neștiute. Oraș de amurg, retrăiește prin caldarîm, oameni și zidiri, transparența dorului care îngreunează privirea indianului, în timp ce case cu balcon închid ceva din legănatul gondolei, purtîndu-și aleanul la lumina crudă a zilei. Legănare, senzație de nesfîrșită faleză, albă, delicată, oceanică, de promenadă pentru îndrăgostiți romantici...

Firesc, Lima își găsește ușor un antipod. Ar putea fi Santiago, cenușiu, sobru prin ziduri și arzător prin suflete, cu înfățișare de stațiune climaterică, vegheată cu măreție de Anzi. Ar putea fi, mai contrastant, Buenos Aires, cu aerul lui parizian. Vîntul pampei aduce, uneori, pe bulevarde praful și șuieratul ascuțit al depărtării. Am simțit imensitatea pampei prin imensitatea acestui oraș cu zece milioane de locuitori, oraș de zori, vivace, întortocheat ca risipirea viselor dimineața, făcîndu-te adesea să înțelegi nașterea firului Ariadnei. Saturat de spațiu, nu face nici o risipă și chiar Avenida 9 de Julio, cu cei 300 de metri între trotuare – cel mai larg bulevard din lume – nu este decît o probă de chibzuială și statornicie.

Dar care ar fi opusul, sau semenul lor? În primul caz Quito, respirînd liniște, odihnă convalescentă, nemișcări de lac sub clar de lună. În al doilea, orașele exuberante, moderne, fascinante. Le-a născut pămîntul, croindu-le sufletul din solidă istorie și mult viitor. México are temelii de piramidă, dar fațade de Siqueiros, iar São Paulo strălucește de coloană a progresului. Singurul transplant, Brasilia, învinge, treptat, ca un ideal al adolescenței, nebănuit de puternic. Niemeyer cîștigă pariul cu spațiul, același care, în forma lui tipografică, se arată implacabil, lăsîndu-ne datori pentru o continuare în următorul număr.

Conferința de la Bruxelles

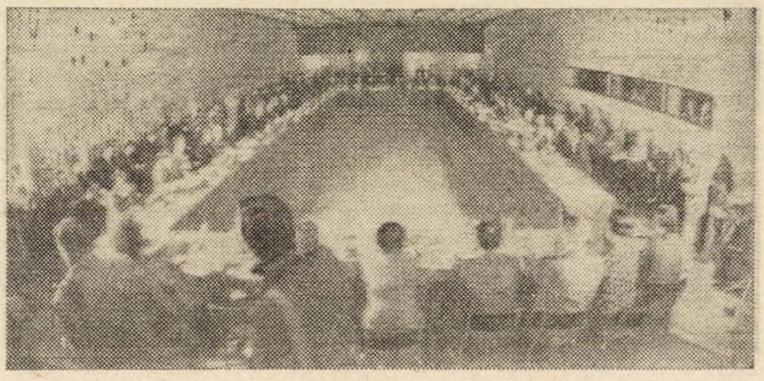

Corespondență de la N. Popescu-Bogdănești

Încheiată la sfîrșitul lunii trecute (28 ianuarie), Conferința de la Bruxelles a partidelor comuniste din țările capitaliste ale Europei a reunit în jurul aceleiași mese delegațiile, conduse de președinții, secretarii generali sau primii secretari ai partidelor comuniste respective. Evenimentul din capitala belgiană a fost precedat de o suită de alte reuniuni — Paris, Roma, Essen, Geneva —, care au tratat unul sau altul din subiectele majore dezbătute la conferința de la Bruxelles, toate la un loc avînd menirea de a pregăti această amplă dezbatere a partidelor comuniste din Occident. Este suficient a sublinia participarea la conferință pentru a ilustra cadrul larg de discuție, amploarea deosebită a reuniunii. (La conferință au participat partidele comuniste și muncitorești din Austria, Belgia, Berlinul occidental, Cipru, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R.F. Germania, Grecia, Marea Britanie, Irlanda, Italia, Luxemburg, Portugalia, San Marino, Spania, Suedia, Turcia ; Partidul Comunist din Olanda a fost prezent cu titlu de observator ; nu au participat partidele comuniste din Norvegia și Islanda).

Așa cum reiese din Declarația politică adoptată la sfîrșitul celor trei zile de dezbateri, Conferința partidelor comuniste de la Bruxelles a tratat nu numai probleme privind relațiile dintre partidele comuniste în lupta comună pentru socialism, democrație, pace și progres, ci a constituit și un prilej de a analiza în profunzime și concret contextul social-politic în care se situează această luptă.

Realitățile noi ale Europei occidentale

În centrul analizei s-au situat, desigur, fenomenele noi — politice, economice, sociale — care caracterizează astăzi evoluția Europei occidentale și cu care sînt confruntate în lupta lor partidele comuniste și muncitorești. Cu o deosebită acuitate a fost delimitată noțiunea de „criză" prin care trece Europa occidentală. Secretarul general al P.C. Francez, Georges Marchais, făcea precizarea că nu este vorba de o criză de conjunctură, ci că *„ea își are originea în structurile și funcționarea însăși a sistemului capitalist actual. Este criza capitalismului monopolist de stat"*, care *„are proporții vaste și comportă grave amenințări* — după cum sublinia, la rîndul său, Enrico Berlinguer —, *atît pentru condițiile de trai ale maselor populare, cît și pentru libertățile și instituțiile democratice"*. În acest context, recunoscîndu-se realitatea obiectivă a Pieței comune, vorbitorii au degajat, ca idee centrală, necesitatea luptei pentru o alternativă democratică a evoluțiilor vest-europene. *„În fața alternativei monopoliste* — sublinia, de pildă, Santiago Carrillo, secretarul general al P.C. din Spania — *se ridică o alternativă democratică, antimonopolistă, o perspectivă socialistă acceptabilă pentru majoritatea societății"*. Majoritatea participanților au subliniat necesitatea ca partidele comuniste și muncitorești, toate forțele socialiste și democratice din țările lor să se opună „Europei monopolurilor", obiectivul de perspectivă fiind edificarea unei „Europe a oamenilor muncii".

În raport cu realitatea comunității vest-europene, Declarația politică relevă existența unei diversități de poziții. Astfel, *„în anumite țări — în care apartenența la C.E.E., timp de 15 ani, a determinat legături economice strînse — partidele comuniste luptă împotriva orientării monopoliste a Pieței comune și a consecințelor acesteia, ca și pentru democratizarea sa. În alte țări, a căror aderiune la Piața comună este de dată recentă, partidele comuniste acționează, dimpotrivă, pentru retragerea totală din C.E.E. În țările vest-europene, nemembre sau asociate, partidele comuniste luptă împotriva încercărilor de a include țările respective în sfera influenței monopolurilor care domină C.E.E."*. *„Cu toată această varietate de situații,* — subliniază Declarația politică — *partidele comuniste din țările capitaliste ale Europei reafirmă că un răspuns comun la politica de integrare economică monopolistă este posibil și necesar. În acest scop, în fața problemelor care se pun tuturor popoarelor Europei occidentale, ele înțeleg să acționeze împreună pentru a da prioritate soluțiilor conforme intereselor acestora, precum și unei cooperări europene cu adevărat democratice, care să răspundă interesului fiecăreia din țările lor, precum și tuturor laolaltă"*.

Priorități interne și internaționale

Din luările la cuvînt ca și din Declarația politică se degajă obiectivele imediate și de perspectivă ale luptei partidelor comuniste din țările capitaliste ale Europei. Astfel, pe plan intern, au fost subliniate necesitatea luptei pentru apărarea și creșterea nivelului de trai al maselor muncitoare, lupta împotriva inflației, garantarea locului de muncă, îmbunătățirea condițiilor de lucru, lărgirea drepturilor și libertăților democratice ; acestea sînt înțelese ca o fază de trecere la transformări democratice radicale în viața politică și socială, prin abolirea dominației marelui capital și, în special, a societăților multinaționale, prin naționalizarea sectoarelor-cheie ale economiilor naționale, prin introducerea unui control democratic și a participării efective a sindicatelor, prin lărgirea drepturilor și atribuțiilor muncitorilor la conducerea și gestiunea întreprinderilor și, în general, a treburilor publice în stat. *„Dezvoltarea luptelor duse de clasa muncitoare și de celelalte pături sociale lovite de politica marelui capital, formarea unei largi mișcări populare, favorizate de alianțe politice avînd un conținut antimonopolist, pot reuși* — se afirmă în Declarația politică — *să impună astfel de transformări. Luptele pentru aceste transformări democratice fac parte integrantă din lupta pentru socialism, iar succesul lor va crea condițiile cele mai favorabile pentru reușita acestei lupte"*.

O atenție deosebită a fost acordată și problemelor internaționale care confruntă popoarele țărilor occidentale din Europa. Pentru a face ireversibil procesul destinderii, reprezentanții partidelor comuniste din Europa occidentală au subliniat necesitatea creării *„unei baze solide securității colective și dezvoltării unor relații normale și reciproc avantajoase între statele europene, pe temeiul principiilor coexistenței pașnice, prin acțiunea în vederea încheierii pozitive, în timpul cel mai scurt și la cel mai înalt nivel, a conferinței statelor pentru securitate și cooperare. Procesul de destindere politică trebuie completat cu o destindere militară, îndeosebi prin reducerea forțelor armate și a armamentelor. Astfel,* — se precizează în continuare în Declarația politică — *se va deschide perspectiva depășirii blocurilor militare antagoniste care divizează astăzi Europa și lumea"*.

Reafirmînd cerința intensificării colaborării între statele europene indiferent de orînduirea lor socială, subliniind necesitatea introducerii în viața internațională a unor relații noi, bazate pe egalitate și respect reciproc, participanții la reuniune au trasat un tablou larg al exigențelor care trebuie să fundamenteze eforturile pentru înfăptuirea unei securități europene reale, pentru consolidarea climatului de destindere și înțelegere pe continentul nostru. Abordînd tematica soluționării politice a conflictului din Orientul Apropiat, aceasta — se spune în Declarația politică — trebuie să se bazeze *„pe aplicarea rezoluțiilor O.N.U., retragerea trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate, recunoașterea drepturilor naționale legitime ale poporului palestinian precum și dreptul tuturor popoarelor și al tuturor statelor din această zonă la existență, independență, suveranitate și securitate"*. De asemenea, în acest capitol, se subliniază necesitatea unor acorduri

fundamental noi între țările Europei capitaliste și țările în curs de dezvoltare.

Majoritatea participanților au subliniat că eforturile de realizare a unei „Europe occidentale noi și democrate", pașnice și independente, trebuie să aibă ca obiectiv major de a stabili *„atît cu Statele Unite, cît și cu țările socialiste, cu tinerele state naționale, cu toate celelalte țări relații de cooperare pașnică, respectarea deplinei egalități a drepturilor și intereselor popoarelor". „O Europă occidentală independentă și pașnică poate avea un rol propriu și important în lume"* — declara Enrico Berlinguer, secretar general al P.C. Italian. Și adăuga că, pentru a atinge aceste obiective, Europa occidentală poate dezvolta *„o inițiativă autonomă, capabilă să facă să progreseze destinderea pe toate planurile, inclusiv pe plan militar, și acționînd în așa fel încît construcția unui sistem de securitate și cooperare să deschidă calea depășirii divizării Europei în blocuri politice și militare opuse". „Europa occidentală, în ansamblul său și prin politica fiecăreia dintre țările sale, poate să acționeze* — declara, de asemenea, Enrico Berlinguer — *în modul cel mai consecvent și mai hotărît pentru dezvoltarea destinderii și coexistenței pașnice, înțeleasă nu numai ca soluționare a conflictelor în curs și construirea unui sistem de securitate, dar și ca o condiție pentru crearea unei structuri a relațiilor internaționale care să permită înfruntarea marilor probleme ale lumii contemporane: de la cea a dezarmării, la cele ale surselor de energie și hrană; de la cele ale protejării și transformării mediului înconjurător natural, la cele ale libertății și independenței tuturor națiunilor, la cele ale luptei împotriva oricăror forme de fascism și rasism".*

Diversitatea căilor de luptă

În cadrul discuțiilor a apărut pregnantă ideea că înaintarea spre țelul unei Europe democratice, spre socialism reclamă cu necesitate abordarea creatoare, de către fiecare partid comunist, a problemelor ridicate de evoluția vieții social-politice, economice, luarea în considerare a factorilor istorici concreți, a particularităților naționale, specifice fiecărei țări. *„Fiecare dintre partidele comuniste participante la această conferință* — a afirmat John Gollan, secretar general al P.C. din Marea Britanie — *recunoaște că fiecare din țările lor din Europa occidentală va merge spre socialism pe o cale proprie, deși între aceste țări există multe similitudini". „Convingerea noastră* — declara secretarul general al P.C. Italian — *este că înaintarea socialismului în partea Europei în care acționăm impune căutarea de noi căi, diferite de cele urmate de alte țări și pe deplin corespunzătoare atît particularităților și tradițiilor fiecărei națiuni, cît și trăsăturilor comune existente în această zonă a continentului". „Forțele de stînga din Europa occidentală* — afirma secretarul general al P.C. Francez, — *trebuie să-și întărească cooperarea, respectînd independența și egalitatea în drepturi ca o condiție majoră a eficacității și a succesului luptei desfășurate de toți și de fiecare în parte; este un atribut al fiecărui partid comunist* — a subliniat Georges Marchais — *să hotărască în deplină independență în cadrul responsabilităților sale naționale soluțiile și metodele de luptă pe care înțelege să le promoveze".*

Definind ceea ce trebuie să se înțeleagă prin „calea europeană" spre socialism — formulă exprimată de unii participanți la conferință —, ziarul „L'Unità", organul P.C. Italian, făcea, în acest sens, o serie de precizări: *„Ar fi nerealist să se definească pentru toți și în abstract o «cale europeană» fără a se ține seama de diversitățile în dezvoltarea situațiilor, de raporturile de forțe ce caracterizează viața fiecărei țări și, deci, activitatea fiecărui partid comunist. Problema este de a vedea în ce măsură, pe baza căror puncte specifice, a căror probleme de fond își realizează și adîncesc diferitele partide convergențele dintre ele, fără a neglija specificul și particularitățile lor naționale, pentru a ajunge la o strategie europeană comună".*

Printr-un schimb liber de opinii, către o conclucrare activă

Era firesc ca și la această reuniune să se manifeste o varietate de opinii asupra unei serii de probleme privind construcția socialismului sau căile de trecere spre noua orînduire, asupra marilor probleme care confruntă astăzi contemporaneitatea. Ceea ce a reieșit însă cu forța evidenței este faptul că deosebirile de păreri într-o chestiune sau alta nu pot și nu trebuie să slăbească solidaritatea de luptă a partidelor comuniste, soluționarea deosebirilor putînd fi abordată cu succes numai pe calea discuțiilor tovărășești, deschise. „Dacă există diferențe de vederi — constata Berlinguer — aceasta trebuie privit ca un fapt pozitiv, care permite să se vadă mai bine diversitățile și particularitățile naționale și să se deschidă calea spre poziții comune mai avansate asupra chestiunilor de importanță și interes major".

A fost reafirmată ideea că numai atunci cînd asupra diverselor probleme de interes vital se confruntă în mod liber părerile, fără pretenția că cineva deține monopolul unicei soluții considerate ca juste, pornindu-se de la necesitatea unui schimb liber de păreri și de idei, numai atunci se pot găsi soluții noi, originale, în consens cu cerințele autentice ale popoarelor, ale maselor de oameni ai muncii. În sprijinul acestei idei, în mod general acceptată de participanți, secretarul general al P.C. Italian declara: *„Nici un partid, nici o forță politică, oricît de mare ar fi importanța ei, nu poate să pretindă să dea singură un răspuns suficient la gravele întrebări aflate la ordinea zilei".* În același timp, la reuniunea de la Bruxelles, din diversele luări de poziții, a reieșit limpede ideea mai veche confirmată de o practică îndelungată, că un partid se definește marxist-leninist prin tactica, strategia și acțiunile concrete consacrate edificării noii orînduiri, socialiste, potrivit condițiilor în care militează. *„Nu putem stabili dacă cineva este marxist după numărul de citate"* — declara Enrico Berlinguer, în cadrul unei conferințe de presă, și adăuga: *„Noi sîntem marxist-leniniști atunci cînd indicăm pentru Italia și pentru Europa exigența de a deschide o cale de construire a unei societăți socialiste cu caractere proprii, pentru că Europa are problemele sale originale".*

Întrebat dacă reuniunea de la Bruxelles constituie „o nouă instituție" a partidelor comuniste, Georges Marchais a făcut următoarea precizare: *„Este exclus ca această conferință să dea naștere unor noi instituții între partidele comuniste și muncitorești. Raporturile dintre partide nu pot fi întemeiate decît pe întîlniri bilaterale sau multilaterale, neformaliste, pe colocvii sau conferințe de acest gen. Nici un partid, oricare ar fi importanța sa numerică, nu pretinde rolul de lider și nici un partid nu ar accepta ca un alt partid să ia hotărîri în locul său".*

Conferința de la Bruxelles a reafirmat importanța discuțiilor libere, bazate pe principialitate și forța argumentelor, în acel spirit constructiv care solicită căutarea și traducerea în viață a soluțiilor înnoitoare. Numai pe această bază, se pot realiza progrese substanțiale pe calea consolidării solidarității. *„Între noi, partidele comuniste, pot exista și există, fără îndoială, puncte de vedere diferite și chiar divergențe în anumite probleme actuale* — a spus Santiago Carrillo. *Aceasta nu va slăbi, în momentul adevărului, solidaritatea noastră. Ar fi util ca ideile și concluziile la care ajunge fiecare partid, după examinarea problemelor sale, să fie exprimate deschis, chiar dacă ele conțin nuanțe divergente sau chiar mai mult decît nuanțe, deoarece cunoașterea lor ar putea fi de folos unora și altora".*

Imperativul unității de acțiune, al unei largi solidarități

Consfătuirea de la Bruxelles a pus în valoare cu deosebită vigoare obiectivul formării unei vaste mișcări populare prin alianțe politice largi, care să cuprindă, alături de partidele comuniste, partide socialiste, formațiuni democratice, progresiste, pe baza unui program de reforme economice, politice și sociale. *„Apreciem că numai mișcarea populară amplă, animată de clasa muncitoare, care să determine toate păturile sociale, victime ale marelui capital, să lupte pentru o perspectivă clară și coerentă, ar putea* — declara secretarul general al P.C. Francez — *să se opună puterii monopolurilor".*

Un aspect esențial al luptei pentru o alianță democratică în Europa occidentală — sublinia, de asemenea, secretarul general al P.C. din Spania — *„trece prin acordul cu partidele socialiste, care în diverse țări au o influență preponderentă asupra clasei muncitoare. Este hotărîtor să obținem ca aceste partide să facă pași spre stînga, să progreseze din punct de vedere politic spre poziții de clasă".* Numeroși vorbitori au subliniat, de asemenea, necesitatea antrenării, alături de socialiști, alături de alte forțe progresiste, a forțelor creștin-democratice care, în multe țări din Europa occidentală, constituie o forță importantă. În acest sens, Declarația politică subliniază că „comuniștii înțeleg să realizeze cea mai largă unitate cu socialiștii și, de asemenea, cu creștinii". În realizarea acestui obiectiv, conferința a subliniat virtuțile practice ale unui dialog cît mai larg cu toate forțele progresiste din țările Europei occidentale, pentru realizarea unei ample unități de acțiune în sprijinul revendicărilor celor mai largi ale maselor populare.

În afara Declarației politice, la conferință au mai fost adoptate o declarație asupra Vietnamului, care exprimă solidaritatea partidelor comuniste cu poporul vietnamez, cu celelalte popoare din Indochina, o declarație de solidaritate cu Chile și o declarație asupra problemei energetice.

Abordînd o gamă largă de probleme de mare importanță, subliniind caracterul creator și dinamic, în condițiile diverse ale fiecărei țări, al politicii partidelor comuniste din Europa occidentală, recenta reuniune de la Bruxelles a marcat necesitatea unei colaborări mai strînse, mai profunde între partidele comuniste din țările occidentale, pentru înnoire democratică, pentru pace și socialism.

1000 +1

Colecţionar

Pentru încercarea de a vinde şapte mitraliere şi un tun antiaerian unui agent secret, Dino Martin, 22 de ani, fiul actorului american Dean Martin, este pasibil de închisoare pînă la zece ani. Aceste arme făceau parte dintr-o colecţie începută încă din copilărie, sub oblăduirea tatălui. Cînd Dino a obţinut permisul de conducere auto, Dean Martin i-a făcut cadou... un tanc Sherman.

Imigrare

Guvernul argentinian va încuraja imigrarea, pentru ca Argentina să-şi dubleze populaţia. Ministrul de interne, Benito Llambi, a declarat că obiectivul principal este ca, în anul 2 000, Argentina să aibă o populaţie de 50 milioane locuitori. În acest scop, vor fi înfiinţate birouri de imigrare pentru a promova acest flux, iar cei aproximativ 350 000 străini care trăiesc deja în Argentina, însă în mod ilegal, vor obţine un statut legitim.

Tuse

Preşedintele Pompidou evocă situaţia internaţională şi criza de energie. Concluzia : Franţa nu este cea mai atinsă în raport cu partenerii ei. „Problema este situaţia economică a Germaniei federale. Dacă ea tuşeşte, în mod sigur vom tuşi şi noi".

Ministrul francez al afacerilor externe, Michel Jobert, în turneu prin ţările „aurului negru"

Invitaţi de onoare ai unui „party" oficial, la Ottawa : premierul Elliot Trudeau şi prinţesa Anne

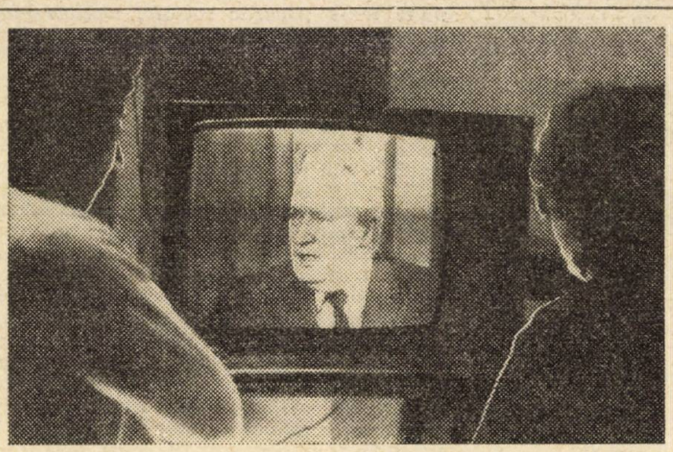

Interviu televizat : premierul Edward Heath despre criza economiei britanice, la emisiunea BBC-ului intitulată „Panorama"

Azil

Potrivit Consiliului ecumenic bisericesc, operaţiunea masivă de transportare a peste 6 000 de străini din Chile în alte ţări ale lumii care le-au oferit azil va fi încheiată săptămîna aceasta. Din luna octombrie a anului trecut, 4 442 persoane au trecut prin centrele, create în acest scop de biserici, sub protecţia O.N.U. 1 000 de persoane au părăsit ţara sub acoperirea diferitelor ambasade. Consiliul ecumenic bisericesc a alocat o sumă de 600 000 dolari ajutorării acestor persoane.

Scriitor

Salvador de Madariaga ar putea să se reîntoarcă într-un viitor apropiat în Spania şi să rămînă definitiv în ţară, s-a aflat la Madrid din surse demne de încredere. Celebrul scriitor, eseist şi istoric spaniol, în vîrstă de 87 de ani, trăieşte în exil din 1939. Actualmente, locuieşte la Oxford. Republican centrist, Madariaga a fost ministru al educaţiei în 1933 şi reprezentant oficial al Spaniei la Societatea Naţiunilor.

După moartea generalului Grivas, preşedintele Makarios a decis amnistierea membrilor EOKA, aflaţi la închisoarea centrală din Nicosia

Premiul literar Lion Feuchtwanger pe 1973 a revenit Heddei Zinner, autoarea cunoscutei trilogii „Strămoşi şi urmaşi".

Sentință

Tribunalul din Oslo a pronunțat verdictul împotriva grupului de cetățeni de origine israeliană, acuzați de complicitate la asasinarea cetățeanului marocan Ahmed Bouchiki și de spionaj. Tribunalul a condamnat pe Abraham Gehmer și Sylvia Rafael la cinci ani și jumătate închisoare, pe Dan Aerbel la cinci ani, pe Marianne Gladnikoff la doi ani și jumătate, iar pe Zwi Steinberg la un an închisoare. Procurorul a apărat teza, potrivit căreia cei patru bărbați și două femei lucrau pentru un agent al serviciilor secrete israeliene „Mossad", și că obiectivul lor în Norvegia era uciderea lui Ben Hassan Salame, liderul Organizației „Septembrie negru", pe care-l acuzau de a fi organizat atacul împotriva atleților israelieni la Jocurile Olimpice de la München.

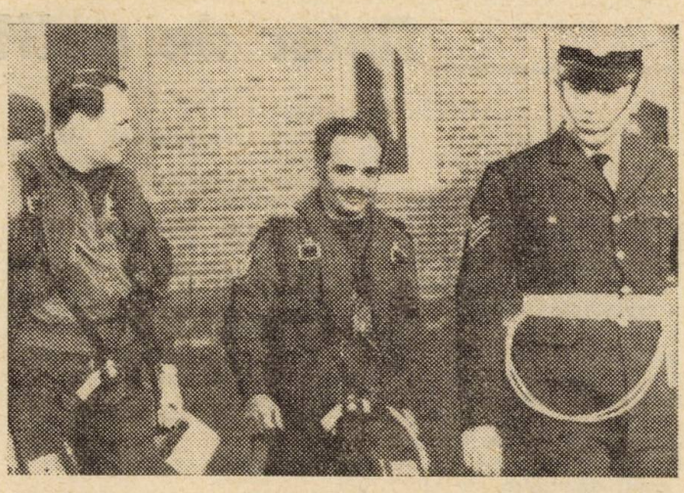

Regele Hussein, în ținută de pilot, se pregătește să zboare cu un aparat al forțelor regale britanice. Răspunde astfel invitației escadrilei a șasea, deținătoarea unui stindard regal iordanian, primit cadou, în 1950, de la bunicul său, regele Abdullah

Secrete

În fața unei comisii de anchetă a Senatului american, condusă de senatorul democrat Henry Jackson, companiile petroliere sînt chemate să dea relații despre profiturile lor, care se pare că ar fi crescut, în 1973, între 40 și 45 la sută. Sînt în cauză „Exxon", „Shell", Texaco", „Gulf Oil". Reprezentantul celei dintîi, încercînd să camufleze unele adevăruri, senatorul s-a indignat : „Sînt stupefiat ! Secretele societății dv. sînt mai bine păzite decît cele ale C.I.A." Beneficiile „Exxon" au sporit cu 59 la sută în 1973, în comparație cu 1972, a afirmat Vyamieson, președintele Consiliului de administrație al societății. Invocînd diverse „scuze", Vyamieson a arătat că aceste profituri vin după mai mulți ani de „vaci slabe". În context, el a arătat că penuria energetică este reală.

Noul ambasador al R.D.G. la Londra, Karl-Heinz Kern (dreapta), respectă ceremonialul britanic pentru a merge la palatul Buckingham, unde va avea loc prezentarea scrisorilor de acreditare

„Adevărul și numai adevărul" jură să spună reprezentanții marilor firme petroliere americane, pe tema beneficiilor cărora Senatul a deschis o amplă anchetă

A renaște din propria cenușă : s-au reîntors copiii la Vestmanneyjan (insula Heimaey), orașul devastat de erupția vulcanului Helgafell

Agricultură

Se pare că punctul forte al economiei americane nu este industria, ci agricultura. Anul trecut, au fost exportate produse agricole în valoare de 17,1 miliarde de dolari, rezultînd un excedent de 8 miliarde în raport cu importurile. Agricultorii americani controlează 89 la sută din comerțul mondial de soia, 75 la sută din cel de porumb și 53 la sută din cel de grîu. Pentru 1974, se prevede cifra de 20 miliarde de dolari pentru export, adică circa 100 miliarde de franci francezi, ceea ce echivalează cu jumătate din bugetul pe 1973 al Franței.

Amnistie

Personalități civile și militare egiptene au fost eliberate în urma măsurilor de amnistie luate de președintele Sadat. În afară de generalul Mohamed Fawzi, fost ministru de război și șef al statului major între 1964 și 1968, condamnat în decembrie 1971 la 15 ani închisoare pentru complot împotriva securității statului, au mai fost eliberați trei conducători militari, considerați răspunzători pentru înfrîngerea în timpul conflictului egipteano-israelian din 1967 : generalul Sedki Mahmoud, care comanda aviația, generalul Ismail Labib, fostul șef al serviciilor de securitate aeronautice, și colonelul Tahsin Zaki. Toți trei fuseseră condamnați pentru prima dată în februarie 1968, dar, deoarece opinia publică apreciase sentințele ca fiind prea blînde, a avut loc un al doilea proces, cu cinci luni mai tîrziu. Generalul Mahmoud a fost atunci condamnat la muncă silnică pe viață, iar ceilalți doi ofițeri la cîte 15 ani închisoare. Amnistia a cuprins, de asemenea, pe Abbas Radwan, fost ministru de interne, condamnat la muncă silnică pe viață în august 1968, pentru complot împotriva regimului.

Dizolvare

La propunerea ministrului de interne, Consiliul de Miniștri francez a aprobat dizolvarea unor mișcări autonomiste : „Embata", de origine bască, „Frontul de Eliberare a Bretaniei", „Armata republicană bretonă", „Frontul de eliberare a Bretaniei pentru Eliberarea Națională", precum și „Frontul țărănesc corsican de eliberare" în conformitate cu legea referitoare la dizolvarea oricăror asociații și grupuri care atentează la integritatea teritoriului național.

Reîmpărțire

Făcînd o analiză asupra „stării Lumii", François Mitterand a dezvoltat o noțiune pe care o evocase adesea în public. „Nu se mai poate vorbi de lumea a treia. S-a născut o a patra lume : țările subdezvoltate se împart acum în țări îmbogățite (posesoarele de materii prime) și țări cu totul sărace".

Mesaj

Ziarul „Al Ahram" anunță că secretarul de stat Henry Kissinger a informat Egiptul asupra unor „idei privind dezangajarea forțelor siriene și israeliene". Aceste idei sînt conținute într-un mesaj urgent transmis de Kissinger omologului său egiptean, Ismail Fahmy.

DIPLOMATICE [I]

Diplomația este unul din mijloacele de realizare a politicii externe a statelor. Deși s-a născut odată cu apariția statelor, germenii ei au apărut încă din orînduirea gentilică. Ce altceva erau trimiterea unui emisar de către un șef de trib la un alt șef de trib sau întîlnirea a doi șefi de trib pentru a discuta reglementarea diverselor probleme comune — dacă nu o formă primară a diplomației ?

De la primele sale începuturi și pînă în secolul al XV-lea, diplomația era itinerantă **(se trimiteau ambasadori pentru reglementarea diverselor probleme de interes mutual),** neorganizată **(relațiile inseși între state erau sporadice) și** limitată sub raport geografic. **Pe vremea lui Cezare Borgia, tratativele diplomatice reprezentau un joc al hazardului, cu mize mari și imediate. Negocierile erau dominate de șiretenie, temeritate și cruzime. Cuvîntul italian „combinazione" a păstrat, pînă în zilele noastre, rezonanța peiorativă provenită din acea perioadă de intense combinații diplomatice. Harold Nicolson povestește, în lucrarea sa clasică despre diplomație, că monarhii europeni, din teama de a nu fi răpiți unul de altul, își organizau întrevederile la mijlocul unui pod, între ei ridicîndu-se un gard din bîrne de stejar. Avînd în vedere că, cel mai adesea, suveranii, neobișnuiți să-și vorbească de la egal la egal, își încheiau convorbirile aruncîndu-și invective din cele mai usturătoare, necesitatea instituționalizării diplomației de profesie se impunea tot mai mult. Și aceasta, „în pofida convingerii intime a conducătorilor politici că nimeni nu știa să ducă tratative diplomatice mai bine ca ei". În sec. XVI, odată cu crearea statelor centralizate și, mai ales, în sec. XVII, după pacea de la Westfalia (1648), care a promovat pentru prima dată ideea de egalitate juridică între state, formele diplomației încep să se perfecționeze. Apar primele reprezentanțe permanente deservite de laici și în fiecare stat ia naștere un organism care dirijează activitatea acestor reprezentanțe, organism ce se va transforma cu timpul în minister al afacerilor externe. Apar reguli, uzanțe și norme de drept diplomatic.**

DREPTUL DIPLOMATIC

Este denumirea dată tuturor normelor ce reglementează activitatea diplomatică a statelor și definesc statutul organelor de relații externe. El este o parte a dreptului internațional, ghidîndu-se după principiile fundamentale ale acestuia.

Cutuma și tratatul internațional sînt izvoare ale dreptului diplomatic. Pînă la încheierea (1961) a Convenției de la Viena asupra relațiilor diplomatice, normele dreptului diplomatic aveau un caracter cutumiar. Caracterul său convențional începe să se instaureze după 1961.

TRATATELE BILATERALE...

... privesc stabilirea de relații între state, tratamentul misiunilor diplomatice, modificarea rangului acestora etc.

TRATATELE MULTILATERALE

...codifică cutuma ca sursă de drept diplomatic. Citățm : 1) Regulamentul de la Viena — 19 martie 1815 ; 2) Protocolul Conferinței de la Aix-la-Chapelle — 21 noiembrie 1818. (Și unul și celălalt reglementează ordinea de precădere a agenților diplomatici) ; 3) Convenția de la Havana — 20 februarie 1928 — asupra agenților diplomatici, limitată la anumite state americane ; 4) Convenția de la Viena — aprilie 1961, asupra relațiilor diplomatice care, așa cum spuneam, codifică cutumele existente în dreptul diplomatic tradițional.

RANGUL DIPLOMATIC

Deseori, în trecut, ierarhizarea diplomaților după ranguri, adică stabilirea locului fiecăruia la recepții, ceremonii, conferințe, a fost prilej de neînțelegere și conflicte între state. Se povestește, astfel, că la negocierile de la Carlowitz din 1698, la care au participat ambasadorii Rusiei, Poloniei, Turciei, Veneției, s-a construit, tocmai pentru preîntîmpinarea nemulțumirilor și conflictelor, un pavilion rotund, cu cîte o ușă pentru fiecare ambasador. La începerea reuniunii, intrau toți deodată și luau loc la masa rotundă din mijlocul sălii. Problema, totuși, n-a fost reglementată definitiv. Forma mesei n-a dus la întîrzierea tratativelor cvadripartite de la Paris în problema Vietnamului ? Cele patru delegații au luat loc în jurul unei mese rotunde (americanii propuseră șase forme de mese), fără drapele și fără inscripții care să marcheze locurile delegațiilor. Recent, Conferința de pace pentru Orientul Apropiat de la Geneva (21 decembrie 1973) s-a decis în cele din urmă asupra formei mesei : heptagonală.

În schimb, problema „precăderii" între diplomați a fost reglementată, timp de aproape 150 de ani, de documentul Congresului de la Viena din 1815, completat cu Protocolul de la Aix-la-Chapelle (1818), așa-numitul Statut despre rangurile reprezentanților diplomatici. Convenția de la Viena, din 1961, îi repartizează (art. 14) pe șefii misiunilor diplomatice în următoarele trei clase :

1) ambasadori extraordinari și plenipotențiari și nunții apostolici ;

2) trimiși extraordinari și miniștri plenipotențiari ;

3) însărcinați cu afaceri.

AMBASADA

Este reprezentanța cu cel mai înalt grad diplomatic (lat. ambactis = misiune). Ea este condusă de un **ambasador,** reprezentantul diplomatic cu rangul cel mai înalt, care se deosebește de ceilalți diplomați prin faptul că el reprezintă însăși persoana șefului statului acreditat.

LEGAȚIA

Este o misiune de rang diplomatic mai mic decît ambasada, acreditată de un guvern într-o țară străină. Primele legații sînt cunoscute din timpul imperiului roman. Ele erau de două feluri : cele ale împăratului (se compuneau din guvernele provinciilor imperiale și comandamentele legiunilor sau corpurilor detașate) și legațiile Senatului (aveau ca obiect asistarea unui general sau guvernator în administrarea unei țări cucerite). Legațiile moderne, apărute în sec. al XVI-lea, au în fruntea lor un ministru sau însărcinat cu afaceri.

ÎNSĂRCINATUL CU AFACERI

Șeful unei misiuni diplomatice acreditat pe lîngă ministrul afacerilor externe al țării de reședință. Numirea lui o face ministrul de externe al statului acreditant.

ÎNSĂRCINATUL CU AFACERI AD-INTERIM

Persoana cu rangul diplomatic imediat inferior șefului misiunii respective care conduce în mod temporar reprezentanța diplomatică în numele șefului misiunii.

Dacă însă și însărcinatul cu afaceri ad-interim devine indisponibil, în virtutea principiului „delegatus non potest delegare", el nu poate numi un alt însărcinat cu afaceri, ci numai M.A.E. al țării acreditante.

ÎNSĂRCINATUL CU AFACERI CURENTE

Persoana, fără rang diplomatic, însărcinată să se ocupe, în cazul absenței șefului reprezentanței diplomatice, de problemele curente ale misiunii.

CONSULII

Spre deosebire de activitatea diplomaților, care se desfășoară pe terenul raporturilor politice dintre state, cea a consulilor are un caracter social, economic, administrativ și judiciar. Consulii au o origine mai veche decît cea a ambasadorilor (misiunea diplomatică în sens modern, adică cu reședința stabilă, s-a încetățenit, după cum am văzut, numai după pacea de la Westfalia). Și aceasta, datorită breslelor orășenești din feudalism care, avînd interese comerciale în străinătate, urmăreau să-și asigure protecția propriilor cetățeni. În secolul al XIII-lea, de pildă, la Constantinopol se afla un consulat („bailo") al Republicii venețiene.

Consulii sînt, de obicei, cetățeni și funcționari ai statului de trimitere **(consules missi)** dar, uneori, pot fi și cetățeni ce locuiesc în străinătate sau chiar cetățeni străini **(consules electi).**

Abrevieri

B.T.A. : (Bulgarska Telegrafna Agenția), agenția de presă oficială bulgară, fondată în 1898.

C.D. : Corp Diplomatic

C.E.C.A. : Comunitatea economică a cărbunelui și oțelului, constituită prin acordul din 18 aprilie 1951, semnat la Paris. E considerată ca un prim pas spre înființarea C.E.E. și are ca membri aceleași țări care fac parte din Piața comună

C.E.E. : Comunitatea Economică Europeană sau Piața comună. A fost înființată la 25 martie 1957, la Roma. Constituită la început din șase țări — Belgia, Olanda, Luxemburg, Franța, Italia, R.F.G. — ea s-a lărgit din 1973, numărul țărilor participante ajungînd la nouă, prin intrarea Mării Britanii, Irlandei și Danemarcei.

C.I.A. : (Central Intelligence Agency). Serviciul central american de informații și contraspionaj. Depinde de Consiliul Național al Securității și a fost înființat în 1947.

Biografia dramatică a petrolului (VI)

E drept că țările producătoare au înțeles încă de timpuriu că bogatele lor rezerve de petrol au devenit o sursă a bunăstării națiunilor industriale. Dar, înțelegerea acestui fapt rămăsese, multă vreme, pură teorie. Prețurile la gura sondei continuau să fie dictate de concerne.

Țările producătoare au fost nevoite să constate, cu nemulțumire, că — sub pretextul impozitelor pe care trebuiau să le plătească — giganții petrolului au coborît unilateral prețurile afișate cu un procent de pînă la 8 la sută, iar, peste un an, cu încă 6 la sută. Totuși, concernele intraseră într-o grea dilemă provocată de inundația de petrol.

Excesiva ofertă micșorase prețurile la produsele din ulei mineral în Europa occidentală și Japonia, astfel încît filialele de desfacere nu mai obțineau decît cîștiguri extrem de mici sau chiar înregistrau pierderi. Între 1957 și 1961, organizațiile comerciale ale celor „șapte surori" au avut pagube în valoare de 1,18 miliarde dolari. Pentru a compensa pierderile, concernele trebuiau să cîștige, corespunzător, mai mult din produsul brut. În consecință, ele au tăiat, fără prea multă vorbă, veniturile țărilor producătoare.

Dar, vremea cîștigurilor rapide trecuse. Rata capitalului — care, între 1950 și 1957, se ridica la 14 la sută, depășind-o pe cea din oricare altă ramură industrială — a scăzut la 10 la sută, iar astăzi este și mai mică. În nici un caz, scăderea profitului concernelor nu poate ține loc de justificare pentru reducerea veniturilor țărilor exportatoare de petrol, reducerea impusă de concerne ; numai din 1960 pînă în 1963, veniturile lor s-au micșorat cu 300 milioane dolari. Cu toate că, la o lună după cea de-a doua reducere de preț, în august 1960, exportatorii de petrol se uniseră, la conferința O.P.E.C. de la Bagdad, într-o alianță ofensivă și defensivă, de-abia, cu șapte ani mai tîrziu, ei au reușit să dea o lovitură sensibilă frontului comun al concernelor petroliere.

A doua zi după declanșarea războiului arabo-israelian, în vara anului 1967, țările arabe au boicotat societățile internaționale, închizînd conducta transarabică, prin care se pompau anual 22 milioane tone țiței din Golful Persic către Mediterana. Președintele Egiptului, Nasser, a închis Canalul Suez, iar vest-europenii și japonezii au trăit prima lor criză de aprovizionare cu petrol. „E drept că petrolul arab nu a exercitat o influență decisivă asupra conflictului din Orientul Apropiat, așa cum au sperat unii lideri arabi", scria atunci ziarul „Daily Star", care apare la Beirut. „Dar bogăția petrolieră a oferit, pentru prima dată, țărilor arabe în curs de dezvoltare șansa de a duce o politică suverană. Petrolul arab aparține arabilor, el este proprietatea națiunilor arabe".

În decembrie 1970, reprezentanții țărilor membre ale O.P.E.C., reuniți la Caracas, au prezentat giganților petrolului o cerere de capitulare : între altele, o creștere a impozitului pe beneficii de cel puțin 55 la sută, o mărire considerabilă a prețului estimativ al petrolului, precum și o serie de despăgubiri.

În ianuarie 1971, în cadrul tratativelor de la Teheran, dintre miniștrii petrolului din cele șase țări producătoare ale Golfului Persic și negociatorii concernelor petroliere care operează în zonă, reprezentanții O.P.E.C. și-au însoțit revendicările de alte avertismente. Managerii concernelor petroliere începeau să se simtă mai dezarmați ca oricînd. Ei au înțeles, brusc, cît de mult depind de petrolul din Orientul Apropiat. Începuse un nou capitol în istoria petrolului : contraofensiva statelor producătoare.

Teheran, 1971: duel la masa tratativelor

Schimbarea survenită în relațiile dintre concernele petroliere și țările consumatoare, pe de o parte, și statele producătoare de petrol, pe de altă parte, dovedește o deplasare a puterii, dramatică și rapidă ce a zguduit profund circuitul economic în epoca industrială. „Vîntul schimbărilor în industria petrolieră s-a intensificat continuu în ultimele două decenii — comenta, acum doi ani, expertul newyorkez în petrol, Walter J. Levy. Acum, a luat proporții de uragan".

Furtuna a fost dezlănțuită de țările exportatoare de petrol din Orientul Apropiat, la conferința de la Teheran, în ianuarie 1971. În cadrul tratativelor cu privire la sporirea livrărilor de petrol, s-au așezat, pentru prima dată la masa conferinței, față în față, reprezentanții tuturor marilor concerne petroliere și miniștrii petrolului din țări exportatoare membre ale O.P.E.C. După ce, timp de o săptămînă, managerii concernelor s-au împotrivit măririi substanțiale a prețului țițeiului, reprezentanții țărilor arabe au dat un ultimatum partenerilor lor de negocieri : dacă, pînă la jumătatea lunii februarie 1971, nu se ajunge la o înțelegere, se va decreta un boicot în ce privește livrările către firme.

Înainte de expirarea termenului, reprezentanții celor mai puternice concerne petroliere din lume au cedat și au acceptat cererile miniștrilor. Prin această victorie, țările exportatoare, care dispuneau de peste 70 la sută din rezervele de petrol cunoscute în lume, au devenit, pentru prima oară, pe deplin conștiente de puterea lor.

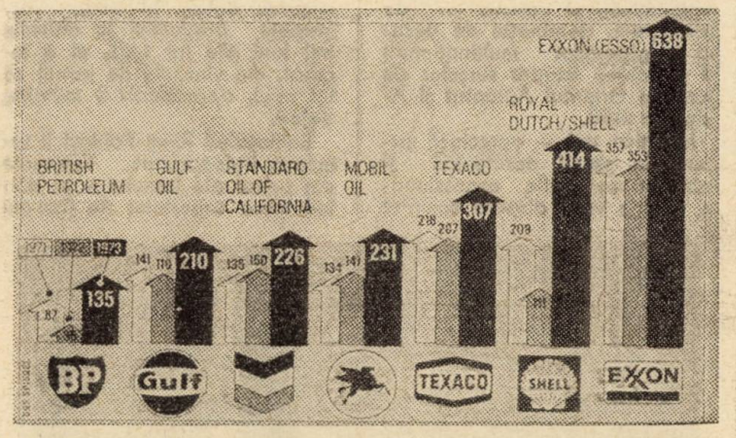

Graficul ilustrează creșterea excesivă a profiturilor companiilor petroliere în perioade de criză, prin manevrarea prețurilor și specularea fluctuațiilor conjuncturale de pe diferite piețe. Aparent paradoxal, companiile petroliere, controlînd în mare măsură exploatarea, transportul și distribuția petrolului, beneficiază de actualele creșteri ale prețurilor la țiței. Interesul marilor societăți petroliere vizează însă și alt aspect al problemei : valorificarea resurselor naționale. Urcarea prețurilor va face rentabilă exploatarea unor surse petroliere noi dar scumpe — ca, de pildă, în Alaska, Marea Nordului etc. — și, deopotrivă, a unora vechi și, de multă vreme, uitate.

„Cercul vicios" de la Bagdad

După succesul de la Teheran, guvernele țărilor producătoare cîștigau o rundă după alta în lupta împotriva giganților americani și vest-europeni ai petrolului.

Astfel, șeful statului algerian, Houari Boumediene, a naționalizat, în februarie 1971, 51 la sută din instalațiile petroliere franceze de pe teritoriul țării sale. Francezii — care, prin marile investiții făcute în fosta lor colonie nord-africană, intenționau să-și asigure surse de energie independente — au încercat zadarnic să exercite presiuni asupra lui Boumediene pe cale diplomatică. În iunie 1971, Parisul a fost nevoit să recunoască naționalizările. De atunci, dezvoltarea ulterioară a industriei petroliere algeriene a înregistrat un real succes, iar, între timp, politica de naționalizări a lui Boumediene a devenit un exemplu de decolonizare reușită a petrolului arab.

În decembrie 1971, firmele petroliere occidentale au înregistrat o nouă lovitură. Șeful statului libian, Moamer El Kadhafi, a naționalizat concesiunile firmei londoneze „British Petroleum" din regiunea Sarir. În amintirea acestui act, președintele Libiei, a cărui țară este situată la peste 2 000 km depărtare de Golful Persic, a denumit noua firmă națională de la Sarir „Societatea arabă a exploatărilor din Golf".

Ceva mai tîrziu, la începutul lui iunie 1972, Irakul a procedat și el la naționalizare : după o dispută de ani de zile cu cea mai importantă societate concesionară din țară, „Iraq Petroleum Company" (I.P.C.), guvernul din Bagdad a preluat toate posesiunile firmei londoneze.

„Nimerisem într-un cerc vicios", afirma atunci Abd el-Amir el-Anbari, de la Ministerul Petrolului din Bagdad. Și explica : „Am fost nevoiți să naționalizăm pentru că, pe de-o parte, I.P.C. nu sporea în ritmul dorit producția de petrol, iar, pe de alta, nu făcea investițiile necesare, deoarece îi era teamă de naționalizare".

La început, prin îndepărtarea lui I.P.C., Irakul, relativ slab dezvoltat, a suferit, ce-i drept, o puternică lovitură financiară : Bagdadul a trebuit să renunțe aproape total la importurile de mărfuri și să reducă, cu aproape zece la sută, salariile funcționarilor publici, deoarece I.P.C. blocase cea mai mare parte a vînzărilor de petrol naționalizat în Occident, iar, prin aceasta, a privat Irakul de sursele sale de devize.

Frontul acționarilor I.P.C. împotriva Irakului nu era însă unitar. Partenerul francez al I.P.C.: „Compagnie Française des Petroles" (C.F.P.), a continuat să extragă țiței din Irak ; nu peste multă vreme, francezilor li s-au

Teheran, 1971 : contraofensiva țărilor exportatoare

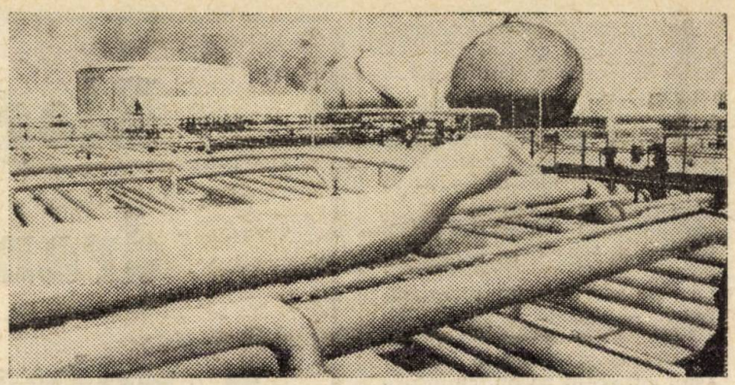

Rafinărie în Arabia Saudită : petrolul — un adevărat Fort Knox ascuns sub nisipurile încinse ale deșertului

alăturat și ceilalți acționari ai I.P.C. – B.P., „Royal Dutch/Shell", „Exxon" și „Mobil Oil". La sfîrșitul lui februarie 1973, cu toții au acceptat naționalizarea, contra unei despăgubiri de 15 milioane tone țiței.

Fuga din Iran

Spre deosebire de irakieni, monarhii petrolului din Golful Persic au considerat, la început, naționalizarea concesiunilor și instalațiilor de forare ca riscantă. În locul acestei măsuri radicale – sau ca prim pas spre o preluare deplină a concesiunilor acordate firmelor străine –, ministrul saudit al petrolului, Ahmed Zaki El Yamani, jurist format la Harvard, a negociat, în decembrie 1972, cu concernele petroliere un acord de participare. Firmele petroliere s-au angajat să ofere către cinci din țările producătoare din Golf o cotă de participare ce urma să sporească treptat : în 1973 – 25 la sută, în 1982 – 51 la sută. Țările arabe puteau, astfel, să-și vîndă pe piața liberă partea ce le revenea din extracție sau o puteau ceda concernelor petroliere la un preț de răscumpărare ridicat. În consecință, prin acordul de participare, ele și-au sporit veniturile din petrol.

Cînd s-a pus însă problema de a ratifica acordul, parlamentul kuweitian s-a opus. Deputații au refuzat să-și dea consimțămîntul, apreciind cota inițială de participare (25 la sută) prea mică, iar suma la care se ridica compensația – prea mare. Recent, guvernul kuweitian a realizat un acord cu reprezentanții lui B.P., „Gulf Oil" și acționarii societății concesionare „Kuweit Oil Company" (K.O.C.), privind participarea majoritară a statului de 60 la sută.

Ministrul saudit al petrolului, Yamani – care, numai cu un an în urmă, considera acordul de participare la fel de durabil ca un „mariaj catolic" – vorbește acum, și el, despre divorț și propune un „nou sistem", situat undeva între naționalizare și participare.

Calea spre un asemenea sistem a fost indicat de suveranul Iranului. În ianuarie 1973, Șahinșahul a exercitat o puternică presiune asupra consorțiului extractiv „Iranian Oil Participants" (I.O.P.), care opera în țara sa încă din 1954, încît I.O.P. – nemaiținînd seama de promisiunea Șahului de a livra, timp de 20 de ani, acționarilor săi cantități garantate de țiței – a preferat să dispară din Iran. De Anul Nou persan, la 21 martie, Societatea petrolieră de stat iraniană a instituit controlul asupra întregii extracții de petrol din țară.

Șeful statului libian, Kadhafi, care nu-și disimula aversiunea față de concernele petroliere străine, a evitat, totuși – cel puțin pînă acum – o naționalizare radicală a industriei petroliere ; motivul pare să fie, între altele, lipsa de „know-how" (cunoștințe tehnice) în domeniul industriei extractive. Cînd, însă, concernele petroliere au refuzat să satisfacă cererea lui Kadhafi de participare cu 50 la sută, el a preluat, la începutul lui septembrie 1973, 51 la sută din totalul concesiunilor străine. La cîteva săptămîni după eveniment, concesionarii mai mici au încheiat – spre furia marilor concerne anglo-saxone – o „pace separată" cu Libia, prin recunoașterea actului de naționalizare.

Inundația de dolari

În decurs de trei ani, țările producătoare au zdruncinat, prin naționalizări și cererile lor de participare, dominația de decenii a giganților multinaționali ai petrolului asupra surselor de țiței din Orientul Apropiat și Africa de nord.

În cîțiva ani – apreciază experții în petrol occidentali și arabi – societățile concesionare străine vor dispare complet din principalele țări arabe producătoare. Rolul concernelor petroliere în Orientul Apropiat se va reduce la acela de a cumpăra țițeiul deținut de societățile de stat.

În ultimul timp, încasările țărilor producătoare de petrol au crescut vertiginos : sumele achitate de societățile petroliere țărilor membre ale O.P.E.C. se ridicau, în 1970, la 7,65 miliarde dolari ; în 1971 – anul conferinței de la Teheran – ele au ajuns la 11,48 miliarde dolari, în 1972, guvernele țărilor O.P.E.C. au încasat 14,3 miliarde dolari, iar în 1973, concernele petroliere au trebuit să plătească țărilor producătoare peste 20 miliarde dolari. Pe lîngă aceasta, țările exportatoare au mai obținut cîștiguri și din vînzarea liberă a petrolului, pe care, conform acordului de participare, societățile concesionare trebuiau să-l lase țărilor-gazdă drept cotă din extracție.

Mărirea cantității de petrol extrase și majorarea prețului petrolului brut au făcut să crească, în special, afluxul de devize către seifurile celui mai mare exportator de petrol din lume, regele Feisal al Arabei Saudite. Monarhul saudit – care, în 1970, încasase din vînzările de petrol 1,214 miliarde dolari – primea, cu doi ani mai tîrziu, mai mult decît dublu sumei, adică 2,734 miliarde dolari. În ciuda restrîngerii producției în ultimele trei luni ale lui 1973, el a încasat, din vînzările de petrol pe tot anul, aproximativ 6 miliarde dolari.

Șahinșahul Reza Pahlavi îl urmează îndeaproape. Veniturile din petrol ale Iranului – al doilea mare exportator de țiței din lume – au urcat de la 1,1 miliarde dolari, în 1970, la 3,6 miliarde dolari, în 1973. După două măriri substanțiale de preț (la jumătatea lui octombrie și la sfîrșitul lui decembrie), veniturile persane din petrol, pe anul în curs, sînt evaluate la 14 miliarde dolari.

O diferență însă : în vreme ce suveranul persan și-a investit miliardele de devize în ambițioase proiecte de industrializare, monarhiile slab populate din Golful Persic au fost inundate cu dolarii proveniți din vînzările de petrol. În ciuda considerabilelor investiții făcute în infrastructură, Arabia Saudită nu a reușit să cheltuiască, în ultimii ani, mai mult de două treimi din fondurile repartizate din buget.

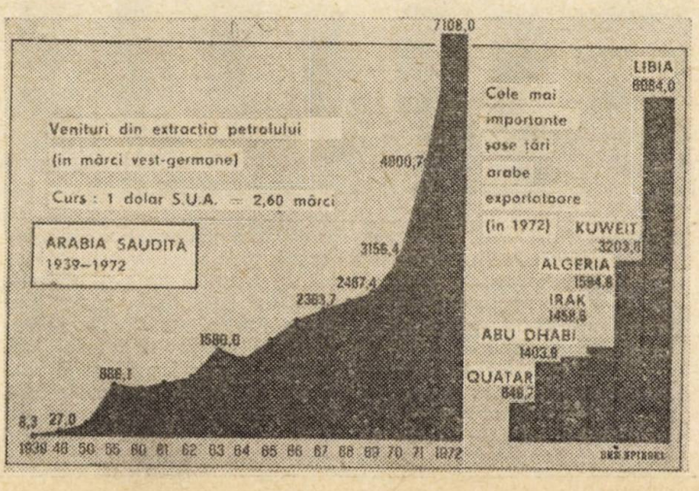

Noul Fort Knox

„Chemical Bank", din New York, a calculat, încă înainte de ultima creștere a prețurilor operată de țările membre ale O.P.E.C., că, în 1980, în trezoreriile țărilor producătoare de petrol din Orientul Apropiat se vor acumula aproximativ 175 miliarde dolari – sumă suficient de mare pentru a putea deregla, în orice moment, sistemul monetar occidental prin speculații la bursele americane și vest-europene sau prin masive cumpărări „en gros" de ramuri industriale întregi.

Institutul internațional pentru studii strategice din Londra a prezis că țările petroliere arabe vor deveni, cel tîrziu în deceniul al nouălea, „creditorii lumii întregi". Iar, consilierul în domeniul petrolului, Levy, a declarat : „Arabii prefac un Fort Knox lichid, subteran, într-un Fort Knox solid, terestru".

Pierderile de devize, datorate succesivelor devalorizări ale dolarului și lirei, precum și inflației tot mai accentuate au constituit, însă, motive îndeajuns de convingătoare pentru a-i face pe bogații șeici din Golful Persic să renunțe la tentația de a acumula cantități tot mai mari de dolari. Ei au înțeles că, în conjunctura actuală, cînd prețurile la petrol cresc vertiginos, banca lor lichidă, ascunsă sub nisipurile deșertului, aduce dobînzi mai mari decît aduc băncile din New York, Londra sau Zürich prin depozitarea excedentului de devize provenite din vînzarea de petrol : seniorii fe-

udali din Golf au decis să nu extragă decît cantitatea de petrol necesară pentru finanțarea propriilor lor programe de dezvoltare.

Înainte de al patrulea război din Orientul Apropiat, monarhii arabi ai petrolului au ezitat mult timp, înainte de a ceda cererilor lansate de concernele petroliere de a spori tot mai mult producția de țiței și de a orienta, în perspectivă, extracția din țările lor, exclusiv după necesitățile vest-europenilor, americanilor și japonezilor însetați de petrol.

Izbucnirea recentului război din Orientul Apropiat le-a oferit, însă, arabilor ocazia de a supune unui regim energetic sever nesățioasele state industriale din Occident. Alături de micile șeicate din Golful Persic și împreună cu statele exportatoare nord-africane, Algeria și Libia, această superputere petrolieră care este Arabia Saudită a instituit un boicot total împotriva S.U.A. și Olandei reducîndu-și, în același timp, livrările către restul clientelei.

Sfîrșitul biografiei dramatice a petrolului?

Concernele petroliere — cele mai puternice grupuri de firme din istorie, adevărate imperii financiare supranaționale — s-au văzut ajunse la limitele puterii lor în fața frontului arab al țărilor producătoare. Dar, cu sau fără embargou, în acest deceniu, puterea mondială a petrolului și-a atins, dacă nu chiar și depășit, punctul culminant.

E drept, țările industriale sînt orientate, pentru viitorii 10—15 ani, în special spre folosirea petrolului ca sursă de energie. Tot atît de adevărat este că, în deceniul următor, în pofida actualelor restricții în domeniul extracției, se va consuma în lume o cantitate de petrol mai mare ca oricînd.

Futurologii, tehnocrații energeticieni, specialiștii în planificare ai concernelor și strategii în domeniul conjuncturii au înțeles, însă, de mult că petrolul nu va putea constitui, în perspectivă îndepărtată, lubrifiantul mecanismelor creșterii economice a țărilor industriale, că, în fața cronicei hipertrofii a nevoilor de energie, vor trebui puse în valoare alte surse.

Așadar, este aproape exclus ca petrolul să-și mențină, în viitorul îndepărtat, aceeași importanță covîrșitoare ca în ultimele șapte decenii. Și nu trebuie uitat că puterea petrolului este limitată — în afară de faptul că rezervele mondiale de țiței nu sînt inepuizabile — și de factori care țin de mediul înconjurător.

Pentru a putea depăși barierele ecologice, politice și economice, tehnicienii, economiștii și oamenii de știință caută, de cel puțin zece ani, forme de energie care să poată înlocui petrolul. Speranțele lor se îndreaptă, în primul rînd, spre energia atomică.

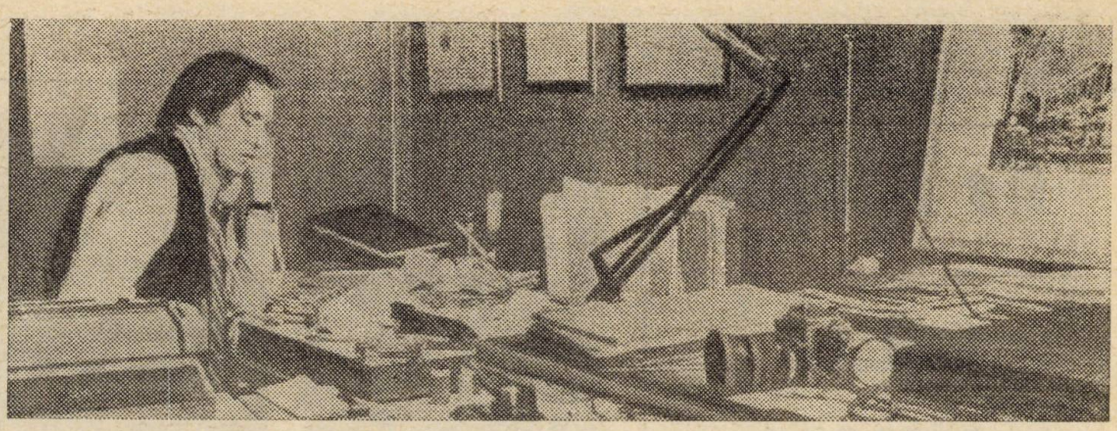

Richard Hunter, în biroul său din Los Angeles : „Lucrez 14 ore pe zi"

„MANNIX SÎNT EU!"

Cele ce urmează constituie biografia unuia dintre acei detectivi particulari care au stat drept model celebrului Mannix, eroul cunoscutului foileton de televiziune. Numele său este Richard Hunter. Reproducem după „Paris Match" mărturisirile acestui detectiv american din California care a rezolvat, într-un singur an, nu mai puțin de 97 de cazuri.

Mannix ? Să fiu eu adevăratul Mannix ? Știți, n-am dus niciodată la capăt o anchetă într-un episod de 45 de minute. Asta-i numai la T.V. Împușcăturile, bătăile, urmăririle care te țin cu sufletul la gură... Ei, bine, asta-i prea puțin pentru mine. Dacă aș fi lucrat în stilul ăsta, aș fi ajuns de mult la pușcărie.

În California, meseria mea comportă reguli foarte stricte. Nici unul din cei 2 300 de detectivi particulari, care lucrează în acest stat, nu este un cascador sau un cow-boy de înaltă clasă. Și, mai ales, nu e cazul meu, pentru că munca mea constă adesea în a ancheta la concurență cu poliția, căreia i-ar conveni foarte mult să mă lase pe drumuri, invocînd greșeli profesionale.

Există indivizi cărora nu le pasă de justiție. Dar, mai devreme sau mai tîrziu, aceasta îi va pune la punct. Iată, de pildă, am avut de anchetat un caz aparent simplu : 5 000 de dolari dispar dintr-un sertar în living-room-ul unui mic apartament din Hollywood, locuit de o actriță și fiul ei de 18 ani. Mama dă în judecată doi băieți, acuzați de fiul ei. După spusele acestuia, cu toții au urcat în apartament în absența mamei. La un moment dat, băiatul s-a dus la bucătărie să le pregătească ceva de băut. Întorcîndu-se, constată dispariția celor doi băieți, dintre care unul era al clientului meu, vede sertarul deschis, iar banii lipsă. După versiunea clientului meu, băiatul fusese, în seara aceea, foarte băut. El și co-acuzatul l-au ajutat să ajungă acasă, l-au instalat în pat și au plecat. Ce m-a intrigat din prima clipă, în toată această afacere, era faptul că niște oameni care trăgeau mița de coadă dispuneau de 5 000 de dolari bani gheață. Fiul nu lucra, iar maică-sa n-avea contract. Ea mi-a explicat, mai întîi, că banii erau ai băiatului și că ea nu știa nimic de proveniența lor. În sfîrșit, a recunoscut că găsise banii în sertar și că-l întrebase pe băiat de ei. Acesta i-a explicat că îi cîștigase vînzînd mașini între California și Utah. Fără să creadă nimic din cele spuse, ea se mulțumi cu acest răspuns. În ce mă privește, eu nu eram satisfăcut. Mai întîi, astfel de vînzări sînt ilegale. Apoi, fiul ei — Doug — era de negăsit. În cele din urmă, procesul intentat clientului meu, care se jura că este nevinovat, se apropia cu pași repezi.

M-am hotărît, atunci, să-i fac o vizită inopinată mamei, în speranța de a-l surprinde pe Doug. N-am găsit pe nimeni. Mi-a atras însă atenția o scrisoare lăsată în fața ușii. Era expediată din Winnipeg, Canada. Îi cer unei telefoniste din Winnipeg să-mi spună dacă are numărul de telefon corespunzător numelui mamei și al fiului. Era un nume destul de rar. Telefonista îmi dă două numere. Încerc la primul :

— Alo ? Cu Doug, vă rog.

— O clipă.

N-a fost prea complicat. N-am putut afla dacă avea de gînd să vină la Los Angeles, pentru proces, și nici de unde proveneau banii. Am reușit, în schimb, să aflu numele prietenei sale din Los Angeles la care locuia. M-am dus să-i văd prietena, o fată destul de drăguță. La început, aceasta mă luă drept proprietarul ei, căruia nu-i plătise de două luni. Pentru că era lefteră, am invitat-o într-un mic restaurant de cartier. Îmi spuse tot felul de istorioare hazlii, dar nimic despre cei 5 00′ de dolari. Întrucîtva dezamăgit, am condus-o acasă. Odată ajuns în apartamentul ei, zăresc pe o etajeră un sac din plastic cu marijuana.

— E al tău ?

— Nu, e al lui Doug.

Din vorbă în vorbă, descopăr că prietenului ei îi mersese din plin afacerea cu marijuana. Mă întorc s-o văd pe maică-sa, îi explic cu ce se ocupă fiul ei și, mai ales, că încearcă să bage în pușcărie un nevinovat. De teamă să nu-și vadă băiatul acuzat de trafic cu droguri, mama își retrage plîngerea. Cît despre cei 5 000 de dolari, n-am mai descoperit niciodată ce s-a întîmplat cu ei. În meseria asta, pleci la vînătoare de potîrnichi și te întorci cu iepuri.

Drogul înseamnă violență. Cîștigurile în traficul cu droguri sînt atît de tentante, încît cei care-l practică nu ezită să folosească pistolul sau pumnul. În ce mă privește, nu sînt niciodată înarmat. Coltul meu stă, întotdeauna, acasă sub cheie, bine ascuns. Într-un an, am fost, eu însumi, țintă a cinci spargeri. Mînă de profesionist : nici o amprentă, nici un indiciu. Dar revolverul — la locul lui. Pentru a se face ascultată, poliției îi trebuie un întreg arsenal.

Meseria mea e alta : eu nu arestez pe nimeni. Iar dacă plec înarmat, o fac numai cînd mă aștept la o situație primejdioasă. Asta s-a întîmplat de două ori în zece ani. Fără să mă fi servit însă vreodată de pistol. Ultima oară s-a întîmplat cînd a trebuit să mă văd cu un personaj cunoscut din lumea interlopă ; era în legătură cu o anchetă tot pe marginea unei afaceri de droguri, soldată cu o crimă. Obținusem atît de ușor întîlnirea, încît mă așteptam la o cursă. Cu atît mai mult cu cît locul era mai curînd sordid : un tripou de mîna a treia într-unul din cartierele cele mai rău famate din Los Angeles. Ferestrele erau zidite, iar încăperea semăna cu un poligon de tir. M-am pus în gardă și am intrat. M-am instalat la bar și mi-am așteptat interlocutorul. Barmanul părea inofensiv. Doi clienți, într-un colț, păreau preocupați numai de paharele lor. Era în regulă. Timpul se scurgea într-o tăcere absolută. În sfîrșit, o ușă secretă se deschise. Era omul meu.

— Hunter ?

— Da.

— Let's get out of here ! Să ieșim de aici !

(Va urma)

Le Monde
PARIS

ISRAEL – „RĂZBOIUL GENERALILOR"

Moshe Dayan: „Efectul surprizei a fost determinant"

Ariel („Arik") Sharon: „Mediocritatea ofițerilor superiori..."

D. Elazar: „Și dacă de astădată e adevărat ?"

Constituită la 18 noiembrie 1973, din ordinul guvernului israelian, comisia judiciară însărcinată cu anchetarea circumstanțelor care au precedat războiul din octombrie și a modului în care au fost conduse operațiunile militare își continuă în secret lucrările. În același timp, „războiul generalilor", care se desfășoară cu intensitate în culise, a dus la ruptura alianței de fapt ce se stabilise între generalii Dayan și Sharon. La 21 ianuarie, Sharon a fost obiectul unui blam din partea statului major general pentru mesajul de adio pe care îl adresase trupelor și în care punea în cauză modul în care a fost dus războiul din octombrie. În cursul unei anchete la fața locului, Eric Rouleau *a cules mărturii din partea unor personalități, generali, membri ai guvernului și lideri ai Partidului Muncii.*

„SITUAȚIA este critică. Pentru apărarea Israelului, nu ne mai rămîne decît să ne repliem trupele în spatele trecătorilor Sinaiului și pe Înălțimile Golan. Populația are dreptul de a fi informată asupra situației reale. Mă voi adresa în curînd națiunii la posturile de televiziune".

Redactorii-șefi ai ziarelor israeliene, convocați la 8 octombrie de generalul Dayan, au fost uluiți de cuvintele acestuia. Ministrul apărării nu părea a se afla în starea sa de spirit obișnuită. Abătut, cu vocea abia perceptibilă, el schițează tabloul conjuncturii militare, care corespunde în mică măsură comunicatelor și declarațiilor oficiale, voit optimiste. Ei află, astfel, că, în mai puțin de 48 de ore, armata egipteană a reușit să treacă masiv Canalul Suez și să ocupe „inexpugnabila" linie Bar-Lev, că cinci divizii — unități de infanterie, tancuri, blindate, artilerie grea — avansează pe un front de 180 km spre interiorul Sinaiului, că peste 1 000 de tancuri siriene, susținute de aviație, au eliberat cea mai mare parte a Platoului Golan, că unele unități au atins deja frontierele Israelului de dinainte de 1967.

Stupoarea ziariștilor se transformă în spaimă. Redactorul-șef al unui mare ziar de seară, care a sprijinit întotdeauna politica generalului Dayan, se întoarce spre el, cu trăsăturile crispate, și îl întreabă pe un ton glacial:

— „Cum s-a putut ajunge aici ?"

— „Efectul surprizei a fost determinant", răspunde ministrul apărării.

— „Dar Golda Meir a declarat, nu mai departe decît alaltăieri, că sîntem informați perfect asupra pregătirilor militare arabe !" — ripostează, indignat, ziaristul, după care adaugă:

— „Sînteți singurul răspunzător pentru această catastrofă; sentimentul demnității ar trebui să vă determine să părăsiți guvernul !".

Apreciind gravitatea eșecului său, generalul Dayan își prezintă demisia d-nei Meir, care o respinge. Primul ministru israelian se poate separa greu de ministrul apărării. Și pe bună dreptate. Ei au fost asociați strîns în elaborarea politicii globale care a dus la războiul din octombrie. De asemenea, au fost la curent cu planul ofensivei arabe — potrivit mai multor mărturii — cu aproximativ zece zile înaintea atacului din ziua de Yom Kippur.

Într-adevăr, șeful Mossad-ului, — serviciul de contraspionaj — îi reunește în jurul său la 28 septembrie, în ziua noului an evreiesc (Rosh Hashana), pe generalul Dayan, pe Elie Zeira, responsabil cu informațiile militare, și pe generalul Elazar, șeful statului major, pentru a-i informa asupra situației. Informațiile sale, precise și detaliate, sînt primite cu scepticism. Ministrul apărării subliniază că, în cursul ultimelor luni, armata israeliană (Tsahal) fusese pusă de trei ori în stare de alertă totală pe baza unor informații confidențiale analoge, care apoi s-au dovedit nefondate. Generalul Elazar ezită: — „Și dacă, de această dată, este adevărat ?" Dar șeful armatei nu insistă. Rechemarea rezerviștilor, în mai 1973, costase trezoreria peste 10 milioane dolari și i s-ar putea reproșa că risipește banii statului.

Chestiunea nu este evocată în ședința guvernului din 30 septembrie, care are loc în ajunul plecării Goldei Meir la Strasbourg și Viena. Ygal Allon, care asigură interimatul președinției Consiliului de Miniștri, nu este informat — ca și toți ceilalți membri ai guvernului — despre iminența izbucnirii războiului. În reuniunea din 3 octombrie a cabinetului, la care asistă și Golda Meir, nimeni nu ridică problema concentrării de trupe arabe de care vorbește presa israeliană. De ce s-ar neliniști, de altfel, membrii cabinetului, de vreme ce buletinul zilnic al Mossad-ului, distribuit unui număr restrîns de miniștri, nici măcar nu menționează faptul ?

Totuși, acum se știe, deși rapoartele informative se îngrămădesc pe birourile responsabililor serviciilor de informații, nimic nu pare a zdruncina scepticismul generalului Dayan și al Goldei Meir, care, la 5 octombrie, resping din nou o cerere a generalului Elazar privind proclamarea mobilizării generale. Foarte neliniștit, șeful statului major israelian consideră necesar să pună în stare de alertă armata și anumite categorii de rezerviști, în timp ce primul ministru se mulțumește să ceară secretariatului său să o informeze unde s-ar putea întîlni, în caz de urgență, cu membrii cabinetului în ziua de Yom Kippur. Fără a avea vreo bănuială, membrii guvernului, ca și unii ofițeri și funcționari superiori, se retrag în reședințele lor de la țară sau într-un kibbutz pentru a sărbători, în sînul familiei, ziua Marii Iertări a păcatelor...

În zorii zilei următoare, Ygal Allon este deșteptat de soneria telefonului. La celălalt capăt al firului — vocea răgușită a d-nei Meir, vizibil agitată, care îi spune: — „Puteți veni imediat la Ierusalim ? Convoc Consiliul de Miniștri". Vicepreședintele guvernului nu se grăbește. Își dă perfect seama că un eveniment grav s-a produs, dar se află la o mie de leghe depărtare de iminența războiului. Nu știe, de altfel, că, nu cu mult înainte, în jurul orei 4 dimineața, o înaltă oficialitate a C.I.A. a chemat la telefon Washingtonul pentru a anunța că ofensiva arabă va începe chiar în aceeași zi, la ora 18.

Ora „H" fiind avansată cu patru ore, cabinetul israelian dezbătea încă problema amplorii mobilizării la care trebuia să procedeze, cînd primele unități egiptene și siriene au trecut liniile de încetare a focului. Aceasta a constituit începutul cascadei „mehdalim-ului", a neglijențelor delictuale, eufemism ebraic utilizat de lumea politică israeliană pentru a desemna pasivitatea responsabililor politici, greșelile statului major, confuzia creată în rîndurile armatei, cazurile de indisciplină printre generali, eșecurile militare, retragerile efectuate în dezordine, demoralizarea suscitată de falsele buletine ale victoriilor și pierderilor în viețile omenești care au urmat.

Sîmbătă seara, primul ministru invitase în „bucătăria sa" cîțiva privilegiați cu care discuta probleme de stat; deciziile importante, declară fostul ministru al justiției, Yaacov Shapira, erau luate într-un cadru chiar mai restrîns, de triumviratul Golda Meir — Israel Galili — Moshe Dayan. Acesta din urmă, profitînd de gradul său de general, îi ținea sub tutelă pe responsabilii armatei și pe cei ai contraspionajului, care, de bună voie sau nu, se raliau părerii și aprecierilor sale personale.

Eric Rouleau

(Va urma)

U.S.News & WORLD REPORT

PETROLUL ŞI MILIARDELE

PROFITURILE masive şi tot mai mari deţinute în prezent de ţările arabe petroliere ridică o nouă problemă în principalele centre financiare din lume. Ce vor face guvernele arabe cu miliardele lor de dolari, cu cei pe care îi au deja şi cu cei obţinuţi după majorarea preţului petrolului ?

Potrivit unor evaluări oficiale ale Băncii Mondiale, pînă în 1980 naţiunile arabe ar putea acumula 100 miliarde dolari în aur şi monede străine. În plus, totalul fondurilor străine a numai cinci naţiuni arabe — Arabia Saudită, Kuweit, Libia, Qatar şi Abu Dhabi — s-ar putea ridica la 280 miliarde dolari.

Sumele implicate fac chiar şi imaginaţia să ezite. Aurul şi monedele străine deţinute de naţiunile arabe se aşteaptă să crească de la 10,4 miliarde dolari în noiembrie 1973 pînă la peste 30 miliarde numai în 1974. Rapiditatea cu care aceste averi se pot acumula a fost demonstrată cu claritate în ultimele săptămîni ale anului trecut. La 20 decembrie, O.E.C.D. a anunţat că o serie de naţiuni membre — printre care Statele Unite, Canada şi Japonia — vor trebui să plătească în 1974 cu 15 miliarde mai mult pentru petrolul importat decît în 1973. Previziunea se baza pe majorarea cu 70 la sută a preţului la petrolul brut, survenită în luna octombrie. Trei zile mai tîrziu, la 23 decembrie, şase ţări producătoare de petrol din Golful Persic anunţau o nouă majorare a preţului afişat pînă la 11,65 dolari un baril, adică exact dublul nivelului din octombrie. Un purtător de cuvînt al ţărilor producătoare afirma că dublarea preţurilor de petrol se referă „doar la primul pătrar al anului 1974, o altă hotărîre urmînd să fie luată în luna mai".

După părerea experţilor, guvernele arabe au destule opţiuni în ceea ce priveşte modul de a-şi folosi bogăţiile. Ele ar putea oferi sume mari vecinilor care nu au atît de mult petrol, ca Egiptul şi Siria, precum şi regiunilor în curs de dezvoltare din Asia şi Africa. Ele ar putea investi, în mod prevăzător, fonduri în vederea momentului în care petrolul lor va seca.

Şahul Iranului sugerează ca ţările producătoare de petrol să contribuie cu o parte din marile lor venituri la „o bancă internaţională sau la un fond pus la dispoziţia unui organism internaţional, pentru finanţarea tuturor proiectelor interesante ce ar putea fi traduse în viaţă în ţările în curs de dezvoltare". În acest fel, afirmă Şahul, ţările bogate în petrol ar putea să scutească ţările industrializate de o parte din sarcina întrajutorării ţărilor mai sărace. Şahul spune că producătorii de petrol „nu vor să lovească lumea industrializată, deoarece noi vom face în curînd parte din ea".

În noiembrie, Algeria a făcut un apel către ţările arabe să-şi retragă fondurile din băncile occidentale. Miniştrii de finanţe ai 18 state arabe întruniţi la Cairo au răspuns cererii algeriene prin acordul de a transfera fondurile „unor organisme arabe de investiţii". Ţările arabe producătoare de petrol au 11 miliarde dolari în depuneri sau sub formă de titluri de valoare pe termen scurt în S.U.A. şi în Europa occidentală. La Londra există în total 1,4 miliarde dolari. Şeful Departamentului economic al Ligii Arabe, Fouad Quossa, a declarat că acţiunea nu era îndreptată împotriva vreunei ţări, ci urmărea să ajute Egiptul şi Siria în războiul din octombrie.

Guvernul american crede că Arabia Saudită, în special, este o ţară petrolieră adecvată pentru industrializare. Washingtonul a încurajat companiile americane să furnizeze tehnologie, iar pe saudiţi să contribuie cu bani. Companiile americane au răspuns inundînd Arabia Saudită cu idei de investiţii, dar aceasta s-a petrecut înainte de războiul din octombrie din Orientul Apropiat. În prezent, impresia este că nu se poate face mare lucru pînă nu se ajunge la un acord arabo-israelian. În orice caz, experţii se îndoiesc că toate naţiunile arabe producătoare de petrol pot investi fondurile lor uriaşe în dezvoltarea economiilor proprii. Kuweitul, de exemplu, este atît de avut, încît populaţia ţării, o jumătate milion, se bucură deja de asistenţă medicală gratuită, educaţie gratuită şi chiar servicii telefonice gratuite. Singurul lucru care a mai rămas de făcut în Kuweit ar fi înzestrarea întregii ţări cu instalaţii de aer condiţionat ! Kuweitul a acordat mari subsidii anuale Egiptului după 1967 şi, uneori, şi Iordaniei. El a acordat, de asemenea, împrumuturi prin intermediul Fondului kuweitian pentru dezvoltarea economică arabă pentru 36 de proiecte în ţări arabe.

Şase state arabe — Egiptul, Arabia Saudită, Kuweit, Abu Dhabi, Qatar şi Sudan — au hotărît, în decembrie, să înfiinţeze o companie de investiţii, cu un capital de 230 milioane dolari, pentru dezvoltarea producţiei arabe de grîu, zahăr şi animale şi pentru înfiinţarea unor linii de transport maritim. Naţiunile arabe au căzut, de asemenea, de acord în principiu să sprijine dezvoltarea africană prin crearea unei bănci cu un capital de 125 milioane dolari.

Muhammad Al-Atrash, un expert financiar sirian, arată că aceste proiecte indică în mod evident că ţările arabe producătoare de petrol intenţionează în mod serios să investească majoritatea surplusului lor în programe substanţiale de ajutor pentru ţările sărace. Arabii sînt, de asemenea, amatori de investiţii serioase în Vest şi, în special, în S.U.A.

Experţii economici ai O.E.C.D. au prezis uriaşe transferuri de sume din Vest în conturi arabe din cauza preţului petrolului care creşte vertiginos. Raportul publicat la 20 decembrie de O.E.C.D. arată că aproape o treime din sumele plătite pentru importul de petrol de către Occident va fi returnată ca plată pentru exporturile occidentale de produse industriale. Celelalte două treimi vor veni înapoi sub formă de investiţii arabe în industriile bazate pe petrol, precum şi în proiecte majore de dezvoltare imobiliară în S.U.A. şi Europa occidentală.

Un bancher american cu o experienţă de 25 de ani în lumea arabă subliniază următorul element : centrul financiar mondial se mută în prezent în Orientul Mijlociu. De aceea, mari rezerve de fonduri vor fi disponibile pentru a fi investite. Pe baza unor recente convorbiri cu autorităţi financiare din Orientul Mijlociu, el consideră că arabii vor face investiţii pentru dezvoltarea industrială — în domeniul petrochimiei şi al industriei de alimente — în Kuweit, Arabia Saudită şi Abu Dhabi. Bancherul întrevede, de asemenea, investiţii în proprietăţi, hoteluri şi industrie în Egipt şi, într-o măsură mai mică, în Siria. El crede că Egiptul are capacitatea necesară de a deveni un adevărat centru industrial în Orientul Mijlociu. În sfîrşit, bancherul crede că arabii vor investi din ce în ce mai mulţi bani în Europa de vest şi Statele Unite, orientîndu-se, în acelaşi timp, spre S.U.A. pentru asitenţă tehnică şi de altă natură pentru uz intern.

Financiarul american subliniază, în continuare, că ţările petroliere arabe nu sînt deloc interesate să provoace o recesiune în S.U.A. şi Europa occidentală. El arată : „În ultimă instanţă, fondurile lor sînt în dolari. Ei nu vor falimentul economic american, care ar ruina dolarul". În consecinţă, el crede că embargoul petrolier va fi ridicat în primăvara aceasta.

Walter Levy, un expert de la New York în probleme ale petrolului, afirmă că se aşteaptă ca arabii să facă „cereri susţinute" pentru flote de tancuri petroliere, rafinării şi industrii petrochimice şi conexe în Vest. Aceasta, afirmă el, va întări în continuare puterea arabilor în domeniul comerţului mondial cu petrol.

Autorităţile financiare occidentale care au lucrat în strînsă legătură cu reprezentanţii arabi în cadrul Fondului Monetar Internaţional şi în alte părţi afirmă că arabii şi-au organizat, pînă acum, averea lor crescîndă în mod responsabil şi înţelept.

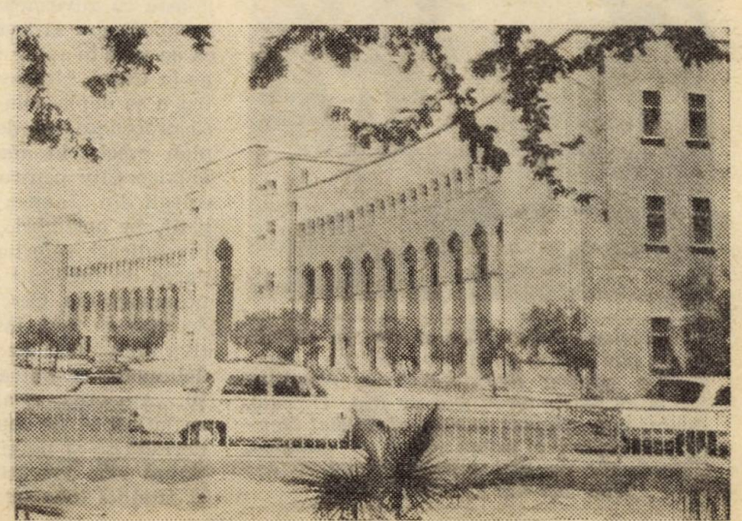

Investiţii arabe pentru generoase obiective naţionale ; formarea cadrelor este unul din domeniile prioritare (în imagine : un liceu din Kuweit)

Agenţia France Presse

RELAŢIILE WASHINGTONULUI CU AMERICA LATINĂ

ZVONURILE care au circulat recent cu privire la posibilitatea unui dezgheţ între Cuba şi Statele Unite au atras din nou atenţia asupra „realismului" pe care preşedintele Nixon l-a promis latino-americanilor încă din primul an al primului său mandat şi pe care l-a aplicat în mod atît de spectaculos cu sovieticii, chinezii şi arabii.

Oficial, politica Administraţiei Nixon faţă de vecinii săi din „Lumea nouă" rămîne plasată sub aceleaşi cuvinte de ordine ca şi diplomaţia sa generală : „confruntarea trebuie să facă loc negocierii", „toate ţările lumii au ajuns deja la vîrsta independenţei". Subsecretarul de stat Kenneth Rush a mai amintit acest lucru de curînd, în faţa oamenilor de afaceri latino-americani, într-un discurs în care a recunoscut existenţa unei neînţelegeri între uriaşul din nord şi prietenii din sud, datorită „paternalismului" Statelor Unite. Rush explicase că ultimii ani au fost consacraţi căutării unei noi baze pentru relaţiile interamericane.

În 1969, Nixon l-a trimis pe Nelson Rockefeller să ancheteze la faţa locului, în numele său. Însă concluziile aduse de fostul guvernator al statului New York, din turneul său, deseori tumultuos, în vreo 20 de ţări latino-americane, unde el a sesizat „o gravă deteriorare" a situaţiei, datorată, în special, existenţei unor puternice sentimente naţionaliste antiyankee, au fost practic îngropate.

1969. Nelson Rockefeller vizita, pe atunci, 20 de ţări latino-americane pentru a constata o „gravă deteriorare" a relaţiilor S.U.A cu ţările de la sud de Rio Grande. Acum, este aşteptat secretarul de stat Henry Kissinger ; o primă etapă — Mexico. Obiectivul : un dialog pe baze noi cu colegii săi din „Lumea nouă"

„Realismul" cu care Administraţia actuală a vrut să înlocuiască „idealismul" lui Kennedy s-a tradus printr-o diminuare considerabilă a creditelor furnizate de Agenţia internaţională pentru dezvoltare ; acestea au scăzut de la 647 milioane dolari, în 1966, la aproximativ 270 milioane dolari, potrivit evaluărilor prevăzute pentru anul fiscal 1974. Totuşi, asistenţa globală a Statelor Unite nu a slăbit, ci a fost furnizată prin intermediul unor organisme internaţionale ca Banca Mondială sau Banca interamericană (în ultima, Washingtonul are, practic, dreptul de veto).

Preşedintele Nixon nu poate încă să se gîndească la punerea în aplicare a proiectului său de turneu în America Latină pentru a lansa „noua apropiere" pe care a promis-o în 1969 şi, deci, toate privirile se concentrează spre modul în care Henry Kissinger va proceda pentru a iniţia „noul dialog", care a devenit laitmotivul său în ceea ce priveşte America Latină, imediat după numirea sa în fruntea Departamentului de Stat. Această aşteptare se înregistrează nu numai în America Latină, ci şi la Washington, aşa cum o dovedeşte interesul suscitat recent de două evenimente. În ziua celei de-a 10-a aniversări a manifestaţiilor antiamericane din Panama, negociatorii americani şi panamezi se întîlneau şi înregistrau progrese substanţiale cu privire la o declaraţie de principii ce trebuie să inspire noul statut al Canalului Panama, a cărui suveranitate americană perpetuă amintea multor latino-americani de „dominaţia Statelor Unite". Pe de altă parte, a fost suficient ca ambasadorul cubanez în Mexic să repete, într-o manieră considerată ca moderată, poziţia tradiţională a guvernului său asupra condiţiilor unei reluări a relaţiilor diplomatice întrerupte din 1961, pentru a face să izbucnească din nou flacăra zvonurilor privind o eventuală reapropiere Havana-Washington. Un important post de radio american a dat chiar asigurări că primul ministru cubanez ar fi trimis un mesaj guvernului american, dar la Departamentul de Stat se declară că nu se ştie nimic.

În cercurile oficiale americane se recunoaşte că guvernele latino-americane sînt nerăbdătoare să-l vadă pe secretarul de stat că se urcă în avion, nu numai pentru a merge la Cairo, Moscova sau Pekin, ci şi pentru a se deplasa în sud. El intenţionează să procedeze aşa, dar nu a stabilit încă un plan precis, în afară de prezenţa sa la Mexico City pentru primul său dialog cu colegii din „Lumea nouă". Aceştia au pregătit, în noiembrie, la Bogota, o listă de revendicări, referitoare, în special, la acordarea de facilităţi comerciale ţărilor latino-americane. Cercurile Departamentului de Stat se tem, însă, că imensa expectativă alimentată de o aşteptare atît de îndelungată ar putea provoca unele decepţii. „Am vrea, se afirmă în aceste cercuri, ca latinii să ne considere, în sfîrşit, considerîndu-se şi pe ei înşişi, ca o ţară aparţinînd atît comunităţii internaţionale, cît şi familiei interamericane".

jeune afrique

MALI: ÎN AJUNUL REFERENDUMULUI

PENTRU prima oară de la lovitura de stat din 19 noiembrie 1968, care a pus capăt regimului preşedintelui Modibo Keita, malienii se vor prezenta în faţa urnelor. În mesajul de Anul Nou adresat naţiunii, preşedintele Moussa Traoré a anunţat că, în primul trimestru al anului 1974, va avea loc un referendum în vederea ratificării noilor instituţii. Această hotărîre era aşteptată de multă vreme. Autorii loviturii de stat din 1968 afirmaseră atunci că, „în maximum un an de zile, responsabilii vechiului regim vor fi judecaţi şi va fi adoptată o nouă constituţie". Promisiuni pe care, însă, le vor amenda, însoţindu-le de o dublă condiţie prealabilă: redresarea economico-financiară şi reconcilierea naţională.

Pentru a atinge primul obiectiv, guvernul militar nu şi-a cruţat eforturile. În cadrul planului trienal, încheiat în 1973, producţia agricolă a înregistrat progrese notabile: producţia de arahide a trecut de la 95 000 tone în 1968 — 1969 la 152 000 în 1971—1972, cea a bumbacului de la 50 000 la 74 000 tone şi cea de orez de la 134 000 la 195 000 tone. De asemenea, în domeniul industriei, la activul regimului colonelului Traoré se înscriu implantarea a 20 de noi unităţi şi extinderea altor 9 întreprinderi vechi, eforturile fiind îndreptate, în special, spre dezvoltarea industriilor textilă, de uleiuri şi energetică.

În ce priveşte deficitele cronice ale bugetului şi balanţei de plăţi, fără a fi absorbite total, ele au fost sensibil reduse în anii din urmă. Dar funcţionarea întreprinderilor de stat (40 în total) continuă să apese greu asupra echilibrului general al ţării. Totodată, în 1973, Mali a resimţit din plin efectele secetei: scăderea producţiei alimentare şi a reţetelor fiscale, creşterea importului de cereale etc. Redresarea economică este, deci, încă relativă. Curînd, va fi lansat un nou program de dezvoltare economică, prin planul pe anii 1974—1978, avînd drept obiectiv, după cum declara colonelul Traoré, „asigurarea nevoilor esenţiale ale populaţiilor şi edificarea unei economii naţionale independente".

În ce priveşte al doilea obiectiv înscris în programul Comitetului militar de eliberare naţională (C.M.L.N.) — reconcilierea naţională —, el pare să fi fost întrucîtva uitat. În orice caz, la cinci ani după înlăturarea vechiului regim, Modibo Keita şi colaboratorii săi nu au fost încă judecaţi. În majoritatea lor, aceştia sînt deţinuţi la Kidal, o localitate mică, situată în nord-estul ţării. Se pare, totodată, că nu toţi membrii C.M.L.N. — instanţa supremă a statului — au vederi identice în ce priveşte politica de urmat. Dovada este furnizată de arestarea, în 1971, şi condamnarea pe viaţă a doi membri ai acestui organism: căpitanii Yoro Diakité şi Malik Diallo.

În aceste împrejurări, reîntoarcerea la viața civilă, pe care o anunță și pregătește viitorul referendum, rămîne oarecum incertă. Dar, în majoritatea lor, malienii, popor curajos și optimist, continuă să acorde toată încrederea președintelui Moussa Traoré cînd acesta afirmă că „armata nu are deloc intenția de a confisca la nesfîrșit puterea". Este adevărat că în unele cercuri politice din Bamako (intelectuali, sindicaliști) se consideră că regimul militar ar trebui să predea ștafeta. Atît pentru unii, cît și pentru ceilalți, pregătirile pentru viitorul referendum reprezintă un nou preludiu, dacă nu chiar o a doua renaștere la o viață democratică.

AGENȚIA INTERPRESS SERVICE

REACȚII LA PROPUNEREA DE ÎNGHEȚARE A ACHIZIȚIILOR DE ARMAMENT

PEISAJUL politic din Peru poate fi calificat ca purtînd pecetea unor evenimente de interes, atît local cît și internațional, legate de vizita șefului guvernului panamez, Omar Torrijos, și de primele reacții din țările vecine la propunerea peruană de a se îngheța achizițiile de armament

Generalul Juan Velasco Alvarado a ținut o conferință de presă în care a anunțat o inițiativă care a avut ecouri diferite pe continentul american : un pact între Ecuador, Columbia, Brazilia, Chile și Peru privind întreruperea achizițiilor de armament, pe un termen ce va fi stabilit de aceste șase țări și care va putea fi de aproximativ zece ani. „Este o propunere personală, nu oficială ; dar ministrul de externe, de la Flor, va efectua sondajele necesare", a spus președintele Velasco.

Fără îndoială că știrea publicată în ziare a fost un test discret pentru evaluarea modului în care va fi primită această importantă propunere. Probabil că rezultatele sandajului la nivel diplomatic nu vor fi cunoscute curînd, dar se poate aprecia că au existat indicii în legătură cu climatul din diferite țări în problema armamentului și a posibilității de a îngheța achiziționarea de noi arme.

Columbia, Bolivia și Ecuadorul au reacționat favorabil. O atitudine similară s-a remarcat și în unele țări care, întrucît nu se învecinează cu Peru, nu au fost invitate să-și înghețe achizițiile de echipament militar, dar care vor trebui s-o facă în cazul cînd va exista un bloc de țări care va încheia un acord în această privință. Este vorba despre Venezuela, Argentina, Panama și Mexic.

În Brazilia, reacția a fost foarte rezervată la nivel oficial, dar comentatorii politici pot considera ca reprezentativă reacția unor organe de presă din apropierea guvernului, care au declarat că achizițiile de arme constituie o problemă internă a Braziliei, că ele sînt mai mici decît cele ale altor țări, dacă se ține seama de venitul pe locuitor și de produsul național brut, și că aceste achiziții de armament sînt necesare Braziliei pentru a-și îndeplini obligațiile pe plan național și internațional.

În Chile, primele reacții au fost diplomatice și precaute. Generalul Pinochet a subliniat că nu s-a formulat încă o propunere oficială, dar că el ar prefera ca țările să consacre mai mult din potențialul și resursele lor unor sarcini privind dezvoltarea decît aprovizionarea cu armament. Totuși, presa chiliană — și, în special, ziarul „El Mercurio" — a comentat propunerea peruană în mod negativ și chiar provocator. Reacția ziarelor chiliene este considerată simptomatică în ce privește atitudinea unor sectoare influente din această țară, dispuse să susțină cea mai nerațională escaladare a înarmării, fără a ține seama de faptul că Chile este deja o țară care consacră cea mai mare parte a fondurilor sale achiziționării de echipament militar.

Prezența generalului Torrijos la Lima a stîrnit unele speculații în cercurile ziariștilor cu privire la existența unei pretinse înțelegeri între Panama, Argentina și Peru, astfel încît cele trei țări să formeze un triunghi progresist și antiimperialist. Ministerul de externe peruan a dezmințit această afirmație. În mod neoficial, s-a afirmat că această versiune a apărut ca urmare a unei analize superficiale efectuată de unii ziariști, pe baza faptului că Torrijos nu a vizitat, în cursul turneului său, decît Argentina și Peru.

Peru. Mineri din bazinul Oroja : expresie clară de aprobare a hotărîrii luate de guvern, privind naționalizarea celei mai mari companii particulare din țară, „Cerro de Pasco Corporation" (35 la sută din producția națională de cărbune)

PROFIL

POUL HARTLING

primul ministru al Danemarcei

La 19 decembrie 1973, Poul Hartling, președintele Partidului liberal (agrarian), a anunțat constituirea cabinetului său minoritar. Noua echipă guvernamentală numără doar 12 miniștri, din care majoritatea vor deține cîte două portofolii. După cum a declarat primul ministru, „posturile ministeriale au fost reduse din motive economice și nu din imposibilitatea de a găsi, în interiorul partidului, personalități competente".

Noul prim-ministru danez s-a născut în 1914, într-o familie care, prin tradiție, aparținea partidului Venstre (liberal-agrarian) ; tatăl său, inspector al școlilor primare, a fost, între 1945—1947, ministru al educației naționale. Poul Hartling a făcut studii de teologie și a devenit pastor luteran. În 1950, el părăsește activitatea de pastor, pentru a conduce o școală normală de institutoare laice.

Dorința de a participa direct la transformarea structurilor învățămîntului public îl determină să lupte pentru obținerea unui loc în Folketing, ceea ce reușește în 1957. În 1965, Poul Hartling îi urmează în fruntea Partidului liberal (agrarian) fostului prim-ministru Erik Eriksen. El va fi primul președinte al partidului care nu provenea din mediul țărănesc, într-un moment în care partidul Venstre era în plină criză. La 4 august 1965, Poul Hartling lansează o ofertă publică de colaborare cu Partidul radical, care, de la crearea sa în ajunul războiului din 1914, nu cooperase decît cu Partidul social-democrat. Această manevră a permis celor trei mari partide non-socialiste (al treilea fiind partidul conservator) să pună la punct un program comun. Alegerile din 1968 au dat celor trei partide aliate o majoritate destul de solidă pentru a le permite formarea unui guvern de coaliție. În acest cabinet, Poul Hartling a deținut portofoliul afacerilor externe, funcție care i-a permis să facă dovada calităților sale de negociator. Tot atunci, Poul Hartling a condus o parte din convorbirile pentru intrarea Danemarcei în Piața comună.

Alegerile din 1971 îl determină să treacă în opoziție, pentru ca, doi ani mai tîrziu, în 1973, să i se încredințeze sarcina de a forma guvernul minoritar.

POSTA REDACȚIEI

Legislația franceză privind livrările de arme

Ștefan Popescu, Brașov. Unora din întrebările dv. privind armamentul nuclear francez le-am răspuns în cadrul acestei rubrici din nr. 4 a.c. De această dată, vă oferim cîteva informații în legătură cu legislația franceză privind livrările de arme (folosim în acest scop informații publicate de cotidianul „Le Monde") : „În Franța, importul și exportul de materiale de război, arme, muniții și materiale asimilate sînt reglementate printr-o serie întreagă de texte — legi, decrete, decizii și circulare — între care cele mai vechi datează din august 1939, iar cele mai recente din martie 1973. Această reglementare este permanent adusă la zi, ținînd seama de evoluția armamentelor. Respectarea acestor dispoziții foarte minuțioase și controlul acestui comerț de către administrație sînt cu atît mai ușor de observat cu cît este vorba de o industrie foarte supravegheată de stat și care trăiește, adesea, din fonduri publice.

Industriașii particulari trebuie să obțină o autorizație prealabilă pentru fabricarea și comerțul cu materialele militare pe care le produc și acordul administrației pentru a exporta, inclusiv pentru cedarea tuturor drepturilor de proprietate industrială, în cazul în care clientul străin ar cere să beneficieze de construire sub licență franceză. Procedura este diferită atunci cînd este vorba de materiale exportate direct de Ministerul Forțelor Armate.

Autorizațiile pentru export sînt eliberate de comisia interguvernamentală pentru studierea exporturilor de materiale de război, prezidată de secretarul general al Ministerului Apărării Naționale, în prezent generalul de armată Jean Simon, și al cărui secretariat permanent este asigurat de directorul pentru problemele internaționale — în prezent inginerul Hugues de l'Estoile — din delegația guvernamentală pentru armament. Examinînd cererile privind autorizațiile de producție și de export, comisia apreciază validitatea operațiunii : în particular, ea trebuie să recunoască dacă unul sau altul dintre clienți nu se află «pe lista neagră» a țărilor supuse embargoului parțial sau total, temporar sau permanent, după cum este solvabil sau «prost platnic», sau după cum are o politică externă agresivă ori neconformă cu uzanțele internaționale și interesele franceze pe termen lung".

Nicolae Ghiță, Constanța. În urma înțelegerii la care s-a ajuns între guvernele U.R.S.S. și Turciei cu privire la redemarcarea frontierei de stat sovieto-turce, la 29 decembrie 1973 au fost semnate la Ankara, de către cele două părți, următoarele documente : un protocol care descrie traseul frontierei de stat sovieto-turce ; o hartă a acestei frontiere ; protocoale privind bornele de frontieră; un protocol între guvernul U.R.S.S. și guvernul Turciei referitor la controlul, îngrijirea, repararea și reamplasarea bornelor de frontieră, precum și în legătură cu întreținerea drumurilor de frontieră.

Pentru excluderea pierderii de teritoriu la trasarea frontierei pe acele secțiuni ale rîurilor unde, după marcarea frontierelor din anul 1926, au intervenit schimbări de albie, părțile au semnat anterior, respectiv la 24 martie 1972, la Ankara, un protocol cu privire la stabilirea frontierei de stat sovieto-turce pe rîurile de frontieră, precum și referitor la o compensare de teritoriu. În afară de aceasta, la 17 aprilie 1973, între cele două guverne a fost semnat un protocol privitor la stabilirea frontierei maritime între apele teritoriale sovietice și apele teritoriale turcești în Marea Neagră.

C. Negruțiu, Oradea. Compozitorul Mikis Theodorakis se află încă în exil. După cum se știe, fostul guvern al lui Papadopoulos anunțase o amnistie de care beneficia și Theodorakis. Acesta nu s-a întors însă în Grecia și, după ce noii conducători s-au instalat la Atena, s-a declarat potrivnic opiniilor și politicii lor. Recent, Mikis Theodorakis declara unui ziar suedez că dorește să se consacre unificării diferitelor grupuri de exilați greci din întreaga lume, în scopul întăririi opoziției.

Matei Vlăsceanu, Pitești. Elveția nu are, după cum se știe, ieșire la mare; cu toate acestea, ea dispune de o flotă maritimă comercială. La sfîrșitul anului 1972, aceasta era formată din 30 de nave, cu un deplasament de 308 000 tone.

Ion Chirițescu, Mărăcineni Pitești, jud. Argeș. Vă mulțumim pentru cuvintele calde pe care le-ați adresat colectivului redacției noastre. **1.** „El Caudillo" — denumire atribuită numai generalului Franco — înseamnă „conducătorul".

2. Sub denumirea „țările de la Sud de Rio Grande" sînt desemnate toate statele Americii Latine, începînd cu Mexicul și sfîrșind cu Argentina și Chile. Rio Grande formează, pe o bună distanță, o frontieră naturală între Statele Unite și Mexic.

3. Am mai răspuns, în cadrul acestei rubrici, de cîteva ori, întrebării dv. : Albania nu consideră încă necesară prezența sa la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa.

4. Organizația argentiniană la care vă referiți este „Armata Revoluționară a Poporului", aceeași care, recent, a declanșat un atac împotriva unei unități militare din orașul Azul.

Romée Marieta, str. Petuniilor nr. 1, Craiova dorește să cumpere nr. 45 din 1973 al revistei noastre. Regretăm, dar nu dispunem de un stoc care să asigure cererile de acest gen, adresate redacției, în ultimele luni, de un număr destul de mare de cititori.

Laslo Ștefan, str. Bobilna nr. 28, București, sector 5, dorește să **cumpere** nr. 50 din 1973 și nr. 1, 2, 3 din acest an. În legătură cu întrebarea dv., vă sugerăm consultarea răspunsului adresat cititoarei **Romée Marieta din Craiova.**

Suez

Gh. Nicolae, Bușteni ; Traian Caramatescu, Ostrovu Mare, com. Gogoșu, jud. Mehedinți. Iată informațiile solicitate privind Canalul Suez, inaugurat la 17 noiembrie 1869 și naționalizat la 26 iulie 1956. A fost închis prima oară între octombrie 1956 și aprilie 1957, în timpul celui de-al doilea război arabo-israelian. Din 6 iunie 1967, este din nou închis. Lungime : 166 km., între orașele Port Said și Suez. Lățime : între 80 și 135 metri. Adîncime : 12 metri. În 1966, 21 250 vase, dintre care 10 000 petroliere (adică 13,7 la sută din traficul mondial) au străbătut acest Canal, aducînd Egiptului însemnate venituri. Redarea în funcțiune a Canalului implică lucrări de curățire, care ar putea dura între patru luni (surse egiptene) și un an (surse israeliene). În Canalul Suez se află blocate 14 nave, dintre care 9 au fost abandonate. În ceea ce privește armatele existente în această zonă în momentul semnării acordului de dezangajare : la est de Canalul Suez — armata a II-a egipteană (comandant-șef, generalul Fuad Ghali) cu 40 000 de soldați și 300 blindate ; armata a III-a egipteană (comandant-șef, generalul Ahmad Badawi Sayid Ahmad) cu 20 000 de soldați și 200 blindate ; armata israeliană : la vest de Canal, cu 25 000 de soldați și 500 blindate, iar la est de Canal cu aproximativ 60 000 de soldați (comandant, generalul Abraham Adam) și 300 blindate. **Fotografia** pe care o publicăm alăturat reprezintă o vedere aeriană a Canalului, între Marele Lac Amar și Ismailia ; se văd trei poduri peste Canal pe care trupele israeliene aflate pe malul occidental se retrag.

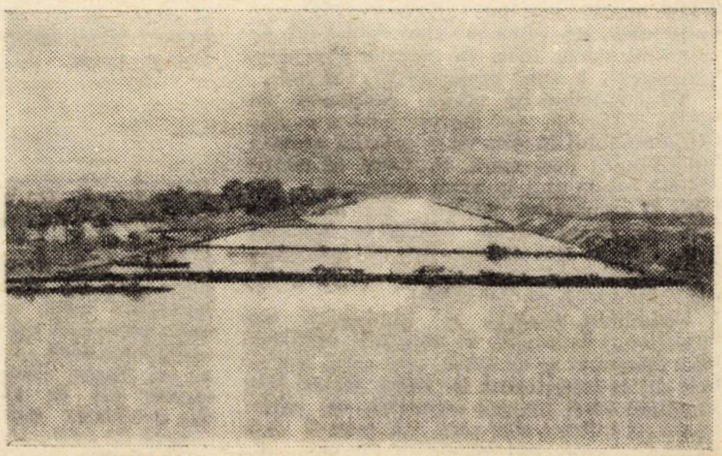

POSTA REDACȚIEI

Despre asasinarea lui Cabral

Gil Valer, Călărași, jud. Ialomița ; Sandu Ion, Buhuși. Cu puțin înainte de 20 ianuarie (deci, cu puțin înainte de împlinirea unui an de la asasinarea lui Amilcar Cabral), corespondentul ziarului „Le Monde" în Guineea-Bissau a avut o discuție cu președintele Consiliului de Stat al noii republici, Luis Cabral, fratele celui asasinat. Din convorbirea publicată de ziarul francez, extragem cîteva fragmente, pentru a răspunde întrebărilor dv. privind asasinarea și urmările ei. Luis Cabral a explicat cum doi foști luptători, Momo Touré și Aristides Barboza, după ce fuseseră arestați de portughezi, au trădat cauza și s-au întors în mijlocul mișcării de eliberare ca agenți portughezi. „Demascați după cîteva luni de serviciile noastre de informații, cei doi au fost arestați, a spus Luis Cabral. Răul era, însă, făcut și ideile pe care le semănaseră în contul portughezilor continuau să se insinueze în spiritul unor militanți corupți. Printre aceștia se găsea și un oarecare Innocencio Kani, fost comandant al marinei noastre, fost membru al Comitetului executiv al partidului și care fusese degradat de «Consiliul superior al luptei» în august 1971. Kani aștepta să se răzbune și a constituit unul din primele contacte ale agenților lui Spinola (șeful forțelor portugheze — n.n.). La 20 ianuarie 1973, în fruntea unor renegați, Kani îl asasina pe Amilcar Cabral, cînd acesta se întorcea acasă. Apoi, grupul s-a divizat în două părți o parte, cu Kani în frunte, a încercat să fugă pe o vedetă cu destinația Bissau, luînd cu ei pe secretarul adjunct al P.A.I.G.C., Aristides Pereira, pentru a-l preda portughezilor ; celălalt grup, sub conducerea lui Momo Touré, scos între timp din închisoare de complicii săi, rămînea la Conakry, spre a încerca să-l convingă pe președintele Seku Touré că toți luptătorii din Guineea-Bissau aprobau eliminarea lui Cabral și a altor conducători. Capcana n-a reușit. Toți complotiștii au fost arestați imediat de forțele armate guineeze, inclusiv cei care fugiseră pe mare. Ceva mai tîrziu, Guineea ne-a predat toți vinovații. I-am judecat în interiorul teritoriilor noastre eliberate. Mai mulți dintre ei au fost condamnați la moarte și executați".

Zaharia Vasile, Ploiești. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric", întrucît întrebările dv. se referă la o perioadă de istorie veche.

Grenada

Ilie Cucu, București. Insula Grenada din Antilele britanice urmează să devină independentă la 7 februarie (și stat asociat la Marea Britanie, membru al Commonwealth-ului). Hotărîrea fusese luată încă din iulie anul trecut (revista noastră a publicat în nr. 36 din 1973 un documentar despre insulă). Independența a fost cerută atît de guvernul condus de Eric Gairy, cît și de opoziție. La cîteva luni, însă, după acea hotărîre, în Grenada au izbucnit tulburări, accentuate dramatic în ultimele săptămîni. Cauza : în noiembrie 1973, un grup de tineri au fost brutalizați de poliția secretă ; au urmat proteste și manifestații, în urma cărora guvernul a acceptat să formeze un comitet pentru anchetarea activității poliției secrete. Dezbaterile acestui comitet au fost, însă, amînate pînă după obținerea independenței, ceea ce a declanșat alt val de proteste. S-a cerut demisia guvernului, a izbucnit o grevă generală la începutul anului. Marea Britanie nu a intervenit, întrucît nu era răspunzătoare decît de problemele de apărare și de politică externă ale insulei. În climatul de tensiune, de ciocniri de stradă (soldate cu un mort și mai mulți răniți), guvernatorul insulei, dna Hilda Bynore, și-a dat demisia, iar, la 21 ianuarie, a părăsit Grenada. În locul ei, a fost numit guvernator Leo de Gale, care, de la 7 februarie, devine guvernator general (întocmai ca în toate celelalte state membre ale Commonwealth-ului). Săptămîna trecută, situația în insulă se deteriorase în mod îngrijorător. „Comitetul celor 22" — sindicaliști, oameni de afaceri, lideri religioși — cerea insistent demisia lui Gairy, în timp ce manifestațiile și ciocnirile de stradă continuau. Telecomunicațiile și electricitatea nu funcționau, personalul de sol al liniilor aeriene încetase lucrul, aprovizionarea era îngreuiată. Guyana, Trinidad-Tobago, Barbados și Jamaica, state apropiate, își oferiseră bunele oficii pentru a media conflictul dintre primul ministru și reprezentanții „Comitetului celor 22". La ora cînd am închis ediția noastră, situația în Grenada era încă destul de confuză. Vom reveni.

Demonstrațiile de la Djakarta

Teodor Mateescu, Cluj. Vă mulțumim pentru aprecieri.

1. Despre călătoria premierului japonez Kakuei Tanaka în cinci state sud-est asiatice, revista noastră a publicat un articol în nr. 4 a.c., în care se amintea primirea destul de rezervată făcută în cea mai mare parte a etapelor, cît și considerația că vizita nu a fost încununată de succes. Datorită graficului de apariție al revistei, nu am putut surprinde în amănunt și călătoria în Indonezia, unde au avut loc demonstrații împotriva prezenței premierului nipon. Cauzele acestor nemulțumiri (despre care am scris atunci): masiva implantare a societăților japoneze în economia acestor state, care nu vor să devină dependente de Tokio. Pentru o exemplificare suplimentară, spicuim cîteva fragmente dintr-un articol pe marginea demonstrațiilor de la Djakarta, publicat de ziarul „L'Unità" : „Indonezia depinde de Japonia în proporție de 48 la sută la exporturi și 35 la sută la importuri. Exporturile sînt formate mai ales din petrol, precum și lemn prețios, pe care societățile japoneze îl taie fără milă din pădurile, în prezent pe cale de distrugere, ale țării. Venitul mediu anual pe locuitor în Japonia este de 3 000 dolari, în Indonezia de numai 95 de dolari. Manifestanților care îi spuneau că nu doresc ca resursele țării lor să fie exploatate de întreprinderile japoneze și ca profiturile marilor societăți să fie alimentate din sărăcia maselor din sud-estul Asiei, Tanaka nu a știut să le răspundă decît prin «faceți ca noi, munciți serios și consumați modest ca noi și veți fi bogați ca noi». Peste cît timp ? 20-30 de ani? Și pe ce bază ? Învățămintele tuturor exploatărilor de tip colonial și neocolonial au demonstrat de acum cu prisosință că o țară exploatată riscă să rămînă ca atare timp de secole, dacă nu respinge «lecțiile» exploatatorilor. Răspunsul maselor tailandeze și indoneziene a fost, astfel, prompt și hotărît. Dar există și alte aspecte demne de luat în seamă. Manifestațiile din Indonezia au fost îndreptate atît împotriva penetrației intereselor japoneze, cît și în favoarea unei democratizări a vieții publice și pentru o politică economică în folosul maselor".

2. Am răspuns despre Universitatea O.N.U. în cadrul acestei rubrici din nr. 24 1973.

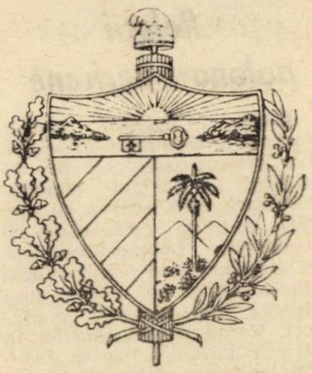

Sergiu Constantinescu, Iași. Cheia aflată în partea superioară a stemei Cubei simbolizează importanța poziției geografice a acestei țări, aflată la punctul de întîlnire dintre cele trei Americi (de Nord, Centrală și de Sud), la încrucișarea celor mai însemnate căi maritime. Adesea, din cauza așezării sale, Cuba era numită „cheia Americii".

A. Florentin, Sibiu. Consultînd articolul „Lupta eroică a poporului angolez", semnat de Holden Roberto, președintele Frontului Național pentru Eliberarea Angolei și publicat în nr. 5 a.c., veți găsi răspuns la întrebările dv. privind cele două mișcări de eliberare din Angola, care s-au unit, în urmă cu un an, într-un Consiliu Suprem pentru Eliberarea Angolei.

Ioan Nimereanu, București. Nu sînteți singurul cititor care ne solicită publicarea unei hărți politice asemănătoare celei apărute în urmă cu zece ani. Dificultăți de ordin tipografic ne împiedică să dăm curs, deocamdată, acestor solicitări. Vă sugerăm însă consultarea hărților publicate de Editura politică și existente în librării.

Mihai D. Ion, Berindei, jud. Olt. Date biografice ale președintelui Anwar Sadat au apărut în cadrul rubricii „Profil" nr. 41 din 1970. Informații despre Indira Gandhi au fost publicate în cadrul aceleiași rubrici din nr. 5 1966. Ulterior, „Posta redacției" a mai răspuns de multe ori unor întrebări referitoare la premierul indian, care este fiica lui J. Nehru și nu a lui Mahatma Gandhi. Nu dispunem de informații privind celelalte întrebări ale dv., asupra cărora vom reveni.

POSTA REDACȚIEI

Relații polono-americane

Traian Vasilescu, Bacău. Pentru a răspunde întrebării dv. folosim datele oferite de revista „La Pologne contemporaine", care afirmă că, din 1971, relațiile comerciale și economice polono-americane se caracterizează printr-o netă ameliorare și un spor al contactelor între oamenii de afaceri. Volumul schimburilor în ultimii doi ani a fost de 200—250 milioane dolari, ceea ce înseamnă că S.U.A. se află pe locul opt pe lista importatorilor polonezi și pe locul 11 pe lista exportatorilor. Firmele americane participă în comerțul exterior polonez în proporție de 2,4 la sută ; dar, pe de altă parte, în valoarea schimburilor externe ale S.U.A. comerțul cu Polonia nu depășește 0,2 la sută. Dintre statele socialiste, Polonia ocupă locul al treilea în relațiile S.U.A., după Iugoslavia și U.R.S.S. Revista „La Pologne contemporaine" precizează că, spre deosebire de schimburile comerciale ale Poloniei cu țările din Europa occidentală, schimburile polono-americane nu sînt reglementate printr-un acord guvernamental bilateral ; în prezent, aceste schimburi reciproce sînt reglementate de Acordul general de tarife și comerț (G.A.T.T.) din care fac parte ambele state. Revista oferă apoi alte cîteva date ale ameliorării relațiilor economice polono-americane, după vizita în Polonia a președintelui Nixon (iunie 1972). Astfel, în noiembrie 1972, Banca de Export-Import din S.U.A. a fost autorizată să acorde credite și garanții pentru exporturi de bunuri și investiții în Polonia ; în martie 1973, o delegație economică americană a stabilit, la Varșovia, ca pe teritoriul Poloniei să se deschidă (pe baza principiului reciprocității) reprezentanțe tehnice și comerciale ale cîtorva firme americane. La Varșovia funcționează un centru de informare comercială și tehnică (U.S. Trade Development and Technical Information Office). În ultimul timp, comerțul dintre cele două țări s-a și diversificat. Revista poloneză mai adaugă că ambele guverne și-au propus ca, pînă în 1977, volumul schimburilor economice să se tripleze.

Gh. Dascălu, Babadag-Tulcea. În parte, răspuns la întrebarea dv. privind proiectul uniunii dintre Libia și Egipt veți afla în cadrul acestei rubrici din nr. 6 a.c. (este vorba de un proiect de uniune între Libia și Egipt, nu și de Sudan, cel puțin pentru faza inițială). Ultima știre despre această uniune datează din 1 octombrie 1973, cînd la Cairo s-au desfășurat lucrările primei sesiuni a Adunării constituante egipteano-libiene, care avea drept scop elaborarea constituției proiectatei uniuni și a primei reuniuni a Consiliului superior al planificării celor două țări.

Aurel Iliescu, București. 1. Precizările lui Henry Kissinger din numărul trecut (în partea finală) sperăm că au răspuns întrebării dv.

2. Despre transcrierea numelor unor personalități arabe am mai scris la „Poșta redacției". Numele șefului statului libian se pronunță cum se scrie : Kadhafi, drept pentru care am adoptat și noi principiul fonetic. În ce privește șeful statului sudanez, numele său este Gaffar Numeiri.

3. În legătură cu Bangladesh, vă vom răspunde într-un număr viitor.

Radu Turtureanu, Baia Mare. Scrisoarea dv., extrem de detaliată, răspunde, în fapt, întrebării pe care ne-o adresați. Orașul Ierusalim a fost proclamat capitala Israelului în 1948, cînd a fost creat statul Israel.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 17.69.87 și 18.53.55. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate : prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — 2001, telex 011631.

C.P.C.S.

Publicitate

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM „CARPAȚI" București

prin Agenția de excursii cu turiști români în străinătate din București, Cal. Victoriei nr. 100 (telefon : 16 44 31), și Oficiile județene de turism din întreaga țară oferă un bogat program de excursii în R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă, R. P. Ungară, U.R.S.S., R. P. Chineză—R.P.D. Coreeană cu date de plecare în aprilie, mai și iunie 1974.

De asemenea, continuă înscrierile pentru excursiile cu date de plecare în luna martie a.c.

La cererea colectivelor de salariați din întreprinderi, instituții, cooperație, cluburi și asociații sportive, organizații obștești, școli etc. se organizează excursii pentru grupuri compacte, cu diferite mijloace de transport pe itinerarele și la datele stabilite prin programele respective.

Pentru turiștii din Capitală care călătoresc în străinătate pe cont propriu se asigură și rezervări de bilete de tren și avion prin filiala de turism din București, B-dul Republicii nr. 197, telefon 35 84 52.

PUBLITURISM

METAL DE CALITATE SUPERIOARĂ PENTRU INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ

ȘI

PENTRU EXPOR

Cu utilaj ultramodern şi tehnologie de ultimă oră, furnalele, oţelăriile, laminoarele şi uzinele

COMBINATULUI SIDERURGIC

galaţi

PRODUC:

● Tablă groasă din diferite calităţi de oţel necalmat, calmat şi d oţel slab aliat, pentru construcţii navale, cazane, etc., corespunză toare calitativ normelor STAS, GOST, DIN, avînd următoarele di mensiuni : grosimea de la 4 la 150 mm, lăţimea de la 800 l 3 000 mm, lungimea maximă 15 000 mm (în mod excepţional pînă la 30 000 mm) ● Se realizează, de asemenea, sleburi cu grosimea de la 100 la 300 mm, lăţimea de la 700 la 1 600 mm, lungimea de la 1 500 la 9 500 mm. ● Lingouri plate pînă la 28 tone ● Lin gotiere plate ● Fontă de afinare în calupuri ● Oxigen în tuburi

Lei 2

Fabrica de rulmenți

bîrlad

produce și livrează:

- Rulmenți radiali și axiali cu bile
- Rulmenți radiali cu role cilindrice
- Rulmenți oscilanți cu role butoi
- Rulmenti de construcție specială

r. 8 14 februarie 1974

LUMEA

Vizita tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în Libia, Liban, Siria și Irak

Un nou traseu al păcii și colaborării

TRIPOLI

DAMASC

BAGDAD

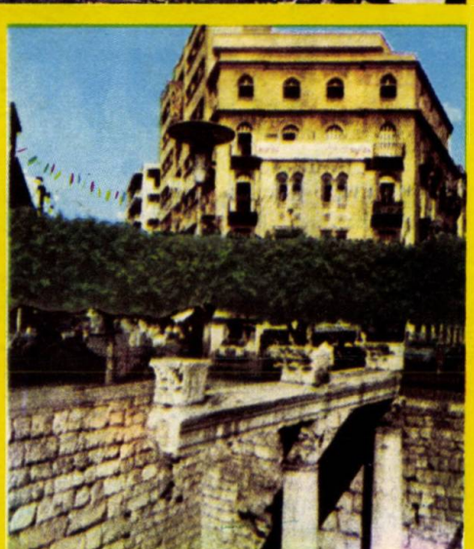

BEIRUT

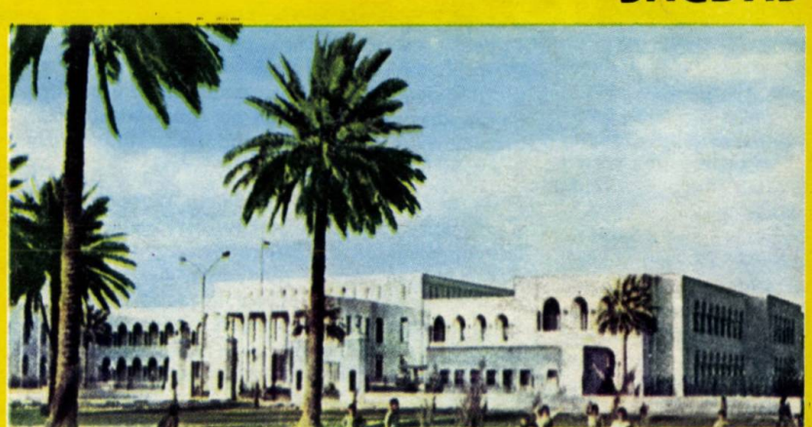

MAREA BRITANIE

Contextul alegerilor

CANALUL SUEZ

trecut-prezent-viitor

LIBIA

Tripoli. Tradițional și modern

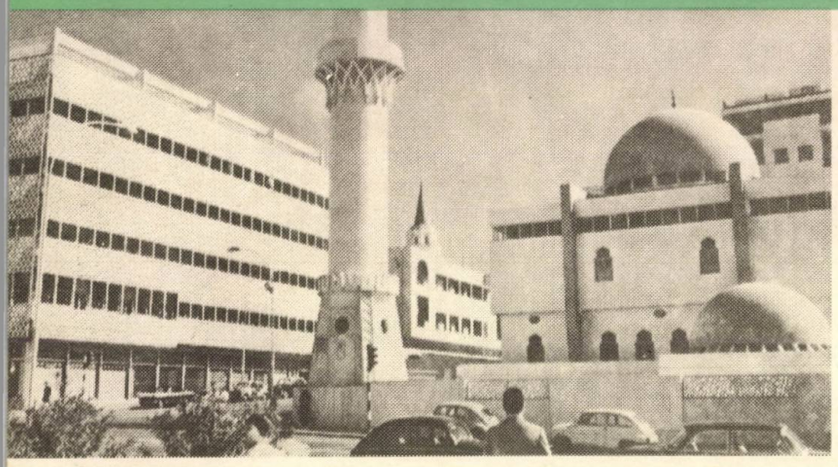

Al patrulea producător mondial de petrol

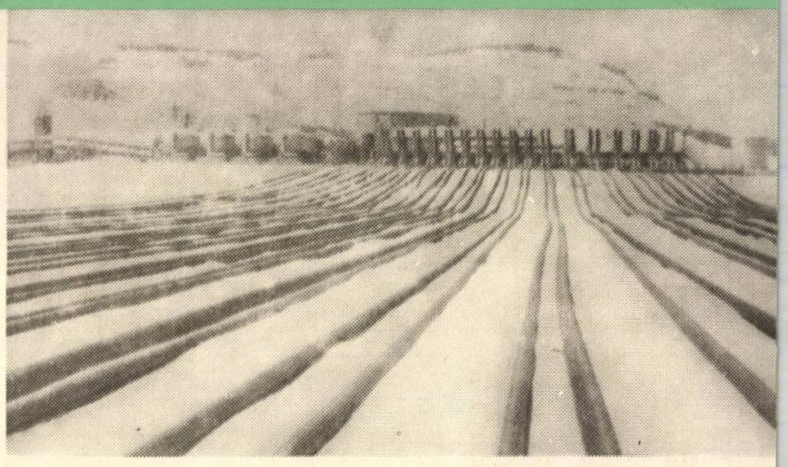

LIBAN

Beirut. Important centru comercial...

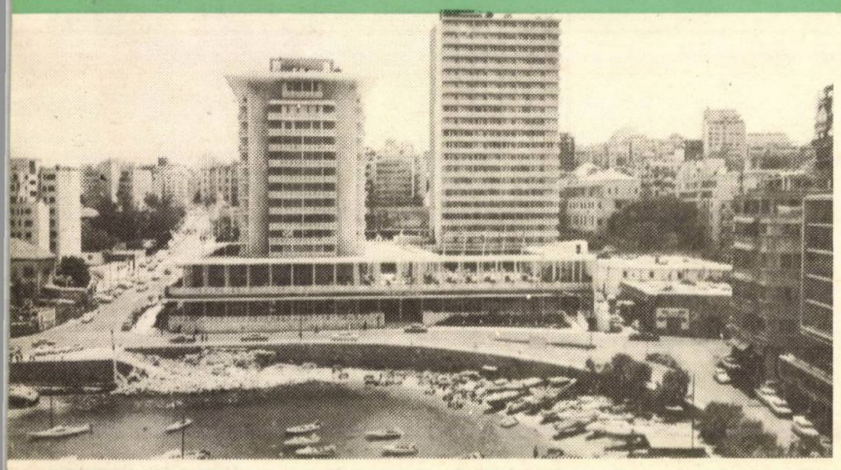

...și portuar

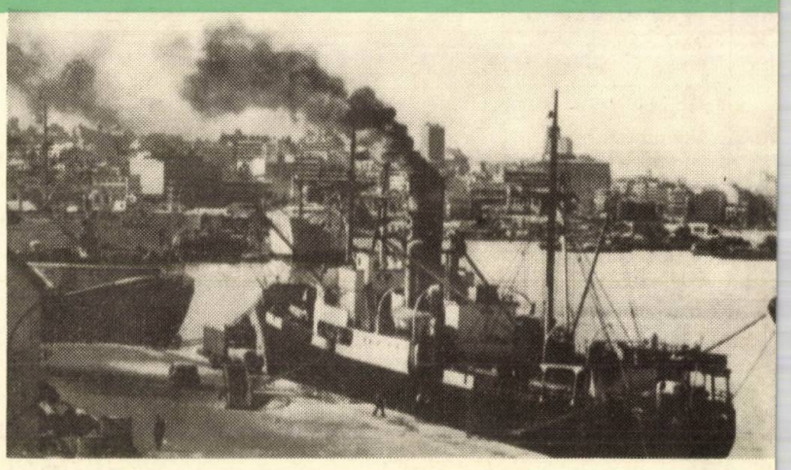

SIRIA

Damasc. În prim plan, minaretul Moscheii Omiazilor

Colegiul pentru pregătirea tinerilor ingineri

IRAK

Bagdadul, vechi oraș în plin proces de modernizare

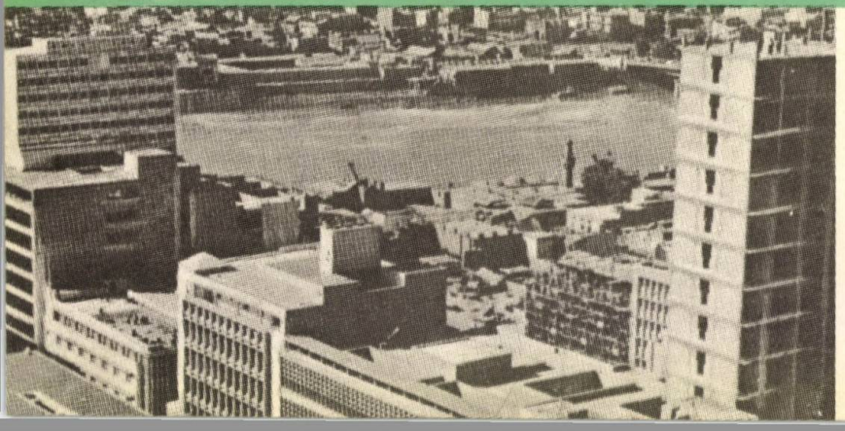

Petrolul este una din bogățiile de bază ale poporului irakian

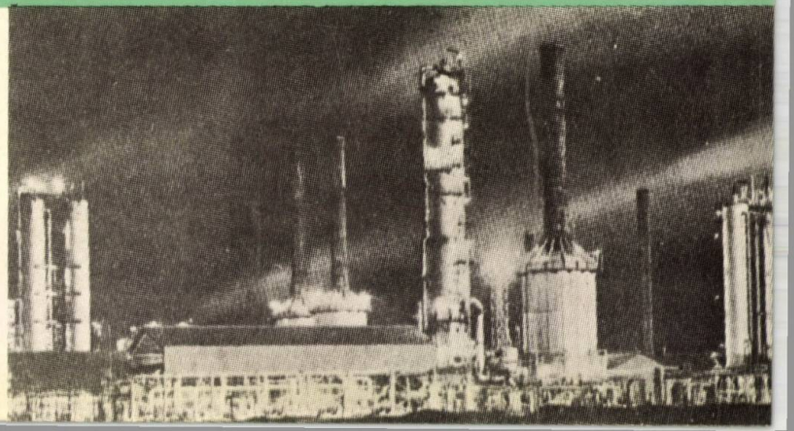

LUMEA

8 (538)

14 februarie 1974

UN TRASEU AL PĂCII ȘI PRIETENIEI

Moment de mare însemnătate în evoluția relațiilor româno-libiene. Victor Stamate 2

Biografiile principalilor interlocutori : Moamer El Geddafi, Suleiman Frangieh, Hafez Al-Assad, Ahmed Hassan Al-Bakr 4

Scurte prezentări ale țărilor vizitate 4

Beirut—Damasc. Președintele Ceaușescu așteptat cu deosebit interes. Crăciun Ionescu 6

Bagdad : istorie veche și istorie contemporană. Mihai Matei 7

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Marea Britanie. Alegerile „stării de urgență". Stelian Țurlea 8

La Salzburg, despre pace și colaborare. Vasile Crișu 10

Piața comună : neliniști și îndoieli. Ilie Șerbănescu 11

San José. Continuitate politică 18

Acordul conținînd principiile de bază referitoare la negocierile asupra Canalului Panama 18

DOCUMENTAR

Canalul Suez. Trecut, prezent, viitor. Rodica Georgescu 13

Orașul Suez în reconstrucție. Nicolae N. Lupu 15

REPORTAJ PE GLOB

Meditație sub un sombrero (2). Anca Voican 16

RĂSPUNDEM CITITORILOR

R. P. D. Coreeană. Ideologia CIUCE 19

Parlamentul iugoslav în lumina noii Constituții. Ilie Olteanu 20

CONTRAPUNCT 21

1000+1 22–23

SERIAL

„Mannix sînt eu !" (II) 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA STRĂINĂ

Corriere della Sera, Ekonomiceskaia gazeta, Le Monde, Agenția M.T.I., Associated Press 26–29

PROFIL

Ernesto Geisel, președintele ales al Braziliei 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

SĂPTĂMÎNA

6–12 februarie

miercuri

– Takieddine Solh, primul ministru al Libanului, a declarat, într-un interviu acordat ziarului vest-german „General Anzeiger", **că țara sa este hotărîtă să ceară participarea la lucrările Conferinței de pace de la Geneva asupra Orientului Apropiat.**

– La Damasc au avut loc convorbiri oficiale între președintele Siriei, Hafez Al-Assad, și președintele Iugoslaviei, Iosip Broz Tito, în probleme ale relațiilor bilaterale, precum și asupra unui larg cerc de probleme internaționale.

joi

– La Palatul Națiunilor din Geneva **au fost** reluate lucrările Comitetului de negocieri comerciale al Acordului General pentru Tarife și Comerț **(G.A.T.T.).**

– Adunarea Națională a Tunisiei a hotărît în unanimitate să examineze amendamentele constituționale care vor permite ținerea unui referendum referitor la propusa fuziune dintre Tunisia și Libia.

– Medjilisul turc (camera inferioară a parlamentului) a acordat investitura sa cabinetului de coaliție al lui Bülent Ecevit.

– În cadrul Comisiei militare mixte bipartite a fost realizat un acord privind reluarea programului de eliberare a personalului militar și civil sud-vietnamez, informează agenția de presă „Eliberarea".

vineri

– Președintele Rafael Caldera a declarat că **Venezuela a propus** Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.) ținerea unei conferințe în vederea creării unui fond de ajutor pentru țările în curs de dezvoltare.

– La Varșovia au început convorbirile dintre Piotr Jaroszewicz, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Polone, și **Abdel Salam Jalloud,** primul ministru al Libiei, aflat într-o vizită oficială în Polonia.

– La Ciudad de Panama, **secretarul de stat al S.U.A., Henry Kissinger, și ministrul de externe panamez, Juan Antonio Tack, au semnat acordul privind principiile de bază ale negocierii viitorului tratat asupra Canalului Panama.**

– A luat sfîrșit misiunea **„Skylab-3".**

sîmbătă

– Sangoulé Lamizana, președintele Voltei Superioare, a anunțat, într-o cuvîntare radiodifuzată, că armata a preluat puterea în stat, constituția fiind suspendată, iar parlamentul dizolvat.

– Franța și Iranul au semnat un acord de cooperare economică în valoare de 3 miliarde dolari, axat îndeosebi pe domeniile exploatării gazelor naturale și al energiei nucleare.

– La Vientiane s-a desfășurat ceremonia oficială a trecerii puterii administrative, militare și de menținere a ordinii interne sub controlul Comisiei mixte centrale – organism însărcinat cu transpunerea în viață a prevederilor Acordului cu privire la instaurarea păcii și realizarea înțelegerii naționale în Laos.

duminică

– Fidel Castro, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cuba, prim-ministru al Guvernului Revoluționar, **s-a întîlnit cu industriașul american Cyrus Eaton,** aflat în Cuba la invitația personală a premierului cubanez.

– Senatul american a confirmat numirea lui Joseph Sisco, specialist în problemele Orientului Mijlociu, **în funcția de subsecretar de stat pentru problemele politice.**

– Max Van Der Stoel, ministrul olandez de externe, **a avut o întrevedere cu o delegație a P.A.I.G.C., condusă de Jose de Figueiredo Araujo,** membru al Comitetului Executiv al P.A.I.G.C., **în cursul căreia a fost evocată problema recunoașterii, de către Olanda, a statului independent Guineea-Bissau.**

luni

– La Washington au început lucrările conferinței principalelor state occidentale consumatoare de petrol.

– R.P.D. Coreeană și Republica Costa Rica au hotărît să stabilească **relații diplomatice** la nivel de ambasadă.

– La Hanoi a început cel de-al III-lea Congres al Federației Sindicale din Vietnam.

– Președintele Consiliului Republican al R.A. Yemen, **Abdul Rahman Iriani, a anunțat înlocuirea lui Abdallah al-Hajri în funcția de prim-ministru cu Hassan Maki,** fost viceprim-ministru pentru problemele economice.

marți

– Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a început vizita oficială în Republica Arabă Libiană, la invitația președintelui Consiliului Comandamentului Revoluției, colonel Moamer El Geddafi. Nouă solie a păcii și înțelegerii între popoare, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu deschide noi și ample perspective relațiilor reciproce, marchează un important pas înainte pe calea extinderii continue a colaborării româno-libiene.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și președintele Moamer El Geddafi pe aeroportul din Tripoli

Moment de mare însemnătate în evoluția relațiilor româno-libiene

Corespondență din Tripoli de la Victor Stamate

În timpul convorbirilor oficiale

Începînd de marți, 12 februarie, capitala Republicii Arabe Libiene, Tripoli, este martora unui important eveniment — vizita oficială pe care o întreprinde în Libia președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la invitația președintelui Consiliului Comandamentului Revoluției, colonel Moamer El Geddafi.

După Maroc, Algeria, Sudan și Egipt — țări arabe vizitate în anii precedenți de președintele Nicolae Ceaușescu — Libia este, acum, al cincilea stat arab care îl are ca oaspete pe șeful statului român.

Această primă întîlnire la nivel înalt româno-libiană deschide o etapă calitativ nouă în evoluția legăturilor dintre cele două state și popoare, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Dezvoltarea ascendentă a raporturilor cu Libia — care, după revoluția de la 1 septembrie 1969, a pășit cu fermitate pe calea dezvoltării libere și independente — reprezintă încă o mărturie concludentă a politicii consecvente a României socialiste de promovare a unor largi relații de prietenie cu țările arabe, cu toate statele lumii, pe temelia principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Este cunoscută, în context, preocuparea constantă a țării noastre de a extinde relațiile cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate țările și popoarele care luptă împotriva oricăror forme de dominație și asuprire, cu țările care luptă împotriva vestigiilor anacronice ale colonialismului și neocolonialismului. Ea însăși țară în curs de dezvoltare, România acordă o atenție deosebită colaborării cu statele în curs de dezvoltare, state care, dobîndindu-și independența, se pronunță cu fermitate pentru o politică de sine stătătoare, destinată să slujească interesele naționale supreme, pentru ca aceste țări să poată redeveni stăpîne pe resursele lor naționale, să le valorifice în interesul propriei lor emancipări și să-și făurească, astfel, o economie modernă, în deplină consonanță cu imperativele civilizației contemporane.

„România, arăta președintele Nicolae Ceaușescu, a dezvoltat, îndeosebi în ultimii ani, relații de largă colaborare cu țările în curs de dezvoltare, văzînd în aceasta atît calea pentru ridicarea economico-socială a țărilor respective, cît și o parte integrantă a luptei împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului".

Opinia publică de aici, întregul popor libian și-au manifestat bucuria și interesul viu față de vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, încă din momentul anunțării ei, la sfîrșitul săptămînii trecute, de către ziarele centrale „Al Fadjiri al Djadid" și „Al Balagh", de către posturile de televiziune locale. La aeroport, pe marile artere de circulație, în piețele publice au fost arborate drapelele de stat ale celor două țări, precum și inscripții cu urări de bun venit adresate ilustrului sol al poporului român. În Libia sînt cunoscute atît mariile realizări ale României în dezvoltarea sa economică, politică și socială, cît și voința sa de a colabora și conlucra cu toate statele, cooperarea fructuoasă cu Libia fiind un elocvent exemplu în acest sens.

În anii din urmă, între România și Libia au fost încheiate o serie de acorduri de cooperare, în baza cărora specialiști și

tehnicieni români au construit în Libia, lîngă Benghazi, un canal care protejează oraşul de inundaţii, un sistem de hidroameliorații la Missurata, ca şi alte construcţii de interes public şi social. România a fost prezentă, de asemenea, în anii din urmă, la fiecare din ediţiile Tîrgului internaţional de la Tripoli.

În Libia sînt cunoscute şi apreciate, de asemenea, acţiunile pe plan extern ale ţării noastre, iniţiativele personale ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu în direcţia asigurării unei destinderi reale, a unei păci trainice între naţiuni, a soluţionării problemelor majore care preocupă astăzi omenirea, între care şi realizarea unei păci juste şi durabile în regiunea Orientului Apropiat.

Primirea făcută tovarăşului Nicolae Ceauşescu constituie o dovadă elocventă a interesului şi satisfacţiei poporului libian şi a conducătorilor săi de a vedea pentru prima oară ca oaspete pe înaltul sol al poporului român.

În toastul rostit la banchetul oficial oferit în onoarea preşedintelui Nicolae Ceauşescu, preşedintele **Moamer El Geddafi**, abordînd problema relaţiilor bilaterale româno-libiene, sublinia : **„Constatăm cu satisfacţie dezvoltarea relaţiilor noastre economice. Mulţumim României prietene pentru asistenţa acordată ţării noastre şi experienţa pe care ne-o împărtăşeşte în domeniul dezvoltării economice. Considerăm că vizita preşedintelui Ceauşescu marchează o nouă etapă de impulsionare a relaţiilor dintre ţările noastre. Salutăm încă o dată sentimentele pe care le-am constatat la delegaţia română, preocupată ca această vizită să fie încununată de succes, să fie utilă. De asemenea, salutăm şi sentimentul sincer pe care îl nutreşte preşedintele Ceauşescu şi întreaga delegaţie de a se stabili relaţii bune între cele două ţări ale noastre, care pot să constituie o mărturie a rolului statelor mici în viaţa contemporană".**

În toastul său, referindu-se la relaţiile româno-libiene, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** a arătat, printre altele : **„Între ţările noastre s-au dezvoltat în ultimii ani relaţii de colaborare economică într-o serie de domenii. Dacă ar fi să luăm cifrele, ne-am putea declara chiar satisfăcuţi. Dar cifrele nu oglindesc totdeauna cel mai bine realitatea în toată complexitatea ei. De aceea, noi considerăm că ceea ce am realizat pînă acum constituie numai o bază pentru o dezvoltare largă a colaborării dintre ţările noastre în viitor. În convorbirile de astăzi am căzut de acord, împreună cu preşedintele Geddafi, să realizăm o largă colaborare într-un şir de domenii. Cred că prietenul meu, preşedintele Geddafi, va fi de acord dacă voi declara că acest început deschide o perspectivă bună pentru relaţiile dintre România şi Libia. Vom face totul ca ceea ce vom conveni să fie realizat în cele mai bune condiţiuni, ca popoarele noastre să conlucreze în deplină egalitate, în spiritul respectului reciproc şi întrajutorării, pentru progresul lor economico-social, pentru bunăstare, pentru consolidarea independenţei lor".**

Sub aceste auspicii favorabile a început, marţi, vizita în Libia a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, eveniment de importanţă remarcabilă în dezvoltarea relaţiilor româno-libiene, a raporturilor ţării noastre cu statele arabe, menit, totodată, a aduce o contribuţie de valoare la cauza destinderii şi colaborării internaţionale.

La închiderea ediţiei, vizita în Libia a preşedintelui Consiliului de Stat al României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, continuă. Vom reveni în numărul viitor.

MOAMER EL GEDDAFI

preşedintele Consiliului Comandamentului Revoluţiei al Republicii Arabe Libiene

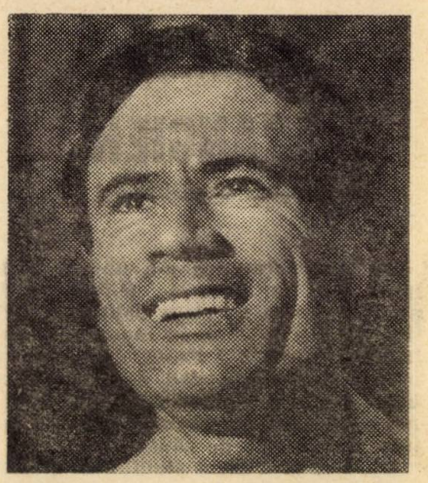

În septembrie 1969, Libia a devenit republică.

Considerat ca principalul animator al evenimentelor din august-septembrie 1969, Moamer El Geddafi deţine funcţia de preşedinte al Consiliului Comandamentului Revoluţiei — organul suprem de stat — şi de şef al statului major al armatei.

Născut în 1942 la Sert, Geddafi îşi face studiile medii la Selba, o localitate din sudul ţării. În anul 1961, intră la Academia militară din Benghazi şi paralel îşi pregăteşte licenţa la Facultatea de istorie a Universităţii din acelaşi oraş.

În 1966, este trimis la un colegiu militar din Anglia, unde urmează, timp de nouă luni, un curs de perfecţionare în transmisiuni. Aici, împreună cu unii colegi de promoţie, înfiinţează organizaţia „Ofiţerii liberi unionişti", care îşi stabileşte drept obiectiv principal răsturnarea monarhiei. Întors în ţară, Moamer El Geddafi intră în rîndurile armatei libiene, cu gradul de căpitan. În urma evenimentelor din septembrie 1969, este promovat colonel, numit şef al statului major al armatei şi preşedinte al Consiliului Comandamentului Revoluţiei.

În primul discurs pronunţat după numirea sa în aceste funcţii, el a făcut cunoscută hotărîrea regimului republican libian de a orienta ţara pe calea progresului social şi economic, în interesul naţiunii.

Republica Arabă Libiană

Aşezare geografică — **Stat în nordul Africii, situat pe coasta Mediteranei**
Suprafaţa — **1 759 540 km²**
Populaţia — **1 900 000 locuitori**
Limba oficială — **araba**
Capitala administrativă — **Tripoli (379 925 locuitori)**
Capitala rezidenţială — **El Beida (35 141 locuitori)**
Alte oraşe importante — **Benghazi, Derna, Agedubia**
Moneda — **dinarul (1 dinar = 1000 dirhame ; 337,78 dolari = 100 dinari).**
Produsul naţional brut — **1,4 miliarde dinari (circa 4,2 miliarde dolari ; rata de creştere anuală este prevăzută la 10,7 la sută în cursul planului trienal de dezvoltare).**
Resurse naturale — **mari rezerve de petrol (1,6 miliarde tone, din care, în 1969, s-au exploatat 150 mil. t.), gaze naturale, minereu de fier, zăcăminte de fosfor şi sulf. În oaze se cultivă citrice, curmale, tutun, ricin, grîu, orz, cartofi, viţa de vie. Libia dispune de o reţea de 350 km „pipe-line".**
Venitul anual rezultat din petrol — **2,3 miliarde dolari**
Obiectivele economice prioritare sînt : **„libianizarea" explorării şi exploatării petrolului libian, dezvoltarea intensivă a agriculturii, industrializarea, intervenţia statului în sectorul importurilor.**

La 1 septembrie 1973, guvernul a anunţat măsuri privind naţionalizarea a 51 la sută din acţiunile companiilor occidentale, urmînd să controleze principalele cîmpuri petroliere ale ţării.

Comerţ exterior

Export — **petrol, arahide, ulei, măsline, piei, curmale, iarba alfa, peşte.**
Import — **maşini şi utilaje petroliere, fontă, automobile, grîu.**

Consiliul Comandamentului Revoluţiei, prezidat de colonelul Moamer El Geddafi, stabileşte orientarea politicii externe şi interne a statului.

Partide

Uniunea Socialistă Arabă, creat în iunie 1971 ; preşedinte — Moamer El Geddafi ; secretar general — Bashir Howeidy.

În oaze se cultivă citrice, curmale, tutun, ricin, grîu, orz, cartofi, viţă de vie. În imagine : *oază din regiunea Kufra*

SULEIMAN FRANGIEH

preşedintele Libanului

Suleiman Frangieh s-a născut la 14 iunie 1910, la Zghorta (Libanul de nord). Intrarea în viaţa politică a ţării şi-a făcut-o în 1960, în momentul cînd fratele său, Hamid Frangieh — în mai multe rînduri ministru de externe şi candidat la preşedinţie în 1952 împotriva lui Camille Chamoun —, s-a retras, din motive de sănătate.

După ce şi-a făcut studiile la Tripoli, apoi la colegiul Antoura (provincia Mont — Liban), s-a lansat, de foarte tînăr, în activitatea comercială. Ales deputat pentru prima oară în 1960, Suleiman Frangieh va deveni, alături de Saeb Salam, unul din conducătorii grupului parlamentar de centru în Camera deputaţilor. A fost reales deputat în 1964 şi 1968. În anul 1960, a fost numit ministru al poştelor şi telecomunicaţiilor, apoi i-au fost încredinţate, succesiv, portofoliile agriculturii (1962) şi internelor (1968). În momentul alegerii sale ca preşedinte, Suleiman Frangieh deţinea funcţia de ministru al economiei (1970). În această calitate, el a angajat negocieri cu companiile petroliere ca acestea să-şi sporească redevenţele pentru tranzitul petrolului brut pe teritoriul libanez.

Suleiman Frangieh, ales preşedinte al ţării pe o perioadă de 6 ani, a fost propus candidat, chiar în ajunul consultării electorale din 17 august 1970, în numele grupului parlamentar de centru, întrunind şi votul liderilor Partidului Naţional Liberal şi ai Blocului Naţional Liberal.

Republica Liban

Aşezare geografică — **Stat în sud-vestul Asiei, situat pe coasta Mediteranei**
Suprafaţa — **10 400 km²**
Populaţia — **2 600 000 locuitori**
Limba oficială — **araba**
Capitala — **Beirut (1 200 000 locuitori)**
Alte oraşe importante — **Tripoli, Zahle**
Moneda — **lira libaneză (= 100 piaştri ; 2,70 lire libaneze = 1 dolar)**
Produsul naţional brut — **1,35 miliarde dolari (1968)**
Produsul naţional pe locuitor este de **519 dolari (1968)**
Resurse naturale — **bitum, minereu de fier, sare**
Agricultura — **26 la sută din teritoriul ţării este cultivabil : cereale (grîu, porumb), legume, tutun, citrice, viţă de vie**
Industrie — **textile, ciment, alimentară, rafinarea petrolului (2 milioane tone anual)**

În planurile economice ale Libanului se pune accent pe dezvoltarea construcţiilor (50 la sută din totalul investiţiilor), irigaţiilor, precum şi a energiei electrice. Turismul reprezintă una din sursele importante de venituri ale Libanului (250 milioane dolari anual)

Comerţ exterior

Importă — **metale, textile, maşini şi instalaţii ;** Exportă — **citrice, lînă etc.**
Volumul exportului **s-a ridicat în 1970 la 172 milioane dolari**

Partide

Partidul Naţional Liberal ; preşedinte — Camille Chamoun
Blocul Naţional Liberal; lider — Raymond Edde
Partidul Constituţional; lider — Becharra El Khnoury.
Partidul Comunist din Liban; secretar general al C.C. — Nikola Şaoui
Partidul „Falangei Libaneze" (Kataieb); lider — Pierre Gemayel
Partidul Grupelor Musulmane Moderate; lider — Rashid Karame
Partidul Grupelor Creştine Moderate ; lider — Suleiman Frangieh
Partidul Socialist Progresist din Liban; preşedinte — Kamal Jumblatt
Uniunea Forţelor Poporului Muncitor ; secretar general — Kamal Chatila
Partidul Baas din Liban; secretar general — Kansan Assem

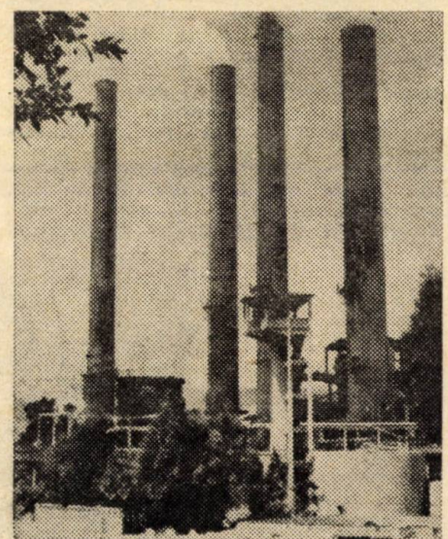

În planurile economice se pune accent pe dezvoltarea construcţiilor. În imagine : *Fabrică de ciment la Tripoli*

HAFEZ AL-ASSAD

preşedintele Republicii Arabe Siriene

Hafez Al-Assad s-a născut în anul 1928, în provincia Lattakia, situată la nord-est de Damasc, în micul oraş Kardaha. Asemenea altor reprezentanţi ai tineretului sirian, Assad s-a înrolat în armată pentru a putea urma, astfel, studii superioare. Absolvind Academia militară, el avansează în ierarhia militară pînă la gradul de general-locotenent. Totodată, este numit comandant al aviaţiei siriene.

La 1 martie 1966, generalul Hafez Al-Assad a fost numit ministru al apărării în cabinetul condus de premierul Yussef Zayen. În luna septembrie a aceluiaşi an, Assad a dejucat planurile unei lovituri de stat, care urmărea răsturnarea lui Nureddin Atassi, preşedintele Siriei. Hafez Al-Assad a rămas în continuare în postul de ministru al apărării după ce, în octombrie 1968, preşedintele Nureddin Atassi devine şi premier, înlocuindu-l pe Yussef Zayen, cît şi după remanierea, din mai 1969, a cabinetului sirian. În anul 1968, Assad a fost ales membru al direcţiunii Partidului Baas. În martie 1969, Congresul de urgenţă al Partidu-

Republica Arabă Siriană

Aşezare geografică — **Se află în estul Mediteranei, mărginindu-se la nord cu Turcia, la est cu Irakul, la sud cu Iordania, la sud-est cu Libanul şi Israel.**
Suprafaţa — **185 180 km²**
Populaţia — **6,4 milioane locuitori (anul 1972)**
Limba oficială — **araba.**
Capitala — **Damasc (1 milion de locuitori)**
Alte oraşe importante — **Alep, Homs, Homa, Lattakia**
Moneda — **lira siriană (1 liră = 100 piaştri ; 3,82 lire = 1 dolar)**
Produsul naţional brut — **7 554 milioane lire siriene (1971).**

Al treilea plan cincinal (1971—1975) prevede o creştere a venitului naţional de 8,2 la sută şi construirea unor obiective în domeniul industriei extractive, creşterea producţiei de petrol, gaze şi fosfaţi.

Resurse naturale — **sare, fosfaţi, cărbune brun, petrol, fier, cupru, crom. În 1972, producţia de petrol a fost de aproximativ 7 milioane tone**
Agricultură — **Siria dispune de 8,8 milioane hectare cultivabile. 34,7 la sută din suprafaţa ţării este acoperită de păşuni. Şeptelul cuprinde ovine (peste 6 milioane de capete), caprine, cabaline şi cămile**

Comerţ exterior

În 1971, volumul comerţului exterior a atins 1 677 de milioane lire siriene, din care, sectorului de stat i-au revenit 1 182,7 milioane lire, adică 70,5 la sută, iar sectorului particular, 493,4 milioane lire, adică 29,5 la sută

Partide

Frontul Naţional Progresist : coaliţie guvernamentală din care fac parte repre-

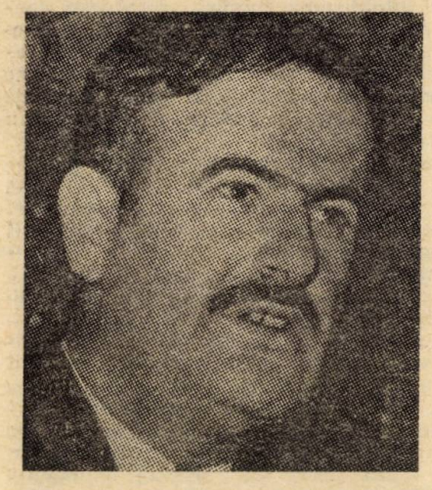

lui Baas a ales un nou Comandament regional al partidului, printre ai cărui 16 membri se afla şi Hafez Al-Assad. După ce la 11 octombrie 1969, Nureddin Atassi a demisionat din funcţiile pe care le ocupa, noul Comandament regional provizoriu al Partidului Baas l-a desemnat, la 16 noiembrie 1970, pe Hafez Al-Assad în funcţia de prim-ministru al Siriei. La 12 martie 1971, Hafez Al-Assad este ales preşedinte al Siriei, fiind instalat oficial în această funcţie la 13 martie acelaşi an.

zentanţi ai Partidelor Baas, comunist, unionist, socialişti şi socialişti arabi; deţine două treimi din Consiliul Poporului (Parlament).

Partidul Socialist Arab Baas ; secretar general — Hafez Al-Assad

Partidul Comunist Sirian ; secretar general al C.C. al P.C.S. — Haled Bagdaş

Uniunea Socialistă Arabă Siriană ; secretar general — Dr. Jamal Atasy

Uniunea Socialistă ; lider — Sami Soufan

Partidul Socialist Sirian ; lider — Habdel Ghani Kamnout

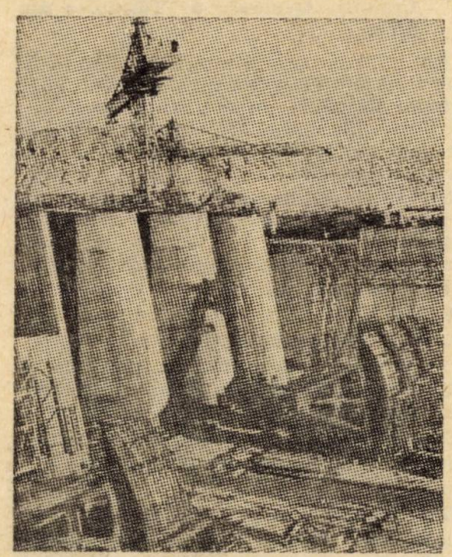

Creşte continuu producţia de energie electrică

AHMED HASSAN AL-BAKR

preşedintele Republicii Irak

Ca urmare a preluării puterii, la 17 iulie 1968, de către Partidul Socialist Arab Baas, preşedinte al ţării a devenit generalul Ahmed Hassan Al-Bakr.

Hassan Al-Bakr s-a născut în 1914 la Tikrit (localitate lîngă Bagdad). Şi-a început activitatea revoluţionară de foarte tînăr, încă de pe vremea cînd era student la Academia militară irakiană şi cînd a intrat în rîndurile Partidului Baas. Hassan Al-Bakr a fost unul din membrii activi ai grupului de ofiţeri care au pregătit şi executat revoluţia din 14 iulie 1958, în urma căreia a fost lichidată monarhia şi proclamată republica. În februarie 1963 a participat la acţiunile care au dus la căderea generalului Kassem, prezidînd guvernul format atunci, în care Partidul Baas deţinea majoritatea. Hassan Al-Bakr a fost de mai multe ori închis în timpul regimurilor reacţionare din Irak.

În proclamaţia adresată naţiunii de noul regim, instaurat la 17 iulie 1968, au fost definite liniile directoare ale viitoarei politici interne : redresarea economiei printr-o mai raţională exploatare a rezervelor interne şi prin aplicarea unei politici naţionale în domeniul exploatării petrolului. În ce priveşte politica externă, a fost reafirmat ataşamentul Irakului faţă de Liga Arabă, precum şi hotărîrea de a extinde colaborarea cu toate statele lumii, în special cu cele socialiste.

Republica Irak

Aşezare geografică — Stat în sud-vestul Asiei, pe valea fluviilor Tigrul şi Eufrat

Suprafaţa — 448 742 kmp

Populaţia — 10 070 000 locuitori (1972)

Limba oficială — araba

Capitala — Bagdad (2 milioane locuitori)

Alte oraşe importante — Mosul, Basora, Kirkuk, Al-Nadjaf

Moneda — dinarul irakian (= 1 000 fils; 1 dinar = 3,37 dolari)

Produsul naţional pe locuitor — 340 dolari

Resurse naturale — petrol, sare. A fost naţionalizată compania „Irak Petroleum" şi au fost reglementate cotele de participare şi interesele unor companii străine, în special cele din S.U.A. şi Olanda.

Agricultura — 16,7 la sută din teritoriu ; se cultivă : grîu, mei, orez, orz, porumb, curmale (locul trei în lume) bumbac, in, cînepă, susan.

Industrie — textilă, pielărie şi încălţăminte, covoare, ciment, artizanat, lînă, piei, blănuri.

Dintre obiectivele principale ale guvernului irakian se detaşează desăvîrşirea reformei agrare, elaborarea şi realizarea unor programe de dezvoltare a industriei proprii — în primul rînd a celei grele.

Comerţ exterior

Import — ţesături, confecţii, ceai, zahăr, produse chimice şi farmaceutice, cherestea, cauciuc şi hîrtie. În 1971, volumul importurilor a atins 671 milioane dolari.

Export — petrol, orz, curmale, bumbac şi lînă. În 1971, volumul exporturilor s-a ridicat la 1,5 miliarde dolari.

Partide

Partidul Socialist Arab Baas, de guvernămînt ; secretar general — Ahmed Hassan Al-Bakr (şeful statului)

Partidul Comunist Irakian ; prim-secretar al C.C. — Aziz Mohammed

Partidul Democratic al Kurdistanului ; lider — Mustafa Barzani ; secretar general al C.C. — Habib Mohamed Kerim.

De creşterea industriei sînt legate speranţele de progres ale poporului irakian

BEIRUT — DAMASC

Președintele Ceaușescu așteptat cu deosebit interes

Corespondență de la Crăciun Ionescu

La Beirut, vizita oficială pe care președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o întreprinde în Liban la invitația președintelui Suleiman Frangieh, este așteptată cu deosebit interes și multă satisfacție atît în cercurile oficiale, cît și ale celor mai diferite pături ale populației.

Ziarele, posturile de radio și televiziune consacră un spațiu important în coloanele și emisiunile lor primei vizite a unui șef de stat român în Liban, evidențiind rolul României și al președintelui Nicolae Ceaușescu pe plan internațional și subliniind relațiile prietenești, cooperarea largă, pe diverse planuri, româno-libaneză, care se dezvoltă continuu, în interesul ambelor țări și popoare.

Aceeași atmosferă de interes și satisfacție am găsit-o și în capitala Republicii Arabe Siriene, Damascul pregătindu-se să întîmpine sărbătorește pe șeful statului român. Personalitățile oficiale, activiști ai organizațiilor obștești, ziariști și alți cetățeni sirieni cu care m-am întîlnit în aceste zile la Damasc și-au exprimat cu căldură prietenia sinceră pe care o nutresc față de poporul nostru, respectul și admirația deosebită pentru șeful statului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Iată declarațiile unor personalități libaneze și siriene în legătură cu vizitele oficiale pe care președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România le întreprinde, în zilele următoare, în Republica Liban și în Republica Arabă Siriană.

CAMILLE ABUSSUAN, jurist și om de cultură, președintele „Pen-club"-ului din Liban

„Relațiile dintre Liban și România sînt, înainte de toate, raporturi între civilizații și de aici decurg relațiile economice, culturale și sociale care fac ca prietenia dintre țările și popoarele noastre să fie foarte strînsă.

Cînd am fost pe litoralul românesc al Mării Negre, la Histria, împreună cu profesorul Condurache, am constatat că în muzeul existent acolo se află obiecte provenite din cetățile Tyr, Sidon, Beryte, înfloritoare pe țărmul libanez, în antichitate.

La noi se vorbește mult despre legăturile istorice ale Libanului cu vechea Romă. În aceeași măsură, trebuie să vorbim însă și de legăturile istorice cu București și Iași din Evul Mediu, de primele cărți imprimate la noi cu ajutorul acestora, de influențele artistice pe care noi le regăsim în pictura religioasă a epocii în multe locuri din Liban, în vechile icoane lucrate de artiști români și oferite de voievozii români.

Ca jurist, doresc să remarc că Institutul de drept internațional din București are o vocație identică cu aceea a numeroși juriști libanezi.

Ca unul ce am avut onoarea de a mă număra printre fondatorii Asociației internaționale de studii sud-est europene, care își are sediul la București, nu pot să nu apreciez marele rol pe care-l joacă România în punerea în valoare a civilizațiilor vechi și contemporane.

Așteptăm cu cel mai mare interes și profundă bucurie vizita în Liban a președintelui Nicolae Ceaușescu, un ilustru conducător, un eminent om politic al vremurilor noastre.

Am urmărit și urmăresc cu mult interes cuvîntările sale, rostite atît în România, cît și peste hotare. Este cunoscut pe plan mondial ca om al dialogului. Libanul este, la rîndul său, o țară a dialogului și, de aceea, salutăm cu cea mai mare căldură prezența președintelui Nicolae Ceaușescu pe pămîntul nostru".

DIKRAN TOSBATH, membru în Consiliul Superior al presei din Liban, director-proprietar al cotidianului „Le Soir" din Beirut

„Sîntem fericiți că vizita președintelui Ceaușescu ne dă ocazia de a întări continuitatea unor relații desfășurate pe parcurs de secole și chiar de milenii. Relațiile dintre popoarele și țările noastre au fost întotdeauna marcate de o afecțiune constantă și de o înțelegere reciprocă, pe care timpul, în loc să le estompeze le-a dezvoltat. Mă refer la circumstanțe ale istoriei pe care noi le-am împărțit și la bucurie și la durere și care ne-au unit întotdeauna.

Aceste sentimente se adaugă raporturilor culturale și schimburilor economice reciproce. Există o teorie potrivit căreia economia comandă politica. Aceasta este adevărat. Dar pentru noi, sentimentele comandă în aceeași măsură istoria. Și, de aceea, considerăm că vizita președintelui Ceaușescu va avea toată amploarea și semnificația pe care le dorim".

ADIB LAJMI, ministru adjunct al culturii și orientării naționale al Siriei

„Relațiile culturale dintre Siria și România sînt relații reciproce și ele s-au dezvoltat constant, indiferent de conjunctură. La universitate, noi am studiat întotdeauna lucrări românești contemporane din domeniul filozofiei, științelor sociale, economiei politice. Autorii români contemporani traduși în limbi străine de circulație sînt citiți cu mult interes de scriitorii noștri, în general de intelectualii noștri.

Relațiile culturale dintre țările noastre sînt bune și promit să se dezvolte și mai mult pe viitor. Avem de gînd să organizăm, în cursul acestui an, o serie de manifestări culturale românești în Siria și o serie de manifestări culturale siriene în România. Mă gîndesc la organizarea unei expoziții la Damasc a artiștilor plastici români contemporani, la o «Săptămînă a filmului românesc». Aceste manifestări vor permite o mai bună cunoaștere reciprocă, adîncirea relațiilor noastre și pe plan cultural. Rămîne o preocupare importantă pentru noi ca, în cursul acestui an sau în anul viitor, mai multe opere ale scriitorilor români contemporani să fie traduse în limba arabă, iar opere ale scriitorilor sirieni în limba română.

Sînt sigur că vizita în Siria a președintelui Nicolae Ceaușescu va avea ca rezultat mai buna înțelegere mutuală între cele două țări și popoare, favorizînd, printre altele, și dezvoltarea relațiilor noastre culturale.

Dialogul dintre culturi este întotdeauna rodnic și durabil, constituind o poartă prin care se ajunge la înțelegere și cooperare între popoare și civilizații.

Îmi amintesc cu multă plăcere de colaborarea dintre delegațiile siriană și română care s-a manifestat, anul trecut, la cea de-a 17-a conferință generală U.N.E.S.C.O. Multe proiecte de rezoluție prezentate de Siria au fost susținute de România și invers ; de asemenea, noi am prezentat proiecte de rezoluții împreună cu România, iar la proiecte de rezoluții românești am fost coautori.

Avem aceleași preocupări într-o serie de probleme, aceleași puncte de vedere, aceleași idei.

Ca cetățean sirian, sînt bucuros să știu că vizita președintelui Nicolae Ceaușescu va găsi din partea președintelui nostru, Hafez Al-Assad, și a întregului popor sirian o primire călduroasă și extrem de prietenească".

CHIBLY NASSR, vicepreședinte al Uniunii Generale a Țăranilor din Siria

„Am avut cinstea să conduc prima delegație a țărănimii organizate din Siria care a vizitat România, în octombrie anul trecut. Impresiile culese din această vizită îmi sînt încă vii în memorie și nu mi se vor șterge niciodată.

Cine vizitează România nu poate să nu fie impresionat de progresul tehnic evident al agriculturii țării dv. Trebuie să subliniez faptul că pretutindeni unde am fost în România am constatat că cetățenii ei sînt hotărîți să asigure o și mai mare dezvoltare a țării în toate domeniile. Călătoria noastră în România a creat noi și largi perspective pentru adîncirea colaborării dintre Uniunea Generală a Țăranilor din Siria și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție din România.

Sînt bucuros că, în curînd, vom avea prilejul să-l primim în Siria pe președintele Nicolae Ceaușescu. Noi acordăm o importanță deosebită acestei vizite, de care ne legăm multe speranțe. Sîntem siguri că ea va adînci prietenia dintre țările și popoarele noastre".

BAGDAD

Bagdadul contemporan este, fără îndoială, un oraş impunător

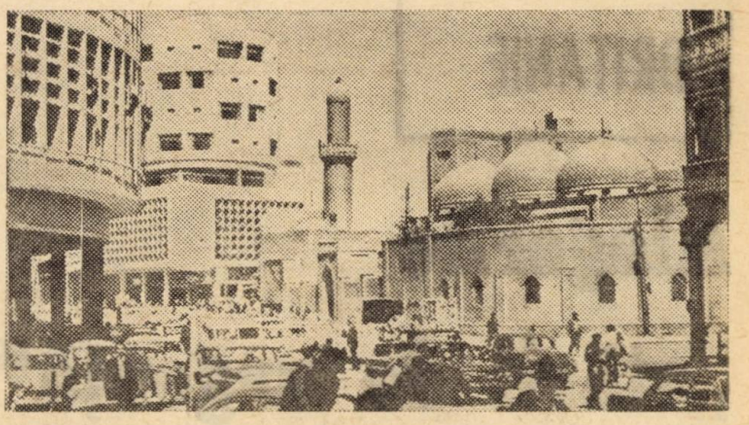

Istorie veche şi istorie contemporană

În extremitatea estică a capitalei irakiene, într-un cartier care se numeşte Bagdadul Nou, s-au descoperit urmele celui mai vechi Bagdad — adică ale unei aşezări situată, cu patru milenii în urmă, în acelaşi loc prielnic de pe malurile Tigrului în care aveau să se suprapună, de-a lungul zecilor de secole, atîtea civilizaţii. Acest „cel mai vechi Bagdad" s-a numit Shaduppum, a fost capitala regatului Eshnunna. S-au păstrat, scrise pe tăbliţe de lut, hotărîri administrative, scrisori comerciale, texte literare şi probleme de matematică, preocupare de prim rang a unei instituţii locale de tip academic. „Codul de legi Eshnunna" — ne spune arheologia modernă — a precedat cu aproape două secole ceva mai celebrul „cod al lui Hammurabi", întocmit în apropiere, la Babilon. Acesta a fost primul Bagdad.

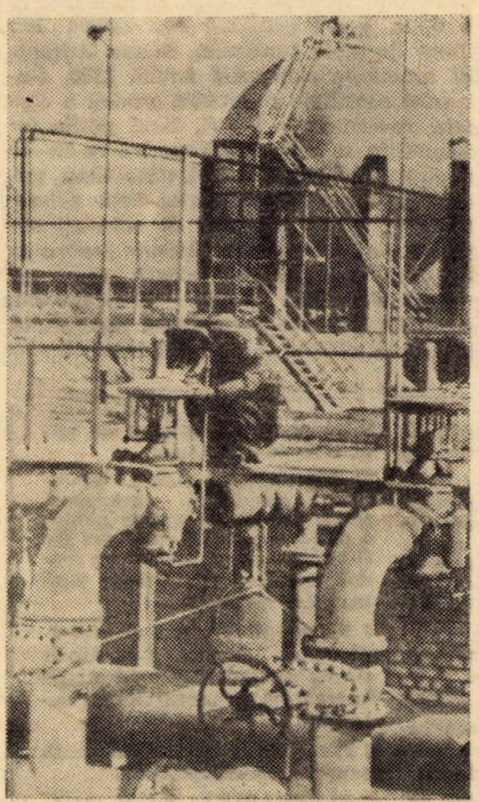

Petrolul este o resursă de primă însemnătate pentru poporul irakian

Cel de al doilea este acela familiar — chiar şi străinilor care nu au păşit pe pămîntul irakian — datorită istoriei şi legendelor ; este Bagdadul califilor şi al celor o mie şi una de nopţi. A fost întemeiat în anul 762 de califul Abu Ja'afar, mai cunoscut sub numele de Al-Mansur. Era o cetate împrejmuită de trei rînduri de ziduri şi deschisă, prin patru rînduri de porţi, spre mai toată lumea acelei epoci. Avantajos situat pe drumurile care duceau din Europa spre centrul Asiei şi legau între ele teritoriile Islamului în ascensiune, Bagdadul era un ospitalier punct de răscruce şi de întîlnire nu numai pentru negustori, dar şi pentru meseriaşi, pentru învăţaţi, pentru neobosiţi povestitori din a căror imaginaţie s-au alcătuit, monument mai durabil decît bronzul, nopţile Şeherezadei. Întemeietorul îl mai numise „Madinat al-Salaam" — cetatea Păcii — şi pacea a fost favorabilă Bagdadului în vremea lui Al-Mansur şi a nepotului său, califul „epocii de aur", Harun al-Rashid, apoi de la sfîrşitul secolului al IX-lea şi pînă în secolul al XIII-lea, de cînd datează construcţia păstrată pînă în zilele noastre a uneia dintre cele mai vechi universităţi ale lumii, Mustansiriyah, construită de califul Mustansir în 1232. Au urmat invazii, începînd cu aceea mongolă din 1268, apoi ocupaţii străine.

Reafirmîndu-se ca intersecţie de drumuri comerciale, inclusiv prin includerea în traseul principalei căi feroviare între Europa şi Asia, Bagdadul a redevenit capitală în 1921. În 1958, oraşul de pe Tigru este principala scenă de desfăşurare a evenimentelor revoluţionare care au dus la abolirea unei monarhii nepopulare ; preluînd puterea în 1968, Partidul Socialist Arab Baas s-a angajat să consolideze orientarea ţării spre dezvoltarea de sine stătătoare.

Bagdadul contemporan, capitala unei ţări care construieşte, mobilizînd resursele naţionale, echivalentul modern al remarcabilelor civilizaţii consemnate de istorie, este, fără îndoială, un oraş impunător. Se întinde pe mai bine de opt sute de kilometri pătraţi, de-a lungul cursului sinuos al Tigrului, fluviu lent, bogat în ape, traversat de poduri monumentale. Supleţea edificiilor moderne alternează fără distonări cu verticalele minaretelor ; în multe cartiere, aglomerările de construcţii mărunte, fără istorie şi fără confort, au fost demolate şi înlocuite cu artere largi, flancate de construcţii mai adecvate existenţei moderne a unui oraş care a trecut, într-un deceniu şi jumătate, de la 700 000 la aproape două milioane de locuitori.

Impresionant prin dimensiuni, Bagdadul atrage, totuşi, şi prin atmosferă, iar în anotimpul cald, prin remarcabila deosebire dintre aspectul diurn şi cel nocturn. Vara, la amiază, Bagdadul devine un oraş aparent pustiu : temperaturile de aproape 50 de grade la umbră impun, în program, odihnă. După investigaţii, o parte din localnici pot fi văzuţi în umbra ceainăriilor, aşteptînd să-şi poată relua lucrul, început dimineaţa de vreme, cînd aerul este încă răcoros ; pentru cîteva ore, încetinirea ritmului este sensibilă chiar şi în punctele de maximă animaţie care sînt bazarele. Contrastant, oraşul se animă după căderea întunericului ; oamenii străbat străzile fără grabă şi cu plăcere, îşi reperează, în ciuda aglomeraţiei, prietenii, pornesc în grupuri spre parcurile de distracţii şi localurile înşiruite de-a lungul Tigrului. Rumoarea descreşte gradat.

Oraşul în care, în animaţia nopţilor din alte veacuri, s-au născut poveştile despre Harun al-Rashid, este, însă, într-o măsură tot mai importantă, capitala unei ţări care a pornit pe calea dezvoltării economice moderne. Extinderea urbanistică, la care am făcut referiri, corespunde unei dezvoltări industriale conforme aspiraţiilor de progres ale poporului irakian. Bagdadul este şi capitala industrială a Irakului, aici fiind amplasate multe dintre capacităţile industriale care au început să funcţioneze în ultimii ani şi cărora li se vor adăuga altele.

Am vizitat capitala Irakului în iulie anul trecut, într-o perioadă situată sub semnul unei dubîe aniversări : se împlineau, în acele zile, 15 ani de la abolirea monarhiei şi cinci ani de la preluarea puterii de către Partidul Socialist Arab Baas. Erau zile, fără îndoială, favorabile definirii perspectivelor şi unei retrospective a succeselor din ultimii ani. Între aceste succese era citată, cu justificată satisfacţie, recuperarea unei importante componente a patrimoniului naţional — petrolul. Din iunie 1972, cînd au fost naţionalizate bunurile societăţii „Irak Petroleum Company", o resursă de primă însemnătate a ţării a devenit disponibilă pentru satisfacerea intereselor proprietarului de drept — poporul irakian. Este, incontestabil, un moment de referinţă în perioada istorică, decisivă, de lansare pe orbita unei dezvoltări economice moderne, de sine stătătoare.

Afirmîndu-şi, prin hotărîrea din iunie 1972, ca şi prin alte acţiuni similare, opţiunea în favoarea făuririi propriului destin, irakienii privesc cu optimism spre un viitor pe care îl doresc comparabil celor mai luminoase capitole ale multimilenarei lor istorii.

Mihai Matei

MAREA BRITANIE

Alegerile „stării de urgență“

Harold Wilson și Edward Heath și-au exprimat pozițiile față de actuala criză și alegerile anticipate în cadrul unor emisiuni televizate

28 FEBRUARIE — ALEGERI ANTICIPATE. Premierul Edward Heath s-a hotărît, în urmă cu o săptămînă, să pună capăt tuturor supozițiilor privind depășirea tensiunii sociale a țării, chemînd alegătorii la urne. Minimum de campanie electorală fixat de lege — trei săptămîni. Și, totuși, se pare că va fi una din cele mai dure din istoria națiunii, așa cum starea economică actuală e considerată — chiar de membri ai guvernului — cea mai gravă de după război.

După 44 luni de guvernare, cu 16 luni înainte de a-și fi încheiat mandatul, conservatorii ajung într-un impas al politicii lor, fiind nevoiți să ceară consultarea celor, acum, 40 de milioane de votanți ; într-un moment în care șansele nu par să le surîdă. Zvonurile privind alegerile anticipate circulă de cîteva săptămîni. Dar, atunci, ca și acum, se opina că premierul Heath joacă o carte de ultimă oră, riscantă și chiar disperată ; dar că, totodată, nu exista, în mod practic, altă soluție atîta timp cît nu intenționa să renunțe la programul său antiinflaționist în forma sa actuală. Alegerile, ca și campania electorală, urmează să se desfășoare într-o atmosferă extrem de încordată — în care situația economică a creat nemulțumiri profunde în rîndul populației — și, pentru prima oară, într-o perioadă de „stare de urgență“ (efectivă pentru a patra lună). Consecințele săptămînii de lucru de trei zile, introduse de la începutul anului, chiar dacă n-au fost atît de dramatice pe cît apăreau în primele momente, au determinat serioase dereglări în toate sectoarele, au sporit vertiginos numărul șomerilor, au produs multă neliniște în legătură cu viitorul apropiat. În patru luni de tensiune, guvernul n-a reușit să satisfacă revendicările minerilor, care, în cele din urmă, au declarat, la începutul lui februarie, grevă generală (evoluția evenimentelor e prezentată în caseta de mai jos). Îndată după anunțarea hotărîrii de a se trece la grevă generală, directorul general al Consiliului economic al dezvoltării naționale, Ronald McIntosh, afirma că, la capătul unei luni de grevă, Marea Britanie ar număra aproximativ patru milioane de șomeri, cifră care ar putea crește „astronomic“ ; ar trebui să se treacă la săptămîna de lucru de două zile, industriile oțelului și automobilelor ar fi extrem de afectate, numeroase industrii și firme ar trebui să-și închidă pe timp nelimitat porțile, ori vor da faliment.

Întrucît șansele de a se ajunge la o reglementare favorabilă erau acum și mai reduse, guvernului conservator nu-i mai rămînea nici o alternativă. Cum s-a afirmat de mai multe ori, Heath nu mai avea de ales decît între totul sau nimic. Cîștigînd, eventual, în alegeri, Edward Heath ar putea adopta o politică intransigentă, încercînd să ducă la îndeplinire programul său de luptă antiinflaționistă atît de controversat. Pierzînd, ar lăsa pe seama altora rezolvarea dificultăților mari pe care acum nu le poate soluționa. Cauza aparentă (și susținută de guvernul conservator) a dizolvării parlamentului (de fapt, numai a Camerei Comunelor) și chemării la urne ar constitui-o, deci, nerezolvarea conflictului cu minerii. Este însă acesta principalul și unicul motiv al alegerilor anticipate ?

MINERII. O scurtă privire asupra acestei categorii de oameni ai muncii apare revelatoare. De multă vreme, inclusiv în momentul de față, minerii sînt muncitorii cu situația cea mai dificilă dintre toate categoriile de salariați englezi. Marea Britanie este țara în care cărbunele se exploatează industrial de aproximativ trei sute de ani (și se extrage de peste 700 de ani) — cu mult mai mult decît oriunde în lume. Inevitabil, rezervele încep să scadă, iar exploatările apropiate de suprafață dispar. Prima grevă generală a minerilor a avut loc în 1926 — iar consecințele asupra economiei au fost însemnate. După război, în 1947, minele au fost naționalizate de guvernul laburist, dar îmbunătățirile sperate ale situației lor nu au apărut. Mai mult, minerii au continuat să rămînă muncitorii cel mai prost plătiți ; minele nu au fost reutilate cu echipament modern ; întrucît investițiile în mine erau considerate nerentabile, puțurile au început să fie închise ; în ultimii 20 de ani, numărul acestor muncitori a scăzut de la 700 000 la 269 000, toți ceilalți emigrînd spre alte meserii, mai bine plătite. După 46 de ani, în ianuarie 1972, minerii trec la a doua grevă generală din istoria lor. Timp de șapte săptămîni, Marea Britanie își amintește momentul anului 1926. Guvernul constituie o comisie pentru a cerceta revendicările lor și, fiind găsite îndreptățite, se hotărăște o sporire cu 25—30 la sută a salariilor. Astfel, cîtva timp, minerii se bucură de cele mai bune salarii. Ulterior, și alte categorii de salariați obțin sporuri suficient de ridicate pentru ca tot ceea ce obținuseră minerii, comparativ, să se reducă simțitor. Concomitent, prețurile cunosc o permanentă ascensiune. Industria minieră e în declin în continua-

Patru luni de tensiune

8 NOIEMBRIE 1973 : Intrarea în vigoare a fazei a treia a planului antiinflaționist guvernamental ; se limitează sporirile de salarii la 11 la sută anual, dar se prevăd sporiri mai mari în cazuri speciale ; pentru mineri, sporul se ridică la 13 la sută ; minerii resping oferta.

12 NOIEMBRIE : Începutul grevei minerilor ; consecințe : reducerea cu 30 la sută a producției de cărbune.

13 NOIEMBRIE : Decretarea „stării de urgență“.

5 DECEMBRIE : Reduceri în consumul de electricitate.

12 DECEMBRIE : Începutul grevei perlate a lucrătorilor căilor ferate.

13 DECEMBRIE : Anunțul unor ample măsuri restrictive privind consumul de energie.

17 DECEMBRIE : „Mini-bugetul“ lui Barber — reducerea cheltuielilor publice cu 12 la sută ; guvernul renunță, de fapt, la planurile de dezvoltare economică.

21 DECEMBRIE : Minerii resping din nou oferta Direcției cărbunelui.

31 DECEMBRIE : Intrarea în vigoare a săptămînii de lucru de trei zile.

10 IANUARIE : La propunerea T.U.C. de a uza de influența sa pe lîngă mineri, pentru moderarea revendicărilor în cazul în care le sînt oferite avantaje, are loc o nouă întîlnire guvern-sindicat.

11 IANUARIE : Primele zvonuri privind alegeri anticipate.

14 IANUARIE : Socotind insuficiente garanțiile T.U.C., reuniunea „ultimei șanse“ (a guvernului și sindicatelor) eșuează.

17 IANUARIE : Promisiunea guvernului de a trece la săptămîna de lucru de patru zile (în cazul în care conflictul cu minerii nu se agravează)

24 IANUARIE : N.U.M. (sindicatul minerilor) recomandă membrilor săi să voteze pentru o grevă generală ; votul are loc la 31 ianuarie—1 februarie ; masivă aprobare (81 la sută) pentru greva generală.

4 FEBRUARIE : Eșec al întîlnirii dintre guvern și sindicate asupra propunerilor unui raport în legătură cu „relativitățile salariale“.

7 FEBRUARIE: Premierul Heath anunță alegeri anticipate.

8 FEBRUARIE : N.U.M. hotărăște să se treacă la greva generală.

• Camera Comunelor *în momentul dizolvării : 322 conservatori ; 287 laburişti ; 11 liberali ; 3 naţionalişti scoţieni ; 3 protestanţi unionişti irlandezi ; 1 deputat al partidului social-democratic şi laburist (Irlanda de Nord) ; 1 deputat laburist-democrat ; 1 deputat al partidului unităţii (Irlanda de Nord) ; 1 independent ; speakerul.*

• *Majoritatea guvernamentală după alegerile din iunie 1970 era de 31 de locuri, însă a ajuns în momentul de faţă la 16, ca urmare a unor alegeri parţiale, decese sau retrageri.*

• *Se vor alege 635 de deputaţi, cu 5 mai mult decît în precedenta Cameră a Comunelor.*

• *Aproximativ 40 de milioane de alegători, dintr-o populaţie de 56 de milioane de locuitori ; 2,5 milioane de tineri votează pentru prima oară.*

Mineri de lîngă Nottingham citind hotărîrea guvernului de a trece la alegeri. Greva va avea, totuşi, loc

re, investiţiile, considerate în continuare neeconomice, sînt puţine, deşi importanţa cărbunelui pentru industria britanică e foarte mare : 70 la sută din energia electrică este produsă pe bază de cărbune. În luna noiembrie a anului trecut, minerii solicită noi sporiri de salarii, mai mari decît cele prevăzute de planul antiinflaţionist. Consideraţi categorie specială, ei revendică un spor de 30—35 la sută. Direcţia cărbunelui este de acord numai cu 16,5 la sută. Din acel moment, se declanşează greva parţială — adică se renunţă la numărul de ore suplimentare, necesare pentru a asigura extragerea cantităţii de cărbune cerute de industrie. Rezultatul : producţia se reduce cu 30 la sută, iar guvernul introduce cunoscutele măsuri privind restricţiile de energie. Celelalte sindicate se declară solidare cu minerii şi încearcă să determine guvernul să le accepte cererile. Întrucît în actuala conjunctură mondială a crizei de energie (în special de petrol) Marea Britanie are nevoie mai mult ca oricînd de cărbune, minerii consideră că momentul e propice pentru a nu ceda. Joe Gormley, preşedintele sindicatului lor, declara că minerii sînt convinşi că, dacă nu obţin sporurile de salarii în aceste împrejurări, nu le vor mai obţine niciodată. Deci, nu de răsturnarea guvernului şi instaurarea haosului în economia britanică — aşa cum încearcă guvernul conservator să prezinte lucrurile — este vorba, ci de înfăptuirea unui act de echitate socială şi de asigurarea în beneficiul celei mai prost plătite categorii de muncitori britanici, a unor condiţii pe măsura dificultăţii ori importanţei muncii lor.

După ce anunţase alegerile, Heath a cerut minerilor să renunţe la grevă. Preşedintele N.U.M. (Uniunea Naţională a Minerilor) a fost de acord, dar Comitetul Executiv al sindicatului a votat pentru declanşarea grevei, considerînd că numai în acest fel se va putea obţine ceea ce s-a cerut.

Din cuvîntarea televizată a premierului a reieşit că, ţintind direct în mineri, dar nu numai în ei, conservatorii vor lupta în campania electorală sub lozinca, mai mult sau mai puţin explicită, „cine conduce ţara : guvernul sau sindicatele ?“ Unei asemenea tendinţe, liderul laburist Harold Wilson i-a răspuns prompt, în altă cuvîntare televizată : „afirmînd că minerii sînt vinovaţi de ceea ce se întîmplă acum în Marea Britanie, conservatorii încearcă să distragă atenţia populaţiei de la adevăratele probleme fundamentale ale vieţii economice şi sociale“.

Care sînt aceste adevărate probleme fundamentale ?

IUNIE '70 — FEBRUARIE '74. În mod inevitabil, trecerea la alegeri anticipate a incitat şi incită la o retrospectivă a politicii conservatoare din cei aproape patru ani de guvernare. Cîştigînd surprinzător — dar nu chiar atît de surprinzător, dacă se ia în consideraţie şi lipsa de fermitate a laburiştilor în promovarea unor măsuri populare — alegerile din iunie 1970, cu un program opus laburiştilor, conservatorii, conduşi de Edward Heath, au guvernat ţara în această perioadă în două moduri diferite : pînă în octombrie 1972, potrivit promisiunilor de a lăsa liberă economia ; după acea dată, printr-o întoarcere de 180 de grade, apropiindu-se de politica laburistă şi impunînd îngheţarea preţurilor şi salariilor. Întrucît inflaţia sporea vertiginos, iar şansele unei opriri păreau inexistente, Heath a introdus un program de luptă antiinflaţionist, în mai multe faze, foarte asemănător celui impus de preşedintele Nixon în Statele Unite. Dar, dacă planul lui Nixon a dat într-o proporţie însemnată rezultatele aşteptate, altele fiind condiţiile în S.U.A. şi dezvoltarea economiei americane, în Marea Britanie acest program a fost numai în parte fructuos. În noiembrie 1972, a început un riguros control al inflaţiei, prin îngheţarea preţurilor şi salariilor ; în faza a doua a planului, începută în aprilie 1973, se lăsa o libertate supravegheată, dar, sub impulsul creşterii preţurilor mondiale, preţurile britanice au făcut un salt necontrolat, în timp ce salariile, mai uşor de stopat, au cunoscut o sporire mai redusă ; în noiembrie 1973, a început a treia fază a planului antiinflaţionist, în care frînele controlului au fost lăsate şi mai libere. Dar, dacă, în timpul primelor două faze, sindicatele fuseseră de acord să colaboreze cu guvernul, oferindu-i o şansă de reuşită în politica sa, a treia fază a întîlnit opoziţia lor fermă, ele fiind convinse că această fază nu face decît să favorizeze repetarea celor întîmplate în lunile precedente. Şi, într-adevăr, în timp ce sporul salariilor era limitat la 11 la sută anual (pentru unele categorii speciale, 13 la sută) preţurile creşteau cu mult peste acest plafon, săptămînă de săptămînă. Inflaţia bîntuie în continuare în Marea Britanie şi, practic, programul antiinflaţionist al guvernului e compromis în actuala conjunctură a crizei de energie. În cazul special al minerilor, refuzul guvernului de a le satisface revendicările se explică prin teama că după ce ar fi acceptat procentele solicitate de mineri (care, oricum, ar fi produs o dereglare a fazei planului antiinflaţionist), guvernul nu dispunea de asigurări că alte categorii nu vor acţiona conform exemplului minerilor, solicitînd procente peste plafonul prevăzut. Ceea ce ar fi atras prăbuşirea întregului program al lui Heath.

În anii de guvernare (şi cu deosebire în ultimii doi), conservatorii au înregistrat, totuşi, şi o serie de succese în politica lor economică. Într-o oarecare măsură, planul de expansiune economică a dat rezultate, pentru prima oară după mulţi ani economia britanică cunoscînd procente mai ridicate de creştere. Capitalul englez, care investea, de regulă, în afara insulei, a mai zăbovit şi în regiunile mai puţin dezvoltate industrial. S-au deschis noi întreprinderi, s-au lărgit altele, numărul şomerilor, deşi ridicat, s-a redus mult în comparaţie cu anii dinainte.

Evenimentul considerat de cea mai mare importanţă — şi extrem de controversat — cu incidenţe economice, dar nu numai, al guvernării conservatoare, a fost aderarea la Comunitatea economică vest-europeană. Această „nouă dimensiune europeană“ a britanicilor a fost, de fapt, un act de cotitură, întrucît s-a renunţat la vechiul concept „three circles“ (relaţii speciale cu Commonwealth-ul, Statele Unite şi Europa, fără a se acorda exclusive favoruri vreunuia). Condiţiile pe care le-au negociat conservatorii au nemulţumit însă o mare parte a opiniei publice britanice şi a parlamentarilor, fiind acceptate numai după lungi dezbateri, iar dificultăţile prin care a trecut statul au fost întotdeauna legate, în criticile multora, de această aderare. Dacă în industrie prezenţa în C.E.E. era admisă ca putînd constitui un stimulent pentru creşterea economică (dorinţa de a diminua pătrunderea altora în insulă), evoluţia altor sectoare era privită cu îngrijorare : recunoscutele disproporţii dintre diferitele regiuni britanice se puteau accentua, sudul şi mai ales sud-estul apropiindu-se de dezvoltarea regiunilor continentale vecine, în timp ce vestul, o parte din est şi, mai ales, nordul statului riscînd să capete aspectul unui „Mezzogiorno“ al Europei de nord ; existau, apoi, mari diferenţe între agricultura britanică şi agricultura „celor şase“. Adevărul este că dificultăţile ţărilor de pe continent se repercutau imediat şi în Marea Britanie, sporurile preţurilor (la alimente, mai ales) atrăgeau sporuri şi în insulă, încît cei ce se împotriviseră aderării (şi, ulterior, şi alţii) au ajuns la concluzia că englezii n-au prea cîştigat prin alipirea lor la Piaţa comună. Rezultatele, la împlinirea unui an de la aderarea efectivă, n-au fost spectaculoase, dar nu e mai puţin adevărat că perioada aceasta, care coincide cu serioase impacte şi asupra tuturor celorlalte state membre ale C.E.E., şi occidentale, în general, este totuşi prea scurtă pentru concluzii definitorii.

Avînd, totuşi, în vedere realităţile concrete, unii comentatori sînt de părere că cererea sindicatelor şi laburiştilor de retragere din C.E.E. sau de renegociere a condiţiilor de aderare nu este total neîndreptăţită.

În aceeaşi perioadă de guvernare conservatoare, lira sterlină a cunoscut un regres al puterii, balanţa de plăţi s-a înrăutăţit (în ultimele luni cu prioritate), relaţiile cu statele Commonwealth-ului au cunoscut o mai accentuată erodare.

ŞANSELE PARTIDELOR. Primele comentarii de după anunţarea alegerilor au fost suficient de pesimiste : chemarea la urne nu va rezolva nimic, viitorul guvern, fie conservator, fie laburist, aflîndu-se în faţa unei situaţii asemănătoare. Fără a eluda o serie de succese obţinute de către conservatori, se afirmă că măsurile lor

s-au dovedit ineficiente în multe privinţe. Deşi se declara în principiu potrivnic unor alegeri anticipate, Edward Heath le-a hotărît, se consideră, într-un moment neprielnic. La jumătatea lunii ianuarie (cînd se intensificaseră zvonurile privind alegerile), opinia publică era mai favorabilă guvernului decît astăzi, cînd i se reproşează de a nu fi fost maleabil. Nu trebuie uitat că unul din ultimele acte ale guvernului a fost prelungirea cu încă o lună a „stării de urgenţă", ceea ce înseamnă că poate fi folosită armata, dacă se consideră necesar, pentru aprovizionarea cu combustibil sau pentru sprijinul poliţiei ; impactul asupra alegătorului nu va fi deloc neglijabil. Dacă partidul conservator va ieşi învingător în alegeri şi, mai ales, dacă majoritatea pe care o va obţine va fi mai mare decît cea de acum, Heath îşi va putea impune măsurile şi continua politica antiinflaţionistă. Nimeni nu garantează, însă, că minerii vor renunţa la revendicările lor. Dacă laburiştii ies învingători, după ce vor fi rezolvat conflictul cu minerii (Wilson a declarat că o va face), ei vor trebui să facă faţă unor dificultăţi economice pe care mulţi se îndoiesc că le vor putea soluţiona cu uşurinţă. Programul unui viitor guvern laburist, aşa cum reiese din platforma electorală publicată vineri, ar cuprinde, în primul rînd, măsuri de stopare a inflaţiei, renunţarea la controlul guvernamental al veniturilor, abolirea legii antisindicale Carr, apoi un program de naţionalizări masive, în special a resurselor de petrol şi gaze din Marea Nordului, a şantierelor navale şi industriei aeronautice (aşa cum se hotărîse la conferinţa anuală din toamna trecută). Iar, pe plan extern, renegocierea termenilor aderării la Piaţa comună (e vizată, în primul rînd, politica agricolă comunitară). Dar, întocmai ca în cazul conservatorilor nici şansele laburiştilor nu sînt prea limpezi, cel puţin deocamdată, favorurile opiniei publice trecînd, de la o zi la alta, de la unii la ceilalţi. Pe de altă parte, liderul laburist joacă ultima sa carte în această campanie : a pierde alegerile înseamnă sfîrşitul carierei sale politice.

Un sondaj publicat de „Daily Mail" afirma că 64 la sută din persoanele chestionate ar fi favorabile unui guvern de coaliţie (la care să participe şi un al treilea partid — partidul liberal). Pare, însă, deocamdată, foarte improbabilă o asemenea acţiune : nu s-a uitat încă acea coaliţie a unei jumătăţi din partidul laburist cu conservatorii, în 1931, coaliţie care a fracturat partidul laburist vreme de aproape zece ani. Mai verosimilă, însă, poate apărea posibilitatea ca un al treilea partid, cel liberal, chiar obţinînd un procent redus de voturi, să joace, într-un fel, un rol de arbitru între cei „doi mari". Deocamdată, chiar şi aceste supoziţii sînt destul de fragile, întrucît poziţiile şi diferenţele dintre programele partidelor încă nu s-au clarificat. Ceea ce e sigur, însă, e că această primă campanie electorală din istoria britanică desfăşurată într-o perioadă de „stare de urgenţă" va fi foarte dură şi va însemna mult pentru viitorul fiecăruia din principalele partide. Presa britanică subliniază, de altfel, aceste idei. „Dl Heath — scria «Daily Mirror» —a hotărît să treacă la alegeri generale chiar în momentul în care ţara e mai divizată decît oricînd în ultima jumătate de veac. Creşterea vertiginoasă a preţurilor, chiriilor şi pensiile lamentabile — acestea sînt probleme care n-au fost rezolvate sau care au fost agravate în timpul guvernării conservatoare". Iar „The Financial Times" comenta : „avantajul acestei consultări este că va duce la formarea unui guvern bucurîndu-se de sprijinul alegătorilor şi avînd drept sarcină rezolvarea unei stări economice extrem de grave".

Stelian Ţurlea

La Salzburg, despre pace şi colaborare

De la trimisul nostru special, Vasile Crişu

Reuniunea internaţională de la Salzburg, la care au participat, în afara unor oameni de ştiinţă, o serie de personalităţi politice — între care, preşedinţii Mexicului şi Senegalului, precum şi primii miniştri ai Austriei, Canadei, Olandei şi Suediei — a prilejuit, într-un cadru neoficial, un dialog între oameni de ştiinţă şi oameni politici, pe marginea problemelor pe care le ridică viitorul în faţa umanităţii. Ideea ca şi iniţiativa convocării acestei reuniuni au pornit din partea „Clubului de la Roma", asociaţie cu caracter particular, al cărei program de activitate îşi propune, la ora actuală, pe lîngă stimularea cercetării în vederea aprofundării cunoştinţelor despre necesităţile umanităţii în viitor şi posibilităţile de satisfacere a lor, aflarea celor mai bune căi prin care aceste cunoştinţe ar putea fi aplicate în practică, prin intermediul acţiunilor politice.

Nu a existat o ordine de zi a reuniunii, nici nu a fost stabilită, ca scop, prezentarea de soluţii. Aşa cum afirma cancelarul Austriei, Bruno Kreisky, „obligaţia" fiecărui participant a fost doar aceea de a vorbi despre problemele pe care le consideră ca fiind cele mai importante în viitorul apropiat.

Un catalog al problemelor discutate a fost cuprins în Comunicatul final. Între acestea, au figurat problemele privind etica politică, chestiuni referitoare la nivelul şi ritmul actual de dezvoltare a industriei, consecinţele negative ce decurg din adîncirea continuă a decalajului economic dintre ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, utilizarea resurselor de materii prime şi energie, rolul instituţiilor internaţionale şi naţionale, probleme ale politicii demografice etc. Fără îndoială că unele idei valoroase formulate şi dezbătute cu acest prilej, atît în luările de cuvînt ale participanţilor, ale tuturor, fără excepţie, cît şi în documentul unanim adoptat, merită atenţia observatorilor. Printre acestea, ideea că, în vederea soluţionării viabile a problemelor pe care le ridică în faţa oamenilor atît prezentul cît şi viitorul, este nevoie de o largă colaborare între toate statele, indiferent de mărimea sau gradul lor de dezvoltare economică ; sau opinia pe larg argumentată că pentru ca această cooperare să fie eficientă este imperativ necesar ca în raporturile internaţionale să se afirme definitiv principiul egalităţii statelor, în ceea ce priveşte drepturile şi îndatoririle lor ; în fine, că popoarele lumii au nevoie, pentru a progresa, de o pace durabilă. Răsfoiesc carnetul în care am notat, atunci, la conferinţa de presă de la castelul Klesheim, sediul reuniunii, alături de cei peste 190 de ziarişti, răspunsurile participanţilor la numeroasele întrebări ale presei. Iată cîteva exprimînd, sub alte formulări, ideile despre care aminteam : „Este nevoie de o nouă etică în relaţiile internaţionale, aceea a egalităţii" (Luiz Echeverria — preşedintele Mexicului), „În lume trebuie să existe egalitate morală" (L. S. Senghor — preşedintele Senegalului), „Toate problemele pot şi trebuie rezolvate prin metode raţionale" (O. Palme — primul ministru al Suediei), „Am venit la Salzburg pentru că noi credem în puterea dialogului" (Taleb Ahmed — ministrul culturii şi informaţiilor al Algeriei), „Colaborarea dintre state reprezintă un imperativ al supravieţuirii" (A. Peccei — preşedintele „Clubului Romei"). S-au făcut auzite, de asemenea, opinii privind necesitatea eforturilor susţinute pentru destindere şi dezarmare, păreri potrivit cărora ţările în curs de dezvoltare trebuie mai eficient ajutate.

Aceste idei nu sînt, desigur, noi. Semnificativ şi încurajator ni se pare a fi tocmai faptul că sînt tot mai adesea reluate, că îşi croiesc drum în cercuri tot mai largi, în rîndul unor personalităţi de răspundere, că se afirmă cu tot mai multă putere în conştiinţa oamenilor.

Între temele din comunicatul conferinţei figurează necesitatea dialogului şi eforturilor pentru destindere şi dezarmare, pentru o pace bazată pe egalitate în drepturi

Piața comună — neliniști și îndoieli

„Piața comună trece printr-o grea încercare. Ea se află în fața unei situații noi, care pune într-o lumină crudă slăbiciunile și dependența ei și care demonstrează, în același timp, necesitatea unității ei. Dar ea abordează această încercare în stare de criză : criză de încredere, criză de voință, criză de luciditate".

Această apreciere nu aparține unui comentator de presă sau unui observator politic din afara Pieței comune, ci însăși Comisiei Executive a C.E.E., constituind preambulul „Declarației cu privire la starea comunității", dată de curînd publicității la Bruxelles. Motivele adoptării acestei declarații, precum și considerentele care au stat la baza aprecierii respective sînt dezvăluite chiar de către Comisie. „Această situație —se arată — generează un asemenea pericol, încît Comisia trebuie să se adreseze solemn șefilor de stat sau de guvern și, prin intermediul lor, cetățenilor, pentru ca statele noastre să confirme prin fapte opțiunea făcută privind Piața comună și să caute, într-o acțiune cu adevărat și pe deplin comună, răspunsul la sfidarea căreia sîntem nevoiți să-i facem față. Altfel, supraviețuirea rutinelor comunitare nu va putea ascunde cele mai periculoase regrese. Dacă unitatea vest-europeană funcționează doar pe vreme bună, nici una din ambițiile noastre nu va putea fi satisfăcută nici pe termen scurt, nici în 1980. În momentul încercării, C.E.E. trebuie să ofere imaginea unei determinări comune. Or, de cîteva săptămîni, regresele și eșecurile au provocat, dimpotrivă, neliniște și îndoieli în ce privește dorința guvernelor de a avansa și capacitatea instituțiilor de a-și îndeplini misiunea".

În continuare, Comisia evocă aceste regrese și eșecuri : netraducerea în fapt a hotărîrilor luate la nivel înalt privind crearea unui Fond comunitar de dezvoltare regională și angajarea unei politici energetice comune ; suspendarea trecerii la faza a doua a uniunii economice și monetare (considerată piesa de bază a construcției comunitare în actualul deceniu) ; retragerea francului francez din acordul cu privire la fluctuarea valutară concertată, marcînd un recul în raport cu stadiul atins la un moment dat de cooperarea „celor nouă" în domeniul monetar ; lipsa preconizatei poziții comune a C.E.E. față de exterior în diverse probleme, cum ar fi, de exemplu, criza energetică sau negocierile cu țările din bazinul mediteranean ; caracterul interminabil și ineficient al reuniunilor comunitare și, mai ales, faptul că acordurile care se degajă „sînt încheiate pe baza cea mai restrînsă".

Luarea de poziție a Comisiei vine să confirme, cu girul său de recunoaștere din „interiorul comunității", aprecierile presei occidentale devenite tot mai frecvente în ultimul timp, cu privire la faptul că recentul curs al evenimentelor din cadrul Pieței comune tinde să evidențieze fragilitatea construcției și, îndeosebi, lipsa solidarității comunitare, „existența Pieței comune doar pe hîrtie și inexistența ei în practică", ceea ce este de natură să „împiedice afirmarea celor nouă" pe plan interoccidental, în raporturile cu S.U.A., mai ales într-un moment în care aceștia sînt obligați să înfrunte o adevărată „ofensivă" americană, dusă pe toate fronturile, cu scopul de a tempera ascensiunea economică și politică a C.E.E.

Criza petrolului se părea că va juca rolul unui „catalizator politic" în cadrul Pieței comune. Astfel a și fost interpretată convocarea urgentă, la numai două luni de la declanșarea acestei crize și doar la un an de la precedenta conferință la nivel înalt, a unei noi asemenea reuniuni, care, ținută, după cum se știe, la Copenhaga în decembrie anul trecut, a afirmat intenția „celor nouă" de a folosi o „singură voce" pe plan internațional și de a realiza o astfel de concertare economică și politică încît să fie în măsură să conducă spre o identitate vest-europeană. Evoluțiile ulterioare nu au confirmat presupunerile inițiale, întîlnite într-o parte a comentariilor occidentale. Amintitul bilanț al eșecurilor din ultima perioadă, făcut de Comisia Executivă a Pieței comune, stă mărturie în acest sens. Unele din elementele acestui bilanț — cum ar fi, de pildă, compromiterea primei faze a uniunii economice și monetare, într-o perioadă în care „cei nouă" urmau să treacă la înfăptuirea celei de-a doua faze a acestei uniuni, sau dereglarea mecanismelor agricole comunitare ca urmare a introducerii cursului fluctuant separat al francului francez — reprezintă chiar dări înapoi față de stadiile anterioare în care ajunsese construcția comunitară. Aceste reculuri i-au făcut pe unii observatori politici vest-europeni să exprime părerea că, dacă pînă acum crizele Pieței comune erau, în general, „crize de creștere" (adică legate de „înaintarea" C.E.E., de divergențe privind realizarea unor obiective viitoare), în prezent criza este mai gravă, fiind legată de „pierderea unor bunuri ce păreau cîștigate". Există chiar aprecieri care pun, în aceste condiții, la îndoială faptul că Piața comună și-a depășit într-adevăr punctul de „non retour".

Dar unele din cele mai importante dificultăți comunitare par să provină tocmai din partea a ceea ce fusese considerat inițial a constitui „catalizatorul politic" al C.E.E. — criza petrolului. Implicațiile acestei crize au fost resimțite pe diverse planuri și într-un mod foarte complex de țările Pieței comune. Pe de o parte, este incidența strict economică. Toate țările membre ale C.E.E. depind într-o măsură hotărîtoare de aprovizionările externe de petrol, astfel că reducerea producției și, deci, a livrărilor de petrol a fost de natură a afecta serios economiile statelor respective. Dar gradul de dependență petrolieră externă nu este identic. De aici, o primă problemă și, totodată, o primă dilemă, nu numai economică dar și politică. Solidaritatea comunitară solicitată de Olanda — implicînd o „împărțire" a rezervelor de petrol între țările membre — ar fi putut determina o înăsprire a restricțiilor privind livrările de petrol cu toate urmările ei în planul activității economice. Apelul olandez la „solidaritate" — în ciuda sprijinului, de altfel timid, al R.F.G. — nu a găsit ecou, mai ales datorită opoziției puternice a Franței și a Marii Britanii. Nu de puține ori, în presa vest-europeană au putut fi întîlnite aprecieri că aceste țări au fost, în cadrul recentei crize petroliere, promotoarele devizei „se salvează cine poate". Astfel că politica energetică comună, preconizată de conferința la nivel înalt de la Copenhaga, pare a rămîne exclusiv în domeniul resurselor energetice alternative.

Pe de altă parte, criza petrolului se răsfrînge asupra țărilor C.E.E. prin importantele creșteri ale prețului țițeiului — care vor antrena însemnate deficite în balanțele lor de plăți — și, totodată, prin înrîurirea pe care o exercită asupra situației monedelor comunitare. Pozițiile acestora au slăbit pe piețele de schimb (îndeosebi în comparație cu dolarul american). De altfel, instituirea fluctuării separate a francului este considerată tocmai o replică la scăderea vizibilă a cursului monedei franceze, a cărui susținere în continuare, prin intervenții pe piață, ar fi dus la erodarea progresivă a rezervelor valutare ale Franței. În același timp, însă, măsura, echivalînd de fapt cu o devalorizare, creează avantaje comerciale Franței și, deci, îi conferă o poziție comparativ mai bună pentru înfruntarea viitoarelor dificultăți în conturile externe. Tocmai acest lucru constituie motivul aprehensiunilor manifestate în cercurile comunitare față de hotărîrea franceză. Într-o situație „normală", măsura ar fi putut să nu producă vîlvă. Dar, în actuala conjunctură economică nefavorabilă, ea s-ar putea dovedi un precedent periculos, determinînd partenerii comunitari să întreprindă acțiuni cu efecte similare în scopuri concurențiale, ceea ce ar putea deteriora chiar principala realizare de pînă acum a Pieței comune — uniunea vamală.

În sfîrșit, prin implicațiile ei, criza petrolului și-a pus amprenta și într-un alt mod, indirect, asupra raporturilor comunitare precum și asupra relațiilor Pieței comune cu exteriorul. Mult mai puțin dependente de livrările externe de țiței, Statele Unite sînt mai puțin afectate, atît pe plan economic (dolarul s-a redresat și se află în ascensiune) cît și pe plan politic, de actualele frămîntări de pe frontul petrolier. „Situația — notează «Die Welt» — nu mai este aceeași cu cea din toamnă, cînd Piața comună părea să se îndrepte cu pînzele sus spre țința unificării sale. A intervenit criza energetică, în care fiecare a păsit pe căile sale proprii... De asemenea, această criză a deplasat raportul de forțe dintre America și Europa occidentală în favoarea S.U.A., a căror economie este afectată doar marginal". Ca atare, se întăresc și pozițiile americane în cadrul viitoarelor negocieri interoccidentale cu privire la redefinirea raporturilor din domeniile economic, monetar, comercial, fi-

nanciar, politic. În plus, pentru a-şi pregăti o capacitate de negociere cît mai „forte", Statele Unite şi-au dublat consolidarea lor pe plan economic şi comercial-financiar cu o neslăbită ofensivă pe plan politico-diplomatic. Printre componentele acesteia, observatorii scenei politice apusene situează şi propunerea cu privire la organizarea unei conferinţe energetice în trei faze, prima — cu participarea principalelor ţări occidentale consumatoare de petrol — avînd loc la începutul săptămînii acesteia la Washington, iar celelalte urmînd a se întruni ulterior, strîngînd laolaltă şi statele în curs de dezvoltare consumatoare iar, în final, şi ţările producătoare.

Se consideră că membrii Pieţei comune au fost puşi în faţa unei situaţii complexe şi delicate din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, conform invitaţiei iniţiale lansate de S.U.A., nu toate ţările C.E.E. ar fi urmat a fi prezente la Washington în cadrul primei faze, ci numai „marii consumatori". Cel puţin pentru unele din aceste ţări, partizane ale menţinerii unui dialog strîns cu S.U.A., apărea, astfel, problema opţiunii între solidaritatea comunitară şi implicaţiile asupra raporturilor cu Statele Unite. În al doilea rînd, potrivit preconizatei proceduri de desfăşurare a conferinţei, întrunirea prealabilă a principalilor consumatori putea fi interpretată ca o încercare de constituire a unui front comun al acestora, ceea ce ar fi putut antrena o nouă replică din partea ţărilor producătoare, care se opun creării unui asemenea front, exprimîndu-se, dimpotrivă, în favoarea unor relaţii directe, egale în drepturi cu statele consumatoare. În al treilea rînd, unele ţări vest-europene au văzut în „grupul de acţiune" propus de S.U.A. în domeniul energetic instituţionalizarea unei formule în cadrul căreia Statele Unite să aibă posibilitatea de a-şi face mai tare auzită propria voce — şi aceasta tocmai într-o perioadă în care Piaţa comună încearcă să înlăture „leadership"-ul american, să facă loc „partnership"-ului, să pună raporturile cu S.U.A. pe baze de egalitate.

Replica Pieţei comune nu a fost pe deplin concertată, ţările membre situîndu-se pe poziţii sensibil diferite. Marea Britanie şi R.F.G. au răspuns, încă de la început, pozitiv invitaţiei americane, în timp ce Franţa a lăsat mult timp să se întrevadă că nu va participa, propunînd, în schimb, organizarea unei conferinţe energetice mondiale, sub egida O.N.U. Într-o primă etapă, opiniile ţărilor C.E.E. nu s-au întîlnit decît în privinţa faptului ca la conferinţa de la Washington să fie prezenţi toţi membrii Pieţei comune, lucru acceptat de S.U.A. Dar capitalele comunitare au exprimat concepţii diferite asupra cercului de participanţi la prima fază a conferinţei — unii acceptînd formula „principalii consumatori", alţii solicitînd şi prezenţa ţărilor în curs de dezvoltare, iar alţii şi pe cea a statelor producătoare — şi chiar asupra rolului acestei reuniuni. Un compromis de ultimă oră, realizat înaintea conferinţei, a adus cele nouă ţări pe o platformă comună de principiu. Aceasta a prevăzut că scopul reuniunii de la Washington trebuie să fie acela de a proceda la o analiză a consecinţelor crizei petrolului, a problemelor cercetării şi dezvoltării în domeniul energetic şi nu acela de a se transforma într-un organism permanent, instituţionalizînd un nou cadru de cooperare internaţională, care să fie rezervat ţărilor occidentale şi care să se substituie organizaţiilor internaţionale existente (respectiv O.C.D.E.). De asemenea, consensul la care au ajuns „cei nouă" a preconizat ca reuniunea din capitala americană să exploreze cele mai bune forme de dialog, permiţînd de a se asocia la el toate categoriile de ţări consumatoare de petrol, precum şi cele producătoare, evitînd orice confruntare între statele consumatoare şi producătoare şi luînd în considerare interesele ţărilor în curs de dezvoltare. Totodată, poziţia Pieţei comune a restrîns sfera atribuţiilor conferinţei de la Washington, apreciind că aceasta nu poate soluţiona problemele concrete privind cooperarea internaţională în domeniul energiei, în primul rînd pentru că interlocutorii necesari (ţările producătoare) nu sînt prezenţi. În condiţiile acestui consens comunitar, Franţa a hotărît, în ultimul moment, să dea curs invitaţiei americane, arătînd, însă, clar că nu concepe o altă menire a reuniunii de la Washington în afara simplului schimb de vederi şi dorind, probabil, a nu face opinie complet separată cînd toţi ceilalţi membri ai Pieţei comune îşi anunţaseră participarea la conferinţa din capitala americană.

Deşi se apreciază că la Washington a vorbit nu numai Piaţa comună ci şi fiecare dintre membrii săi în parte, totuşi se pare că, faţă de intenţiile americane cu privire la această reuniune, „cei nouă" au formulat o atitudine relativ „concertată". Nu acelaşi lucru se poate spune, însă, despre poziţia lor în ce priveşte aspectele practice ale preconizatei politici energetice comune şi chiar ale raporturilor cu ţările producătoare. Arătînd că, deocamdată, politica energetică comună se menţine doar în stadiul de proiect, numeroşi comentatori vest-europeni sînt de părere că unele din principalele ţări membre ale C.E.E. nu se arată prea dispuse să manifeste „spirit comunitar" în rezolvarea problemelor aprovizionării cu petrol, angajîndu-se, dimpotrivă, pe calea stabilirii unor contacte şi încheierii unor contracte directe, bilaterale, cu ţările producătoare, aşa cum au procedat Franţa, R.F.G., Marea Britanie sau Italia. În capitala Olandei, aceste contracte sînt considerate o expresie a continuării politicii unor ţări comunitare de a-şi rezolva pe cont propriu problemele petroliere şi energetice. Premierul olandez Joop Den Uyl a afirmat, într-un recent interviu acordat ziarului „Le Monde", că nu este prea satisfăcut de asemenea acorduri, subliniind că „ar fi fost mai bine ca ele să fie rezultatul unor consultări între C.E.E. şi ţările producătoare de petrol".

Disputele apărute în condiţiile implicaţiilor crizei petrolului nu constituie, însă, desigur, decît un episod al confruntărilor intracomunitare. „Süddeutsche Zeitung" încearcă să privească aceste confruntări mai adînc, dincolo de contextul crizei energetice. „Bonnul devine din ce în ce mai puternic, atît pe plan economic cît şi politic... Reactualizarea «antantei cordiale» cu Marea Britanie, concepută de Franţa ca o contrapondere, a eşuat din cauza slăbiciunii ei. Parisul pare să-şi piardă poziţiile şi astăzi se teme chiar să nu ajungă să depindă de Bonn. Modul în care Franţa acţionează de una singură alătură poziţia ţărilor mici din C.E.E., împotriva voinţei lor, de partea celei a Germaniei federale, întărind-o pe aceasta din urmă. S-ar putea, de asemenea, ca necontenitele oscilaţii din politica franceză faţă de Piaţa comună să împingă din nou Bonnul în braţele Washingtonului".

În spatele încercărilor generate de faptul că Piaţa comună nu traversează, în prezent — pentru a prelua expresia Comisiei C.E.E. — o perioadă de „vreme bună", se întrezăresc, în actualele dificultăţi comunitare, înfruntările de forţe şi interese între membrii Pieţei comune şi, pe plan mai larg, între ţările occidentale, înfruntări ce se manifestă permanent şi care izbucnesc doar cu mai multă putere în situaţiile dificile.

Ilie Şerbănescu

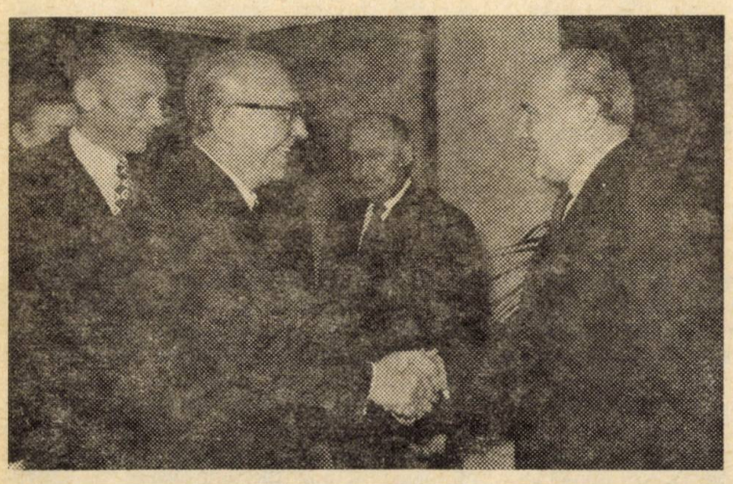

Primul secretar al C.C. al P.M.S.U., Janos Kádár, l-a primit, recent, pe Horst Sindermann, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.D. Germane, care a făcut o vizită în R.P. Ungară

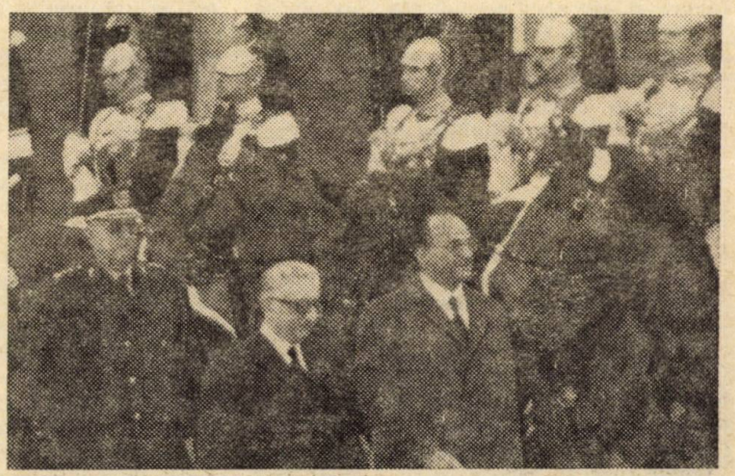

Primirea, la palatul Quirinale din Roma, de către preşedintele Italiei, Giovanni Leone, a preşedintelui mexican Luis Echeverria

DOCUMENTAR

CANALUL SUEZ

Trecut, prezent, viitor

Redeschiderea, în termen de șase luni, a Canalului Suez, ca și reconstrucția orașelor din zona Canalului se înscriu printre consecințele importante ale acordului de dezangajare a forțelor în Sinai semnat de Egipt și Israel. Publicăm, în legătură cu aceasta, un grupaj de materiale privind istoricul și situația actuală a Canalului Suez, precum și perspectivele decurgînd din redarea în funcțiune a acestei căi de navigație internațională.

Acum 100 de ani...

...Pe iahtul împărătesei Eugenia — soția lui Napoleon al III-lea — se urcaseră, în acea dimineață a zilei de 17 noiembrie 1869 — în afară de inginerul francez Ferdinand de Lesseps — împăratul Austriei, regele Prusiei, regina și regele Olandei, ca și o întreagă suită de duci, baroni, miniștri, ambasadori și bancheri. Iahtul a pătruns în Canal, urmat de alte 45 de vase și însoțit de salvele de onoare trase de tunurile khedivului Egiptului. Timp de o săptămînă, petrecerile, de un fast neobișnuit, s-au ținut lanț.

Ceea ce se sărbătorea atunci era deschiderea Canalului Suez.

Primele tentative de a stabili o cale navigabilă prin istmul Suezului datează din secolul 7 î.e.n., în timpul faraonului Nechao I. Uriașa lucrare a fost terminată în secolul III î.e.n. de Ptolomeu I și refăcută — după ce Canalul devenise impracticabil în timpul Cleopatrei — de autoritățile romane sub domnia lui Traian. Ideea stabilirii unei comunicații directe între Mediterana și Marea Roșie a preocupat pe Harun al Rașid și apoi pe venețieni ; a fost propusă de Leibnitz lui Ludovic al XIV-lea și studiată, în sfîrșit, de Napoleon Bonaparte.

Proiectul prinde viață abia în 1854, după urcarea pe tronul Egiptului a lui Mohammed Said, prieten din copilărie cu viceconsulul francez Ferdinand de Lesseps. Lucrările Canalului au început la 25 aprilie 1859.

Inițierea construcției a avut ecou și în rîndul românilor. Exprimîndu-și simpatia față de această acțiune, ca și încrederea că „noua cale deschisă comerțului lumii nu va fi fără folos pentru Principatele Unite", domnitorul Alexandru Ioan Cuza amintea, într-o scrisoare adresată viceregelui Egiptului, contribuția adusă de țara noastră la construirea Canalului : „Imense cantități de lemn din pădurile României au fost întrebuințate în construcția Canalului de Suez și comerțul nostru maritim, urmînd calea deschisă de aceste prime expediții, a dus de multe ori încă cerealele noastre în portul Alexandriei".

Neliniștită de eventualitatea pierderii supremației asupra drumului spre Indii, Anglia s-a opus multă vreme proiectului Lesseps, sprijinită fiind și de Poarta Otomană. Încheierea lucrărilor Canalului a fost, însă, însoțită de o apropiere între Londra și Paris.

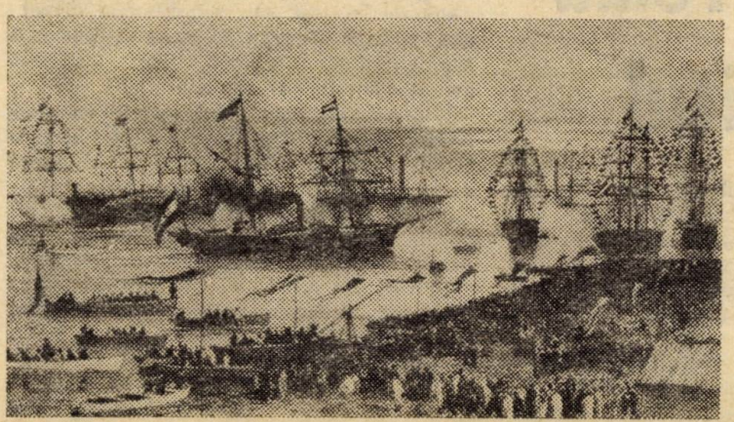

17 noiembrie 1869 : nava împăratului Austriei sosește la Suez pentru festivitățile prilejuite de inaugurarea Canalului

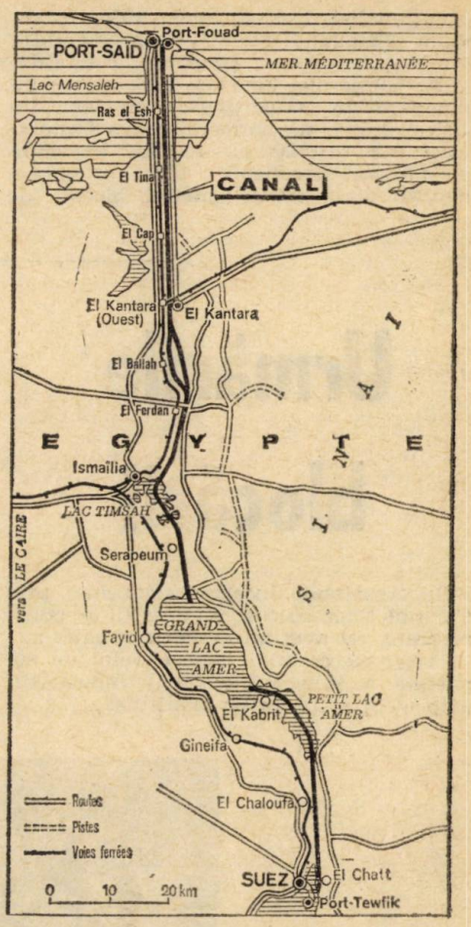

Canalul Suez are o LUNGIME totală de 161 kilometri. El poate fi împărțit, în direcția sud-nord, în cinci sectoare mari : de la orașul Suez la sud de Marele Lac Amar, 23 km ; lungimea Marelui Lac Amar, 33 km ; de la nord de Marele Lac Amar la Ismailia, 29 km ; de la Ismailia la El Kantara, 32 km ; de la El Kantara la Port-Said, pe malul Mediteranei, 44 km.

LĂȚIMEA Canalului : între 80 și 135 metri.

ADÎNCIMEA Canalului : 12 metri.

În 1966, Canalul a fost străbătut de 21 250 vase, dintre care 10 000 petroliere, totalizînd 242 milioane tone, dintre care 176 milioane tone petrol, adică 13,7 la sută din traficul maritim mondial.

Începînd din 1967, cînd a fost închis Canalul, 14 vase se află imobilizate în Marele Lac Amar : patru britanice, două vest-germane, două suedeze, două poloneze, unul american, unul francez, unul bulgar și unul cehoslovac. Un al 15-lea vas, aflat în Lacul Timsah, este un cargou american.

Deschiderea Canalului Suez a avut importante consecințe economice : a scurtat considerabil căile maritime ce legau Europa de Extremul Orient (cu 44 la sută traseul Londra-Bombay). Totodată, Canalul a jucat un important rol strategic în timpul celor două războaie mondiale. Pentru a-și asigura dominația comunicațiilor prin Suez și, „securitatea" aprovizionărilor cu petrol, Anglia va încheia tratate militare cu o serie de țări din zonă și va încerca să-și implanteze aici baze militare. Prin tratatul anglo-egiptean din 1936, Londra și-a asigurat controlul militar asupra Canalului pe o perioadă de 20 de ani. Dar, încă din 1945, Egiptul va cere, cu tot mai mare insistență, revizuirea acestui tratat, care reprezenta o încălcare flagrantă a suveranității și independenței țării. Ca urmare a unor tratative îndelungate, în 1954 Anglia a fost nevoită să semneze un acord prin care se obliga să evacueze trupele sale din zona Canalului Suez în decurs de 20 de luni. În ciuda presiunilor economice și politice la care a fost supus din partea Londrei și Washingtonului, guvernul egiptean a acționat cu fermita-

te naționalizînd, la 26 iulie 1956, Compania Canalului Suez — un pas dintre cele mai importante pe calea consolidării independenței țării și care avea consecințe adînci și pe plan economic. Măsurii legitime de naționalizare a Canalului i s-a răspuns cu invazia tripartită anglo-franco-israeliană din octombrie 1956, în urma căreia Canalul, blocat de vase scufundate, a fost închis navigației timp de cîteva luni. În aprilie 1957, Canalul a fost degajat și redeschis navigației.

Din iunie 1967, odată cu izbucnirea conflictului militar arabo-israelian, nici un vas n.u a mai străbătut cei 161 de kilometri care separă Port-Said de orașul Suez.

Urmările blocării

Repercusiunile încetării navigației prin Canalul Suez au fost diverse și, în multe privințe, au avut un caracter negativ :

Creșterea costului transportului — suportată, în principal, de țările industrializate — și a navlurilor maritime ;

Clădirea organismului Canalului Suez se află la Port Said

Modificarea circuitelor comerciale :

Declinul activității unor porturi ca Aden, Djibuti, Trieste, Marsilia și dezvoltarea activităților altor escale de pe noua rută a transportului petrolului (Mombassa în Kenya, Capul Bunei Speranțe, insula Mauriciu, Las Palmas) ;

Agravarea deficitului balanței de plăți a unor țări din Europa occidentală ; de pildă, 20 milioane de lire sterline pe lună pentru Anglia, în perioada ce a urmat anului 1967.

Cererea crescîndă de tancuri petroliere-gigant (200 000 la 400 000 tone), ceea ce a stimulat dezvoltarea industriei construcțiilor navale, în primul rînd în Japonia, Suedia, Franța și Spania ;

Comisia Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (C.N.U.C.E.D.) a evaluat la 7 miliarde de dolari costul consecințelor economice ale închiderii Canalului, pentru perioada mijlocul anului 1967 — sfîrșitul anului 1971, și la 1,7 miliarde costul lor anual, pentru perioada următoare.

Închiderea Canalului Suez s-a repercutat atît asupra aprovizionării Europei occidentale cu petrol, cît și, desigur, asupra economiei Egiptului. Să amintim că, numai în cursul anului 1966, 40 la sută din „aurul negru" extras din Orientul Apropiat a fost transportat pe această cale. În același timp, potrivit estimațiilor specialiștilor, odată cu încetarea navigației, a încetat și încasarea de către Egipt a valutei liber-convertibile, obținute de pe urma exploatării acestei căi, a cărei sumă se ridica anual la aproximativ 200 milioane de dolari. Pentru a acoperi parțial pierderile de pe urma închiderii Canalului, Egiptul a inițiat proiectul de construire a unei conducte care va lega, pe o distanță de 320 km, Suezul de Alexandria. Construcția continuă să fie de actualitate, costul ei fiind apreciat la 1,5 miliarde dolari. La Cairo a și fost semnat actul constitutiv al „Societății de conducte petroliere Golful Suez-Mediterana" (SUEMED), cu un capital de 400 milioane dolari, din care Egiptul acoperă jumătate, Arabia Saudită, Kuweitul și Abu Dhabi cîte 60 milioane, iar Qatarul 20 milioane. Au fost semnate, totodată, o serie de contracte cu firme străine, care vor finanța construcția conductei. Lucrările vor începe în scurtă vreme și se vor desfășura în două etape : în urma primei etape, care va dura probabil doi ani, conducta va avea o capacitate inițială de 40 milioane tone, pentru ca, la sfîrșitul celei de-a doua etape, capacitatea ei să se dubleze.

Cum se va relua traficul

Hotărîrea guvernului egiptean de a începe imediat operațiunile de curățire a Canalului Suez, pentru a-l redeschide traficului, este unanim apreciată ca un pas pozitiv în direcția reglementării pe căi politice a crizei din regiunea Orientului Apropiat.

Preocupînd de mai multă vreme autoritățile egiptene, problema a dobîndit, în prezent, o importanță națională, a cărei rezolvare mobilizează energiile și resursele întregii țări. Căci, operațiunile de curățire și, apoi, de adîncire a Canalului necesită eforturi intense și credite însemnate. Costul lucrărilor, de pildă, este evaluat la 260 milioane dolari. În legătură cu aceasta, vicepremierul Abdel Kader Hatem a însărcinat pe președintele autorității Canalului, Ahmed Mashhour, să înceapă convorbirile cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) și cu o serie de țări (Japonia, S.U.A., Italia, Kuweit), care s-au oferit să finanțeze lucrările de curățire. „Firme europene și arabe — scrie «Le Progrès Egyptien» — au prezentat și ele oferte pentru deblocarea Canalului Suez".

Practic, operațiunile se vor desfășura în două faze — precizează „Al Ahram". Lucrările preliminare de curățire vor consta în înlăturarea epavelor și dragarea Canalului, astfel încît, după șase luni, să poată trece vasele cu un tonaj de 70 000 tone. În faza a doua, lucrările vor viza adîncirea și lărgirea Canalului, ceea ce va permite traversarea lui de către tancuri petroliere cu o capacitate de 250 000 tone.

Pentru început, sînt prevăzute reamenajarea taluzurilor și deminarea unor importante porțiuni ale Canalului, operațiuni ce vor fi efectuate, în parte, de armata egipteană și, de asemenea, cu ajutorul firmelor străine specializate. În același timp, guvernul egiptean a hotărît să importe echipamentul modern necesar înlăturării celor 15 nave imobilizate din 1967 în Marele Lac Amar și în Lacul Timsah.

Lucrările de adîncire și lărgire a Canalului vor dura aproximativ 6—8 ani. Aceste proiecte fuseseră anunțate de Egipt încă din 1966 și debutaseră în februarie 1967. Scopul lor era, și rămîne în continuare, de a mări capacitatea anuală a căii de navigație la 28 500 de nave.

Specialiștii consideră că, după ce va fi redeschis navigației, Canalul Suez își va redobîndi, în scurtă vreme, importanța. Ei își sprijină afirmația pe faptul că operațiunile de deblocare nu întîmpină obstacole tehnice prea mari, iar petrolierele de tonaj mediu ce vor putea utiliza Canalul reprezintă, și vor reprezenta și în anii imediat următori, cea mai mare parte a flotei petroliere internaționale. Dar, în special pentru transportul altor mărfuri, redeschiderea lui apare ca deosebit de benefică. În 1966, traficul mărfurilor grele și produselor solide (minereuri, metale, cereale, uleiuri oleaginoase, cauciuc, zahăr, fructe etc.) reprezenta, într-adevăr, circa o treime din mărfurile încărcate în porturile Mării Roșii și Africii orientale și un sfert din cele ce intrau și ieșeau din porturile Asiei de sud, Australiei și Asiei de sud-est. Or, schimburile comerciale dintre Europa și această parte a lumii, inclusiv Japonia, s-au accelerat simțitor în ultimii șapte ani.

O importanță cu totul aparte va avea redeschiderea Canalului Suez pentru Egipt, angajat, astăzi, într-o vastă operă de propășire economică. Eforturile considerabile pentru dezvoltare vor fi sensibil ușurate de beneficiile obținute de pe urma exploatării acestei căi de navigație.

Privită din aceste perspective, hotărîrea de a reda traficului internațional Canalul Suez apare ca un moment important, cu implicații pozitive.

Rodica Georgescu

Orașul Suez în reconstrucție

Corespondență din Cairo
de la Nicolae N. Lupu

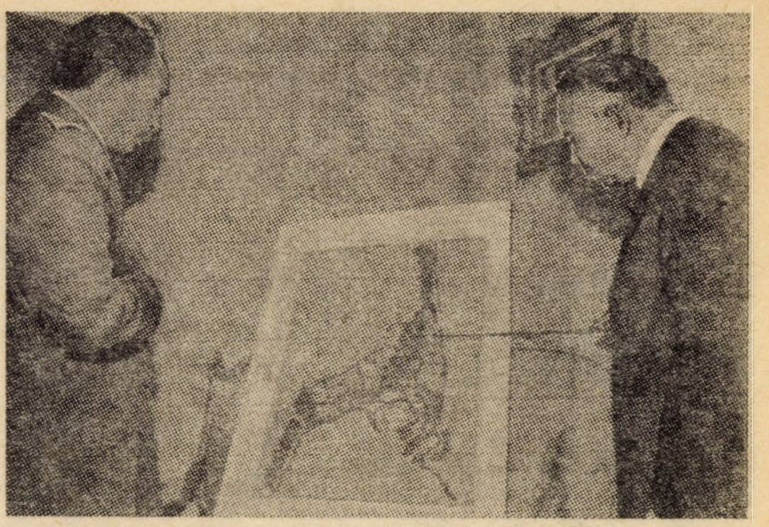

Președintele Anwar Sadat (stînga) discutînd cu Osmar Ahmed Osman, ministrul reconstrucției, planul de refacere a orașului Suez

Dimineața zilei de 29 ianuarie... Sînt doar cîteva ore de cînd șoseaua Cairo-Suez a fost redeschisă traficului civil. Pe banda îngustă de asfalt ce taie în două întinderile deșertice de la est de Nil se scurg zeci de autobuze, autoturisme și camioane în direcția Canalului. Unele dintre ele cară provizii pentru orașul care, multă vreme, a fost izolat de restul țării, în timp ce altele transportă pe primii săi vizitatori : oficialități și persoane particulare. Printre acestea din urmă se numără circa 200 de ziariști egipteni și corespondenți ai presei străine, care au străbătut de nenumărate ori drumul respectiv pentru a poposi la km 101, dar care, astăzi, sînt mai nerăbdători ca de obicei să ajungă la renumitul punct și, mai ales, să facă cunoștință cu zona de dincolo de el.

După cum se știe, km 101 a fost, o bună perioadă, locul delimitării forțelor egiptene și israeliene, al desfășurării, sub egida O.N.U., a convorbirilor dintre reprezentanții militari ai celor două părți. La 18 ianuarie, aici a avut loc semnarea acordului de dezangajare, iar, cîteva zile mai tîrziu, în același cort s-au încheiat discuțiile cu privire la modalitățile traducerii în viață a importantului act. La 29 ianuarie, însă, în momentul trecerii caravanei presei, aspectul locului este cu totul altul. Din aglomerarea de corturi, mașini, îngrădiri metalice au mai rămas doar cîteva urme : panoul galben cu inscripția „101 km FUNU — Delivery point George" și două corturi, ceva mai mici, ale armatei egiptene. Celelalte instalații au fost mutate în regiunea Canalului, la nord de Suez, iar detașamentele O.N.U. s-au deplasat, la rîndul lor, spre est. În memoria fiecăruia dintre corespondenți se derulează filmul recentelor evenimente petrecute aici, care au marcat un important pas înainte pe calea reglementării situației din Orientul Apropiat. Acordul de dezangajare a deschis perspectiva instaurării păcii, a încetării vărsărilor de sînge și a distrugerilor care au lăsat urme adînci în înfățișarea regiunii. Rănile proaspete ale războiului se văd, de altfel, îndată ce depășești limita km 101. Mai mulți stîlpi ai liniei de înaltă tensiune care duce curentul electric spre Suez au fost sfîrtecați de bombe. Pe marginea șoselei au rămas neclintite rețelele de sîrmă ghimpată, autovehiculele distruse în timpul luptelor, resturile proiectilelor. Sute de soldați din unitățile de geniu ale Republicii Arabe Egipt participă la deminarea zonei înconjurătoare.

Distrugerile războiului sînt, însă, și mai evidente pe măsură ce te apropii de Suez. Orașul, care înainte de 1967 număra circa 250 000 de locuitori, oferă chiar de la periferie imaginea unei localități greu încercate de ultimele ostilități. Străzi întregi au fost prefăcute în ruine. Numeroase școli, instituții, întreprinderi industriale au fost complet scoase din uz. La capătul Bulevardului 23 Iulie, care taie orașul Suez în două, se văd siluetele înnegrite de fum ale cîtorva blindate distruse în timpul luptelor de apărare a orașului.

În ciuda momentelor grele pe care le-a trăit, populația Suezului și-a păstrat neștirbite entuziasmul și speranța în posibilitatea refacerii localității într-un timp cît mai scurt. Ea a transformat ziua restabilirii legăturilor normale cu restul țării într-o zi memorabilă de adevărată sărbătoare. Mii de locuitori și militari au ieșit pe străzi pentru a întîmpina primele oficialități și persoane civile sosite în mijlocul lor. Autocarele presei și-au făcut loc cu greu prin mulțimea de oameni, prin străzile ocupate încă de moloz, care răsunau de strigăte de salut.

Ziua de 29 ianuarie n-a fost numai o adevărată sărbătoare, ci și un început, ce e drept modest, al acțiunii de reconstrucție. Pe străzile centrale, pavoazate cu steaguri și panouri, puteau fi văzute primele tentative de readucere a vieții orașului la normal : muncitori lucrînd la repararea rețelei electrice, soldați acționînd pentru deblocarea arterelor de circulație, într-o conferință de presă organizată la sediul administrativ al orașului, guvernatorul Mohamed Badawi El Kholy a anunțat că, potrivit dispozițiilor date de președintele Anwar Sadat, reconstrucția Suezului va începe imediat. În acest scop, aici au sosit, chiar a doua zi, numeroși membri ai guvernului, pentru a examina situația la fața locului și a face propuneri corespunzătoare.

Cele cîteva zile care au trecut de atunci confirmă faptul că, la ora actuală, reconstrucția Suezului și a celorlalte orașe din zona Canalului constituie principala preocupare de ordin intern a conducerii R.A.E. Localitatea a fost vizitată, pe lîngă o serie de membri ai guvernului, de primul secretar al C.C. al Uniunii Socialiste Arabe, Mohamed Hafez Ghanem, de soția președintelui republicii, ca și de alte personalități de frunte ale vieții politice și sociale. Consiliul de Miniștri a examinat problema reconstrucției zonei de est a țării și a deblocării Canalului Suez într-o ședință specială. Cu acest prilej, el a alocat un prim credit de 20 milioane lire pentru primul caz și 15 milioane lire pentru cel de-al doilea, dînd, totodată, directive diverselor ministere să-și revizuiască proiectele incluse în bugetul pe 1974 pentru a da prioritate orașelor Canalului. „Această hotărîre — scrie ziarul «Al Gumhuria» — , este considerată ca fiind o decizie istorică în toată puterea cuvîntului, deoarece face ca regiunea Canalului să intre într-o eră nouă, de reconstrucție și de prosperitate".

Situația zonei respective a format, de asemenea, obiectul unor discuții speciale ale președintelui Anwar Sadat cu o serie de membri ai guvernului și se va afla, în continuare, în centrul atenției autorităților, deoarece Suezul urmează să fie vizitat de șeful statului și să găzduiască o reuniune specială a guvernului egiptean.

Dar, multîncercatul oraș nu este obiect de preocupare numai pentru conducerea țării. Ziarele relatează zilnic despre ampla mișcare de masă care se desfășoară în toate guvernoratele Egiptului, pentru ajutorarea acțiunii de refacere a localității de pe Canal. Săptămîna trecută, au plecat spre Suez primele detașamente de tineret, care vor munci cot la cot cu populația locală în vederea reconstrucției și dezvoltării orașului. „Urbanizarea și reluarea vieții în regiunea Canalului și în cele trei orașe ale sale — scrie «Al Ahram» — nu reclamă numai răspunderea guvernului, ci a întregului popor, care trebuie să acționeze împreună cu guvernul și să-l ajute".

Brasilia, unul din cele mai frumoase subiecte de meditație asupra eternei teme a orașului

MEDITAȚIE SUB UN SOMBRERO

2

Anca Voican

Brasilia a fost sădită ca firul piinii, lăsat să răzbească pămîntul roșu, secerat de soare. Rădăcinile au prins, dar nu din primul an, si întreaga euforie de sticlă și lumină a început să respire cu nesaț, din toate puterile.

Casandra împotriva Brasiliei

Întîi, a fost orașul iar apoi oamenii, și nu invers, așa cum au răsărit toate cetățile pămîntului. Calculați și prozaici, mulți au pus căderea bruscă a cursului monedei pe seama siluetelor ei eterice, cu vocații de văzduh plătite prea scump. Au vociferat un timp și au tăcut, pentru că pe foaia albă de hîrtie arhitecți celebri ai noului val brazilian, foști elevi ai lui Le Corbusier, desenaseră, dintr-un început de imaginație, două linii intersectate, dezarmant de pure. Brasilia se năștea dintr-o cruciadă pornită pe hîrtie. Dar axa orizontală, rezervată locuințelor, a sfîrșit prin a se curba ușor, iar la 21 aprilie 1960, data inaugurării oficiale, avea, privită de la înălțime, silueta unei păsări. Învinsese văzduhul...

Rio, supraaglomerat, a cedat, cu un fals altruism, partea minții. Serviciile Senatului, Camerei, Tribunalului Suprem, președinției, ambasadelor au fost transportate de la Rio par avion. Președintele Quadros a părăsit palatul Alvorada, acest Trianon brazilian, și s-a mutat, la rîndu-i, la Brasilia. În primul său discurs prezidențial, acuza, pe un ton de Casandră, imensele cheltuieli ale predecesorului, Kubitschek, părintele moral al noii cetăți. Dar, cea vizată era, de fapt, Brasilia, visul de lumini, peluze, lacuri artificiale, Brasilia cea rece, prea frumoasă pentru a fi primitoare. Nimeni nu se născuse, nu iubise și nu murise aici, nimeni nu avea amintiri.

De atunci, Brasilia reprezintă calmul, rațiunea, conștientul, lucrul voit și realizat. Zilele rezervate sufletului se petrec, totuși, tot la Rio. Înalții funcționari fac adesea navetă, ca să separe, printr-un număr de kilometri, simbolul muncii de al destinderii. Spun unii că Brasilia începe să se închege într-un oraș adevărat, una din dovezi fiind apariția „marginilor", pe care le-aș numi „favele", dacă n-aș ști că în fiecare loc ele se cheamă altfel : barriadas, ranchos, poblaciones, după cum e vorba de Lima, Caracas, Santiago. Brasilia, cea mai aproape de anul 2000, nu poate fugi de periferie, ea care reprezîntă unul din cele mai frumoase subiecte de meditație, oferite filozofilor secolului XX, asupra eternei teme a orașului.

Clienții străini să coboare...

Mărturisesc, abia acum, că n-am văzut Brasilia. Dar cred că proba ei de fantezie și voință poate fi lesne de închipuit. Nimeni nu-și imaginează mitul lui Manole fără chinurile creației. Fiecare zid al Brasiliei le-a multiplicat, pînă cînd au fost destul de puternice ca să nască un oraș. Un oraș al viitorului, în care abia în viitor se va trăi ca într-un adevărat oraș, o replică tîrzie, orgolioasă, rafinată, dar nu mai puțin practică a unei alte capitale, de sinteză precolumbiană – Cuzco, mîndria imperiului incas.

Este o legătură mintală, pur și simplu aceași gînd persistent al proliferării diversității pe pămîntul latin al Americii, care își frămîntă lutul și mintea pentru urmași, deși Cuzco nu și-a scris încă toată istoria. Și nu și-a explorat încă toate pămînturile. Pe suprafețe întinse, ca Amazonia, pădure fără frontiere, brazilienii, mai întîi, apoi peruanii și ecuadorienii se întorc la condiția de conchistadori în propria țară. Explorările se încheie tot atît de divers ca însăși natura, constituind surprizele locului : construcția șoselei transamazoniene, descoperirea unor noi triburi, uneori de indieni giganți, sau a unor noi zăcăminte, adesea de petrol.

Pămîntul mai are o sumedenie de taine, unele deja bănuite, altele nu. Se spune că este mai bogat decît îl pot descoperi și poate mult mai mult decît îl pot valorifica oamenii, ei înșiși o lume încă puțin străbătută. Doar Sarmiento, din spița făuritorilor Argentinei moderne, unul din cei mai impresionanți oameni politici pe care i-a dat America Latină și, incontestabil, cel mai original și puternic scriitor romantic al Americii, avea să strige, conștient de propria-i valoare : „Se opresc să mă privească așa cum îl priveau pe Dante la

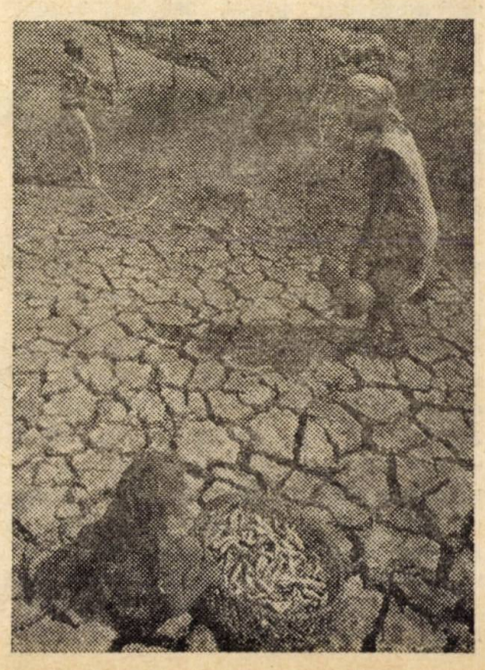

Nord-estul brazilian, unde soarele „doare adînc"

Degustătorul de... cafea

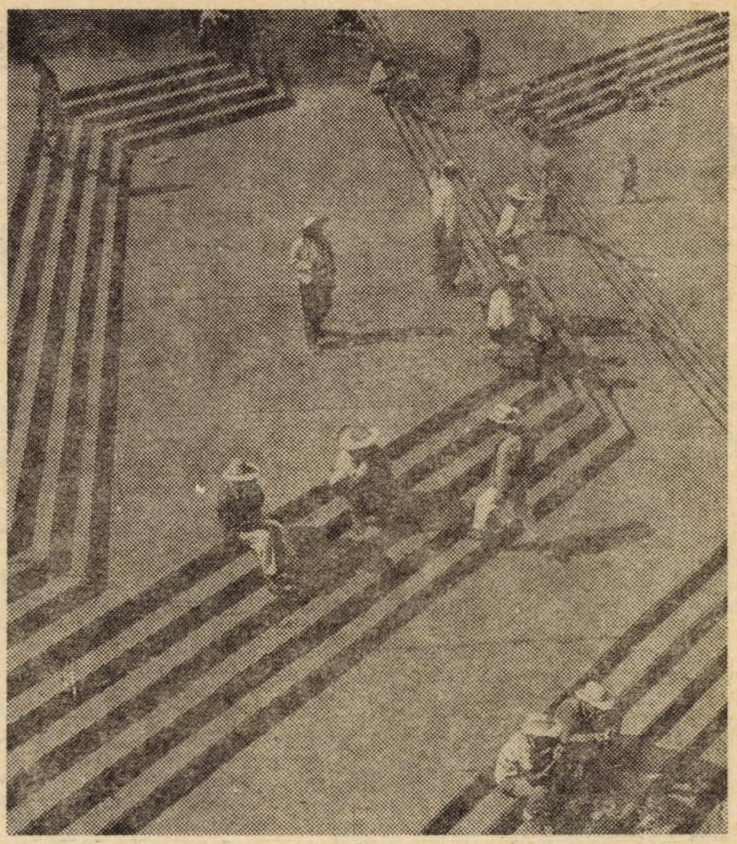

Treptele drumului propriu...

Florența, pentru că eu sînt omul care a coborît în infern !"

În vorbirea oamenilor, „resursele", ținînd de pămînt sau de ei înșiși, devin la fel de vitale ca apa în plin deșert. Poate aici, nu de foarte multă vreme, unitatea latino-americană se vede reconstituită : în fața resurselor, a companiilor străine care s-au oferit să le „valorifice", toți se simt egali. Latino-americanii s-au așezat pe poziții de apărare, convinși fiind că, pierzînd o dată trenul industriei, l-au avut pe următorul, cel al resurselor, care, în fond, duce la aceeași destinație. Nimeni nu este dispus să-l scape, motiv pentru care invită clienții străini să coboare.

Romanța frunzei de Coca

Pe lungimea unui an, soarele cuprinde treptat, bucată cu bucată, pămîntul latino-american și-l încinge sufocant la Rio de Janeiro, cu multă umezeală la Havana și Caracas, cu adieri muntoase la Santiago și México. Solemni în nemișcarea lor prelungită spre înălțimi, palmierii vorbesc de vecinătatea oceanică, poncho-urile de cea andină, sombrero-ul de cea nord-americană. Cînd „trecem prin centura zilei" și soarele „doare adînc", spune César Vallejo, cărăușul indian abia se zărește, înfășurat în poncho-ul lui roșu, „savurînd romanța peruană a frunzei de coca". Indianul este indian cît timp poartă poncho, zic cunoscătorii. În rest, devine un trecător anonim, strivit de reclame.

Privind fațadele caselor și citindu-le firmele, înfășurat în despersonalizarea trecătorului anonim, simți apăsarea numelor cu fonetică străină. Doctrine, politici, alianțe pentru sau împotriva progresului... Americanii cu ghetre și ceas de buzunar, apoi cei cu servietă diplomatică — e vorba de model, nu de utilitate — au introdus, paralel cu „yanqui" („iancheu"), un cuvînt de o ironie fină : „gringo", intraductibil, sau dacă ținem neapărat „străinul care nu vorbește spaniola, ci o limbă păsărească". După ce criticase un poet că „îmbină două lucruri antagonice, poezia și politica", Rubén Darío avea să le îmbine el însuși într-un poem celebru : „Lui Roosevelt", (este vorba de președintele Theodore Roosevelt). Era în 1904, un an după semnarea tratatului privind Canalul Panama, cînd Darío scria la început de poem : „Cu glasul greu al bibliei sau versul lui Walt Whitman / aș vrea s-ajung la tine... / ...viitorul cotropitor / al Americii ingenue, de sînge indian. / care vorbește spaniola". Nicaraguanul Rubén Darío avea în sînge nesupunerea, presentimentul revoltei pentru ce a devenit mai tirziu Nicaragua — unul din fiefurile „Fruterei", denumirea aclimatizată a prea des amintitei „United Fruit", autoare de „republici ale bananelor".

Ce va fi în viitor ? Americanii vor să negocieze cu fiecare în parte ; „latinii", simțindu-se mai puternici împreună, încearcă tocmai contrariul. Între timp, negocierile continuă, viața continuă și Punta del Este rămîne sediul festivalurilor cinematografice — primăvara, și al conferințelor interamericane — iarna. Înghețul pătrunde în sălile de lucru... ,

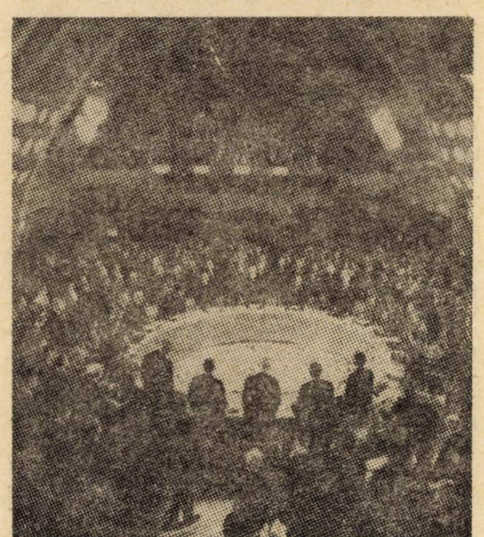

Punta del Este și simbolul ei : „latinii" negociază numai împreună

O singură întrebare despre surîsul Giocondei

Citisem undeva că cele două elemente-motor ale societății peruane sînt metișii și militarii. Adoptînd sistemul, Uruguayul ar pune în evidență tineretul, Argentina — mișcarea peronistă, Panama, Ecuador, Brazilia — din nou militarii. Uniforma este prezentă des în politică, fără s-o zărești prea mult pe stradă, decît văzîndu-și de treabă la dirijarea traficului în intersecții, sau plimbîndu-se demn, în ținuta de duminică. Orașele rămîn civile, spiritele la fel, politica, de asemenea, mai ales dacă puterea în uniformă nu are cui să se împotrivească, pentru că merge, ordonat, alături. Universul latino-american repetă, în politică, deosebirile de culori din peisajul său citadin, uman sau geografic. Fiecare își cucerește „a doua independență" — economică — în ritmuri și prin forme singulare, încît nici un model nu devine firesc, ci ricoșant. Cu totul aparte, Cuba este o insulă și, prin politica ei, oază de socialism tînăr pe sol latino-american, dar aparținînd marii familii continentale prin glasul rațiunii și al inimii.

Deosebite între ele, nu numai prin politică, dar și prin nivel de trai, deci stadiu de dezvoltare : America Latină nu este una, ci aproape 25, cu enclave, colonii, foste colonii, ministate. Rio nu înseamnă Brazilia, iar Brazilia nu cuprinde numai „miracole economice", ci și nord-estul, un Mezzogiorno la fel de uitat, înapoiat și arid, cu pămîntul crăpat de uscăciune și secetă pe mai mulți ani.

Lumea străzilor sau a gărilor este la fel de pestriță prin grupurile compacte de trecători grăbiți, seminariști și soldați, turiști în vacanță, țărani tăcuți, în poncho, clase de eleve de colegiu supravegheate de călugărițe. Bineînțeles, oameni de afaceri, gulere tari ca peste tot, serviete diplomatice. Iar ca peisajul să fie complet : mulțimea îndreptîndu-se spre coride și fotbal.

Căutîndu-i o metaforă, continentul latin al Americii, privit din orice unghi, schițează același necuprins misterios, difuz, lăuntric, al surîsului Giocondei : orice nouă privire renaște întrebări și o singură întrebare poate fi, oricînd, un punct de plecare în meditație.

SAN JOSÉ

Continuitate politică

De două ori pe zi, la prînz și la cinci după-amiază, o zarvă ca de curte de recreație urcă pe străzile liniștite din San José. În nici o parte din America centrală nu întîlnești atîția elevi în uniformă, purtînd blazonul școlii, ca aici : rata analfabetismului este una din cele mai scăzute de pe continent, în timp ce procentele din buget alocate învățămîntului — unele din cele mai ridicate.

Ar fi o originalitate a locului, dar nu singura. În Costa Rica, numai 1,8 la sută din populație este alcătuită din mulatri și negri, așezați în special pe coasta Caraibilor și cea a Pacificului. O altă originalitate ține de politică și constă în lipsa armatei, desființată în 1948, după „un mic război civil".

În această mică republică centro-americană, la 3 februarie — adică în prima duminică a lunii — au avut loc alegeri generale : 750 000 de alegători au votat pentru desemnarea noului șef al statului, a celor 57 de membri ai Adunării Legislative și a celor 552 de viitori șefi ai consiliilor municipale. Daniel Oduber Quiros — candidatul Partidului Eliberării Naționale, de guvernămînt — a fost declarat cîștigător al alegerilor, rupîndu-se, astfel, o îndelungată tradiție electorală, care dădea cîștig de cauză reprezentantului partidelor de opoziție. Oduber a întrunit 289 848 de voturi (42,3 la sută din totalul celor exprimate), față de numai 205 076 obținute de principalul contracandidat, Fernando Trejos Escalante, candidatul Partidului Unificării Naționale (30 la sută din sufragii). Pe locul al treilea s-a clasat Jorge Gonzales Marten, reprezentantul Partidului Național Independent, cu 11,6 la sută din sufragiile exprimate de electoratul costarican. Ceilalți 5 candidați au întrunit, împreună, 16 la sută din voturi. Tribunalul Suprem Electoral a anunțat, de asemenea, că 21 la sută din alegătorii înscriși pe listele electorale s-au abținut de la vot.

Daniel Oduber Quiros urmează să preia oficial funcția la 8 mai, înlocuindu-l pe președintele în exercițiu, José Figueres. În vîrstă de 53 de ani, noul președinte a îndeplinit, pînă la jumătatea anului trecut, funcția de președinte al Adunării legislative, fiind una din personalitățile marcante ale vieții politice costaricane. După războiul civil din 1948, a prezidat junta guvernamentală constituită în acel moment. Mai tîrziu, a fost ministru de externe, a deținut funcții diplomatice în exterior și a obținut titlul de doctor în drept la cursurile specializate de la Universitățile Sorbona de la Paris și de la Ottawa. În 1950, împreună cu actualul președinte, José Figueres, a creat Partidul Eliberării Naționale, devenind secretarul lui general. Participă la alegerile prezidențiale din 1966, dar este învins de candidatul opoziției, José Trejos. După triumful în alegeri, în 1970, al lui Figueres, rămîne unul din cei mai apropiați colaboratori ai săi.

Independentă din 1821, Costa Rica a cărei suprafață este de 48 550 km² și a cărei populație a atins circa 1 600 000 de locuitori, este în esență o țară agricolă, cu o structură socială echilibrată și, mai ales, cu vechi tradiții democratice. Alegerile se înscriu în această tradiție care contrastează cu frecventele crize politice din unele țări vecine. Această tradiție democratică se datorește sociologiei : mici comunități izolate în trecut ; istoriei : depărtarea față de „la madre patria" spaniolă și de viceregele din Guatemala ; culturii : amprenta filozofilor secolului al XVIII-lea și, mai ales, a lui J. J. Rousseau ; psihologiei : spiritul de independență.

Încă din 1965, cînd a desfășurat prima sa campanie electorală, Daniel Oduber a prezentat axele politicii sale în eventualitatea numirii lui ca președinte. În mare măsură ele se păstrează în 1974, demonstrînd atît continuitatea concepțiilor sale, cît și cea a vieții politice costaricane, Daniel Oduber fiind un adept al măsurilor progresiste, democratice promovate de guvernul Figueres. Ambii sînt, de fapt, liderii (José Figueres este președintele) aceluiași partid, de coloratură social-democrată (Partidul Eliberării Naționale este afiliat la Internaționala socialistă).

Între alte aspecte, Oduber a declarat că va proceda la o întărire a micii industrii, la extinderea exporturilor de produse agricole, facilitînd, totodată, o mai largă participare a țării la schimburile economice și comerciale din zona Americii centrale. A arătat, de asemenea, că guvernul său va face noi eforturi pentru a elimina creșterea costului vieții și că relațiile externe pe care le va întreține Costa Rica se vor înscrie pe linia celor inițiate de actualul regim.

A. V.

DOCUMENTE

Acordul conținînd principiile de bază referitoare la negocierile asupra Canalului Panama

— text integral —

1. — Tratatul din 1903 și amendamentele sale vor fi abrogate după semnarea unui tratat în întregime nou asupra Canalului interoceanic.

2. — Se va elimina conceptul de perpetuitate. Noul tratat referitor la Canalul de trecere va conține o dată fixă de expirare.

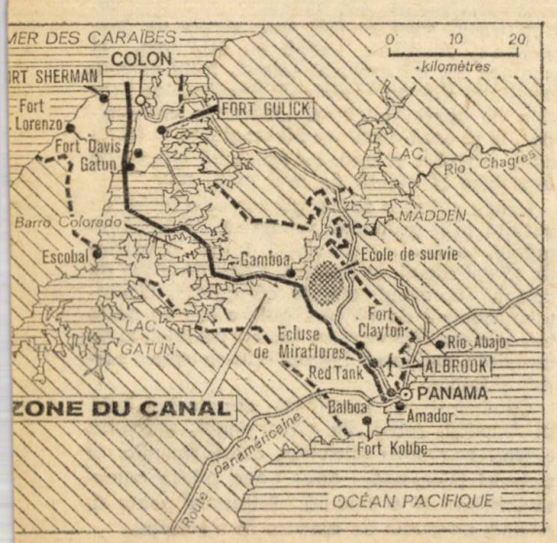

3. — Expirarea jurisdicției Statelor Unite pe teritoriul panamez va avea loc în scurt timp, conform termenelor specificate în noul tratat.

4. — Teritoriul panamez în care se află situat Canalul va reveni sub jurisdicția Republicii Panama. Republica Panama, în baza suveranității sale teritoriale, va conferi Statelor Unite ale Americii, pe durata noului tratat asupra Canalului interoceanic și conform celor stabilite, dreptul de uz asupra pămînturilor, apelor și spațiului aerian care sînt necesare pentru funcționarea, menținerea, protecția și apărarea Canalului și pentru tranzitul navelor.

5. — Republica Panama va primi o participare justă și echitabilă din beneficiile rezultate din exploatarea Canalului pe teritoriul său. Se recunoaște că poziția geografică a teritoriului său constituie principala resursă a Republicii Panama.

6. — Republica Panama va participa la administrarea Canalului, în conformitate cu procedura stabilită în tratat. De asemenea, în tratat se va stipula că Republica Panama își va asuma responsabilitatea deplină pentru funcționarea Canalului la expirarea tratatului. Republica Panama va conferi Statelor Unite ale Americii drepturile necesare pentru reglementarea tranzitului navelor prin Canal și pentru exploatarea, menținerea, protejarea și apărarea Canalului, pentru realizarea oricărei alte activități specifice în legătură cu aceste scopuri, conform prevederilor tratatului.

7. — Republica Panama va participa cu Statele Unite ale Americii la protecția și apărarea Canalului în conformitate cu cele prevăzute în noul tratat.

8. — Republica Panama și Statele Unite ale Americii, recunoscînd importantele servicii pe care Canalul interoceanic Panama le comportă pentru traficul maritim internațional și ținînd cont de posibilitatea ca prezentul Canal să se dovedească insuficient pentru traficul respectiv, vor conveni, de comun acord, asupra prevederilor referitoare la noi lucrări care să asigure sporirea capacității Canalului. Aceste prevederi se vor încorpora în noul tratat de acord cu conceptele stabilite la principiul 2.

JUAN ANTONIO TACK,
Ministrul relațiilor externe al Republicii Panama

HENRY A. KISSINGER,
Secretar de stat al Statelor Unite ale Americii

R.P.D. COREEANĂ

Ideologia CIUCE

În liniile sale generale, această concepție, elaborată de Partidul Muncii din Coreea, a mai fost înfățișată în coloanele revistei noastre („Lumea", nr. 7/1972, pag. 12). De astă dată, încercăm o prezentare mai cuprinzătoare a ideologiei CIUCE, prețioase elemente de detaliu în această privință oferindu-ne interviurile secretarului general al C.C. al P.M. din Coreea, președintele R.P.D. Coreene, Kim Ir Sen, acordate presei străine.

CIUCE este o ideologie călăuzitoare a revoluției și construcției socialiste coreene, ideologie ale cărei izvoare se identifică cu învățămintele și experiența obținute de poporul coreean în opera de edificare a noii orînduiri sociale.

Înfăptuirea principiilor CIUCE — desprindem din interviurile evocate — înseamnă asumarea unei atitudini demne, de stăpîn, față de revoluție și construcție în propria țară. Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă materializarea spiritului de independență și a spiritului creator, constînd în rezolvarea originală a tuturor problemelor puse în cadrul luptei revoluționare și al operei de construcție în principal prin propriile forțe, în directă corespondență cu realitățile concret istorice în care se află țara, într-o etapă sau alta de dezvoltare. Potrivit principiilor CIUCE, revoluția nu poate fi nici exportată, nici importată. Nimeni din afară nu poate înfăptui revoluția într-o țară în care stăpînul actului revoluționar este însuși poporul respectiv, iar factorul hotărîtor în succesul revoluției consistă în însăși forța țării. Mai mult, pe măsura dezvoltării dialectice a mișcării revoluționare a clasei muncitoare și a maselor, apar numeroase dificultăți și probleme complexe, necunoscute înainte, pentru a căror depășire și înțelegere este chemat, într-o anume țară, să depună eforturi, să lupte, să gîndească, nimeni altcineva decît poporul țării respective, cunoscător al condițiilor concret istorice în care se află și, prin urmare, singurul capabil să decidă eficient asupra căilor de soluționare.

Principiile CIUCE presupun o linie independentă în politică, bizuirea pe forțele proprii în economie, autoajutorarea în cadrul apărării naționale.

În definirea **independenței în politică**, ideologia CIUCE pornește de la faptul că aceasta este un atribut fundamental al unui stat suveran. Numai cînd o națiune își exercită dreptul său legitim la autodeterminare politică — se precizează — poate asigura independența țării sale. **„Nu acționăm la ordinele sau instrucțiunile nimănui** — arăta președintele Kim Ir Sen într-unul din interviurile amintite —, **nici nu copiem, nici nu imităm lucrurile străine așa cum sînt. Întreaga politică pe care partidul nostru a stabilit-o și a rezolvat-o, din ziua eliberării și pînă astăzi, nu a fost copiată de nicăieri, ci a fost trasată în mod creator de noi înșine, în conformitate cu necesitatea dezvoltării revoluției în țara noastră, pe baza unei poziții fundamentale pe ideile CIUCE".** Modul în care este concepută independența în politică nu exclude, ci presupune, legăturile cu mișcarea revoluționară din alte țări, cu experiența acestei mișcări.

Pe plan intern, independența în politică s-a materializat în elaborarea, de către Partidul Muncii din Coreea, a liniei fundamentale a construcției economice socialiste, în virtutea căreia a fost acordată prioritate dezvoltării industriei grele, concomitent cu dezvoltarea industriei ușoare și a agriculturii. Se urmărea, în acest fel, să se rezolve, deopotrivă, crearea bazei unei economii naționale și îmbunătățirea nivelului de trai al poporului, în condițiile în care totul era distrus de război. Această linie și-a dovedit originalitatea tocmai în faptul că, izvorînd din legitățile generale ale teoriei marxist-leniniste, a evaluat necesitățile dezvoltării economice potrivit realităților concrete interne.

Ideile CIUCE consideră că **bizuirea pe forțele proprii în economie** constituie baza materială a independenței politice, dependența economică de alții conținînd în sine, subînțelegînd, dependența politică. Aplicarea practică, sub acest aspect, a ideologiei în discuție a constat în construirea unei economii naționale independente, rezultat al eforturilor poporului coreean însuși. Fără ca prin aceasta să se înțeleagă o dezvoltare economică închisă, ruptă de contextul internațional al schimburilor. Dimpotrivă, presupunînd o multiplicare a relațiilor economice de ajutor reciproc și de cooperare cu alte țări, pe baza egalității și avantajului mutual.

Garanția independenței politice și a autogospodăririi economice rezidă, în concepția CIUCE, în **autoajutorarea în apărarea națională,** necesitate vitală a unui stat suveran și independent. Absența unei puteri proprii de autoapărare, capabilă să dea o replică corespunzătoare unei eventuale agresiuni imperialiste, atinge profund atributele esențiale ale statului — suveranitatea și independența.

Pe terenul politicii externe, ideile CIUCE, promovînd consecvent independența, nu exclud, ci subînțeleg interdependența, militează pentru întărirea și diversificarea cooperării internaționale.

Identificînd în independență o premisă a unității și colaborării între țările socialiste, CIUCE proclamă patru principii de natură să slujească coeziunii între statele frățești, chiar în condițiile existenței unor deosebiri de vederi : opoziția față de imperialism ; sprijinirea mișcărilor de eliberare națională ; înaintarea continuă spre socialism și comunism ; respectarea principiului neamestecului în treburile interne, al respectului reciproc, egalității și avantajului mutual.

Legăturile cu alte țări — se subliniază — sînt menținute pe baza egalității și independenței, a respectului reciproc. Aceste raporturi vizează orice stat, mic sau mare, care manifestă o atitudine prietenească față de R.P.D. Coreeană.

Independența și neamestecul sînt așezate și la baza atitudinii P.M. din Coreea față de lupta revoluționară și mișcarea democratică din alte țări, a relațiilor dintre partidele marxist-leniniste. **„Partidul și poporul fiecărei țări** — declara secretarul general al C.C. al P.M. din Coreea, Kim Ir Sen — **cunosc treburile lor naționale mai bine ca oricine. În consecință, le aparține în mod firesc dreptul de a hotărî cum să conducă mișcarea revoluționară în țara lor. După părerea noastră, tot ceea ce este de făcut în această direcție este de a sprijini și încuraja, cum putem mai bine, lupta dreaptă a popoarelor din alte țări pentru eliberarea socială și națională. Nu ne vom amesteca și nu le vom impune ideea noastră cu forța. Noi nu urmăm în mod mecanic exemplele altora și nici nu le cerem să le urmeze pe ale noastre".**

Imagine a noului Phenian

Ilie Olteanu

RASPUNDEM CITITORILOR

Parlamentul iugoslav în lumina noii Constituții

În aceste zile, adunările republicane și provinciale din R. S. F. Iugoslavia au aprobat proiectul noii Constituții a țării, proiect ce va fi supus aprobării Adunării Federale la 21 februarie. Rezultat al muncii de trei ani a unui colectiv desemnat de către comisia de resort a Adunării Federale, noua Constituție cuprinde 7 părți, 14 capitole și 378 de articole. Este cea de a patra lege fundamentală a Iugoslaviei din perioada postbelică, după Constituția din 1946, Legea constituțională din 1953 (echivalentă cu o Constituție) și Constituția din 1963.

În cele ce urmează, vă prezentăm prevederi ale noii Constituții iugoslave în legătură cu organele puterii și administrației de stat.

Actuala Adunare Federală — denumită, după noua Constituție, Adunarea Republicii Socialiste Federative Iugoslavia — urmează să reunească un număr de 278 de delegați (în loc de 650 de deputați ca pînă acum) în două Camere (în loc de cinci). Această structură bicamerală va cuprinde :

Consiliul Federal — alcătuit din delegați ai oamenilor muncii din republici și provinciile autonome. Acest organism își va exercita controlul politic asupra activității organelor federale, în acest scop urmînd să adopte hotărîri cu privire la aplicarea judicioasă a prevederilor Constituției, să dezbată probleme politice, să stabilească bazele politicii interne și externe a Iugoslaviei, să adopte legi federale, să elaboreze politica, precum și să urmărească modul de aplicare în practică a acestei politici, să stabilească bugetul federal, să adopte hotărîri în problemele păcii și războiului, să ratifice acorduri internaționale, să stabilească bazele sistemului apărării naționale și ale sistemului securității țării, să dezbată informările guvernului și ale organelor și organizațiilor federale. Consiliul Federal va fi alcătuit din cîte 30 delegați din fiecare republică și cîte 20 din fiecare provincie.

Consiliul republicilor și provinciilor — alcătuit din delegați ai adunărilor republicane și provinciale. Consiliul urmează să hotărască în toate problemele pentru care noua Constituție prevede necesitatea punerii de acord a punctelor de vedere la nivel interrepublican.

Acest organism urmează să adopte planul social de dezvoltare a Iugoslaviei, stabilind și adoptînd legile federale în unele sectoare importante ale vieții economice : sistemul monetar și al devizelor ; comerțul exterior ; colaborarea economică cu străinătatea ; stabilirea volumului global al fondurilor alocate din bugetul federal, precum și înființarea diverselor fonduri, preluînd de la Federație și sarcina încheierii unor tranzacții internaționale în sfere bine stabilite în prealabil.

În componența sa vor intra cîte opt delegați din fiecare republică și cîte patru din adunările provinciale. Delegații urmează să fie desemnați de către toate consiliile republicane și provinciale într-o ședință comună, prin vot secret, din rîndul membrilor acestor consilii.

În ceea ce privește **Prezidiul R.S.F.I.**, noua Constituție preia din Constituția anterioară articolele care prevăd ca acest organism să-și mențină toate funcțiile de pînă acum. adăugîndu-se și funcția nouă, aceea de a examina situația existentă în sfera politicii externe și a securității statului.

Prezidiul se va ocupa de un număr mai mic de probleme decît pînă acum. Astfel, anumite chestiuni legate de conducerea forțelor armate vor fi transferate în competența secretariatului federal pentru apărarea națională, urmînd ca Prezidiul R.S.F.I. să rămînă în continuare organul suprem al forțelor armate.

În loc de 22 de membri cît are astăzi, Prezidiul R.S.F. Iugoslavia va număra 9 membri, respectiv cîte unul din fiecare republică și provincie autonomă, plus președintele U.C.I., care este, prin funcție, și membru al acestui organism.

Membrii Prezidiului vor fi aleși pe o perioadă de cinci ani. Ei se vor ocupa de : propunerea candidaților la funcția de președinte al Consiliului Executiv Federal (guvernul), propunere ce va fi înaintată Adunării ; promulgarea prin decret a legilor federale ; numirea președintelui Tribunalului Suprem al Iugoslaviei ; numirea și revocarea ambasadorilor Iugoslaviei în străinătate ; conferirea de ordine și medalii ; decretarea de amnistii ; stabilirea bazelor planurilor de pregătire pentru apărarea general națională a țării.

Se remarcă faptul că Prezidiul și Adunarea R.S.F.I. au un cerc aproape identic de probleme în competența lor, ceea ce nu creează dificultăți în cazul unui acord deplin al punctelor de vedere. Dar existînd și posibilitatea unui dezacord de păreri, chiar dacă el ar interveni foarte rar, noua Constituție prevede anumite termene pentru coordonarea punctelor de vedere.

Nu s-au făcut schimbări importante în paragrafele din vechea Constituție referitoare la **președintele republicii.** Astfel, în articolul respectiv al noii Constituții se arată că, pornind de la rolul istoric al lui Iosip Broz Tito în războiul de eliberare națională, în revoluția socialistă, constituirea și dezvoltarea R.S.F.I., dezvoltarea societății socialiste bazată pe autoconducere, realizarea frației și unității popoarelor și naționalităților din Iugoslavia, consolidarea independenței țării și a pozițiilor sale în relațiile internaționale, în lupta pentru pace pe plan mondial și în conformitate cu voința exprimată a oamenilor muncii și cetățenilor, a popoarelor și naționalităților Iugoslaviei, Adunarea R.S.F.I. poate ca, la propunerea adunărilor republicane și provinciale, să-l aleagă pe Iosip Broz Tito în funcția de președinte al republicii, după același procedeu ca și în fosta Constituție.

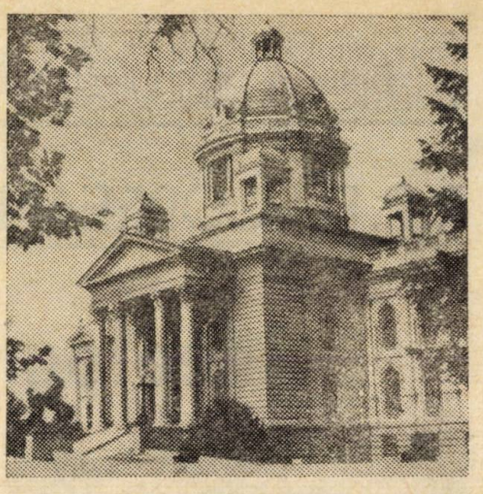

Clădirea Adunării Federale

Președintele republicii reprezintă R.S.F.I. în țară și în străinătate. Este, în același timp, comandantul suprem al forțelor armate și președintele Consiliului pentru apărarea națională. Promulgă legile federale, numește și revocă ambasadorii, primește scrisorile de acreditare ale reprezentanților diplomatici străini, conferă ordine și decorații, stabilește existența pericolului unui război direct și ordonă mobilizarea generală sau parțială.

Președintele informează Adunarea R.S.F.I. despre problemele ce apar în politica internă și externă și poate să-i propună acesteia spre dezbatere o serie de probleme. Președintele republicii are posibilitatea să convoace ședințele Consiliului Executiv Federal (guvernul), urmînd să stabilească și ordinea lor de zi.

Mandatul președintelui republicii are o durată identică cu a celorlalți membri ai Prezidiului R.S.F.I., de cinci ani.

În ceea ce privește **Consiliul Executiv Federal** (guvernul), acesta este un organ al Adunării R.S.F.I. cu funcție executivă și de conducere. Definit astfel, guvernul iugoslav capătă din ce în ce mai mult rolul de coordonator și îndrumător al activității organelor federale de conducere.

În contextul în care un număr de funcții politico-executive sînt transferate în competența Adunării, guvernului federal îi revin următoarele îndatoriri : să urmărească modul în care se înfăptuiește politica proclamată de Adunarea R.S.F.I. ; să promulge legile federale ; să stabilească proiectul planului dezvoltării sociale a Iugoslaviei și al bugetului federal ; să îndrume activitatea organelor federale.

Consiliul Executiv Federal va fi alcătuit pe viitor din membrii aleși după principiul reprezentării egale în drepturi a republicilor și provinciilor, precum și din rîndul tuturor funcționarilor federali aflați în posturi de conducere în cadrul organelor federale. Aceasta creează posibilitatea ca guvernul federal să devină un organ operativ.

Deși actuala Constituție menține din vechea Constituție multe prevederi cu privire la guvern, se menționează în plus obligativitatea guvernului de a răspunde pentru activitatea depusă în fața fiecăreia din cele două Camere ale Adunării Federale.

■

În baza noii Constituții, vor avea loc alegeri pentru organele reprezentative de la nivelul comunal pînă la nivel federal. Potrivit calendarului de lucru stabilit, Adunarea R.S.F.I. se va întruni cel mai tîrziu pînă la 15 mai, pînă la sfîrșitul aceleași luni urmînd, de asemenea, să fie alese Prezidiul R.S.F.I. și Consiliul Executiv Federal.

I. O.

Dolarul, în revenire de formă

Art Buchwald

Dolarul American, făcut knock-out, după cum se ştie, în 1973, a reuşit o remarcabilă revenire în ultimele luni.

Pentru a afla ce s-a întîmplat, m-am dus la sala de antrenament să-i iau un interviu. Dolarul era în ring. Schimba pumni cu 730 de Lire Italiene şi nici măcar nu transpira. La sfîrşitul rundului, s-a apropiat de corzi să-mi vorbească.

— Campionule, l-am întrebat, ce simţi cînd te vezi din nou în primele rînduri?

— Toată lumea mă considerase terminat, a zîmbit Dolarul pe sub mustaţă, dar eu am ştiut că voi reveni. N-ai văzut ce i-am făcut Francului Francez săptămîna trecută?

— Am văzut meciul, am răspuns.

— Dar ai văzut cum l-am „punctat" pe yenu' japonez?

— Da, dar lumea spune că te-a ajutat întrucîtva în meciul acesta şi embargoul petrolier.

— Aş fi putut să-l dau gata pe Yen şi fără embargou. Grăsanu' de Yen n-avea deloc antrenament. Japonezii credeau că e invincibil. Dar eu am privit nişte filme de la primul meu meci cu Yenu' şi i-am găsit o grămadă de slăbiciuni.

— Ca, de pildă?

— Mai bine nu-ţi spun, că s-ar putea să mă mai bat cu el.

— Ce zici, victoria în meciul cu Marca Vest-germană a fost cea mai importantă din cele pe care le-ai avut anul acesta?

— N-am reuşit s-o fac K.O. A fost abia o victorie la puncte, după un meci strîns. Am, încă, tot respectul pentru Marcă şi, dacă mă voi bate din nou cu ea, va trebui să fiu foarte atent la loviturile ei.

— Celălalt meci pe care încă îl comentează lumea este victoria ta prin knock-out împotriva Lirei Sterline.

— N-am nici un merit pentru asta, a spus Dolarul. Lira Sterlină nu era deloc pregătită pentru meci. În momentul în care englezii au trimis-o în ring, de-abia se putea ţine pe picioare.

— Cred că eşti prea modest, i-am răspuns.

— Omule, nu-s deloc modest. Sînt la fel de lipsit de scrupule ca înainte. Dar nu poţi pune Lira Sterlină în aceeaşi categorie cu Francu' şi Yenu'.

— Spune-mi, crezi că poţi să te menţii?

— Atîta vreme cît lumea va trebui să plătească pentru petrol cu dolari, am să mă menţin.

— Cum crezi că ai putea rezolva rivalitatea cu Aurul?

— Vorbeşti acum de marele meci pe care o să-l am în curînd? Jucătorii pariază încă pe Aur, dar mie nu mi-e frică de el. Ce naiba, nu valorează decît atîta cît spun experţii. O să pun Aurul la podea pînă în repriza a 10-a sau, dacă nu, mi-atîrn mînuşile în cui. O să mă scuzi acum. Trebuie să mă antrenez un pic cu Peseta Spaniolă, doar ca să mă menţin în formă, înţelegi.

(Din **International Herald Tribune**)

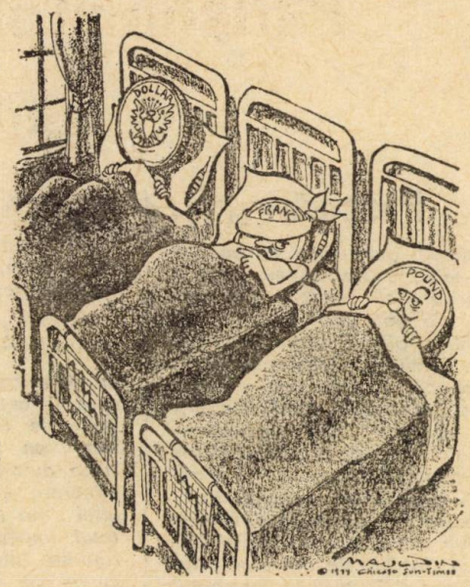

Francul francez: — Mon Dieu! Dolarul se ridică...

(Din **International Herald Tribune**)

Au crescut preţurile...

Robert Escarpit

Poate că nu a fost îndeajuns subliniat faptul că scumpirea combustibililor a făcut ca preţul războaielor, oricum foarte ridicat, să devină realmente prohibitiv.

Nu există risipă mai mare de energie decît războiul. Pentru a carboniza cîţiva inşi şi cîteva case, este nevoie de cantităţi de napalm — care este benzină gelatinizată — şi de carburant de avion suficiente pentru a satisface necesităţile unui oraş întreg, pe cîteva săptămîni.

Atunci, s-ar gîndi cineva să se revină la energia umană, la forţa muşchilor şi să fie redescoperite secretele încăierării primitive. Dar şi aici, atenţie: preţurile urcă vertiginos. Am calculat că un singur pumn dat de Cassius Clay sau Joe Frazier ar costa, în funcţie de reprize, între 20 şi 50 de mii de franci.

(După **Le Monde**)

S-au dus tigrii de altădată

Radu Budeanu

Euforia marilor viteze, a automobilului rulînd cu o feroce impetuozitate, se stinge văzînd cu ochii, întrucît motoarele nu vor mai înghiţi tigri ca în perioada de glorie cînd „Esso" îşi invita clientela să introducă aşa ceva în rezervoare.

Reducîndu-şi litrajul, renunţînd la o serie de cai putere şi arborînd o caroserie cochetă, dar închizînd un spaţiu modest, automobilele vor putea deveni incomparabil mai multe ocupînd o suprafaţă atît de acceptabilă încît specialiştii în strangulări rutiere, urbane şi interurbane îşi vor putea schimba, în sfîrşit, meseria. Dar nu numai dînşii. Gama largă de produse care a făcut, pînă acum, deliciul week-end-urilor de tip american sau chiar comunitar se va subţia în funcţie de port-bagaj sau de compoziţia familială a clientelei. Automobilele-pachebot care permiteau cuprinderea simultană a majorităţii membrilor unei familii pînă la grade îndepărtate de rudenie vor dispare în chip firesc. Nereunindu-se în atmosfera destinsă a sfîrşitului de săptămînă în blajinele poiene şi pădurici din afara oraşelor, este posibil ca numeroase unităţi de familie însingurate să nu mai achiziţioneze, cu fervoarea de altădată, obiectele de camping atît de variate şi ocupînd un volum impertinent.

La „Citroën" ca şi la „Fiat", firme care au produs şi în perioada de graţie a beţiei consumului tipuri deosebit de modeste, dar şi deosebit de somptuoase, se şopteşte, cu un matur realism, că, „în două luni, concepţia asupra automobilului s-a modificat ca în zece ani". Faţă de această situaţie, singura satisfacţie rămîne că precipitata evoluţie se încadrează în spiritul previziunilor. În mod obiectiv, clientela trebuie îndreptată spre automobile cît mai mici şi cît mai economicoase. Sloganul de ultimă oră al „Citroën"-ului, percutant şi plin de bun simţ, a devenit de un lirism economic incredibil cu cîtva timp în urmă: „Un franc este un franc, un litru este un litru". „Fiat", modelîndu-şi stilul de luptă în concurenţa care şi-a schimbat parametrii, nu se lasă mai prejos. Cu o vervă publicitară demnă de cauza aleasă, sloganul său depăşeşte, printr-un orgolios optimism, sfatul cuminte al concurentului său galic. „Criza de combustibil? Care criză? Fiatul 126 există!".

Oricum, s-au dus tigrii de altădată...

1000+1

Precizări

Avioanele americane de pe bazele militare din Tailanda nu sînt autorizate să participe la misiuni de bombardament în Indochina, afirmă ziarul tailandez „The Nation". Cotidianul precizează că, potrivit unui ofițer, „există acorduri între Tailanda și alte țări pentru a nu permite avioanelor americane să participe la bombardamente în Cambodgia". Același ziar anunță, de asemenea, că cel puțin 20 000 de soldați americani vor părăsi Tailanda, iar bazele din nord-estul țării vor fi închise în momentul în care o încetare a focului va avea loc în Cambodgia. Ultima bază care va fi dezafectată este cea de la U Tapao, unde se află bombardiere de tip „B-52". Pentru moment, două retrageri ale trupelor S.U.A. au fost în mod oficial anunțate, ceea ce reduce la 38 000 numărul soldaților americani aflați la bazele din Tailanda.

Scumpiri

Furtuna stîrnită de generalul Sharon, care și-a părăsit, recent, uniforma, a trecut în Israel pe planul doi, odată cu anunțarea unor creșteri fără precedent a prețurilor la alimentele de bază. Acum, potrivit ziarului „Le Monde", israelienii cumpără zahărul cu 75 la sută mai scump, laptele cu 56 la sută, ouăle cu 62 la sută. La pîine, bere, brînză și orez prețurile au crescut între 30 și 62 la sută. Cît privește transporturile publice, acestea și-au sporit tarifele cu 50 la sută.

Cauză

La originea prăbușirii avionului care îl avea la bord pe președintele togolez, Eyadema, a fost un sabotaj, apreciază surse autorizate. „Măsurile de eliberare economică luate de șeful statului nu convin întru totul imperialismului și marii finanțe internaționale. Acești domni vor să dezlănțuie asupra noastră furia lor, vor să-l lichideze fizic pe președintele nostru, însă ignoră un singur lucru: poate fi asasinat un om, dar nu și ideile sale", a declarat, referindu-se la accident, Michel Ekloza, ministrul togolez al informațiilor.

Conferință

Cotidianul libanez „L'Orient-Le Jour" scrie că, la 15 aprilie, la Cairo se va întruni o conferință arabă la nivel înalt. Ea va fi precedată de o conferință a miniștrilor arabi de externe și ai apărării. „Această conferință la nivel înalt va fi consacrată examinării progreselor realizate de la conferința similară de la Alger pe planurile negocierilor diplomatice și aplicării de către Israel a rezoluțiilor O.N.U. privind evacuarea teritoriilor arabe".

Participarea unor proeminente personalități politice a intrat în tradiția celui mai faimos carnaval vest-german. Renumit pentru deosebitul său simț al umorului, ministrul afacerilor externe, Walter Scheel, a făcut, cu acest prilej o adevărată risipă spirituală și... vocală : împărțind cu dezinvoltură glume în stînga și în dreapta, el a interpretat un cîntec în onoarea celor prezenți. În fotografie, Walter Scheel împreună cu soția sa, Mildred

J. Paul Getty senior (stînga) — considerat cel mai bogat om din lume — împreună cu Prințul Bernhard al Olandei (centru) și Charles A. Lindbergh, fost aviator și director al Centrului național american pentru prezervarea florei și faunei, înainte de a anunța, în cadrul unei conferințe de presă la ambasada S.U.A. din Olanda, acordarea premiului pe 1973 pentru protecția mediului natural, premiu finanțat de el

Dezbatere la zi între Michel Debré (stînga), fost prim-ministru și ministru de finanțe, și Pierre Mendès-France, fost președinte al Consiliului de Miniștri, principalii interlocutori ai emisiunii „Cele trei adevăruri", pe o temă, se pare, foarte gustată de francezi : „Franța și dificultățile economice. Trebuie să ne fie frică de 1974 ?"

Jack Slipper, detectiv șef la Scotland Yard, schimbă cîteva cuvinte amicale cu colegul său din poliția federală braziliană, înainte de a se îmbarca pentru Londra. Este vădit mulțumit, deși revine acasă fără Ronald Biggs, coautor de tristă faimă în „furtul secolului", arestat recent — după zece ani de la evadare — într-un hotel din Rio de Janeiro

„Păsările" lui Hitchkock, seria a doua : porumbeii din piața Mascarsija (Sarajevo) — mult mai numeroși decît cei din Trafalgar Square (Londra) sau piața San Marco (Veneția)

Împreună cu un agent F.B.I., Spiro Agnew părăsește biroul său, apăsat de un nou „reproș" judiciar : un beneficiu ilicit de mai multe milioane de dolari din vînzarea casei sale modernizate de serviciile secrete americane

Invitație

Sun Ciun, secretar general al Federației Sporturilor din întreaga Chină, a trimis un mesaj organizatorilor sportivi și sportivilor din provincia Taivan, precum și organizatorilor sportivi și sportivilor născuți în Taivan, care locuiesc în teritorii de peste mări, în care îi invită să vină la Pekin pentru a lua parte la probele de selecție pe întreaga națiune în vederea celei de-a 7-a Ediții a Jocurilor asiatice.

Amînare

Convorbirile dintre președintele Nixon și regele Iordaniei, Hussein, care urmau să aibă loc la 8 februarie, au fost amînate pentru o dată care va fi fixată ulterior, a anunțat Casa Albă. Motivul acestei amînări este programul încărcat al președintelui, care include conferința țărilor consumatoare de petrol. Nixon ar dori să aibă cu regele Hussein convorbiri mult mai ample decît ar fi fost posibile la data proiectată, a adăugat Casa Albă.

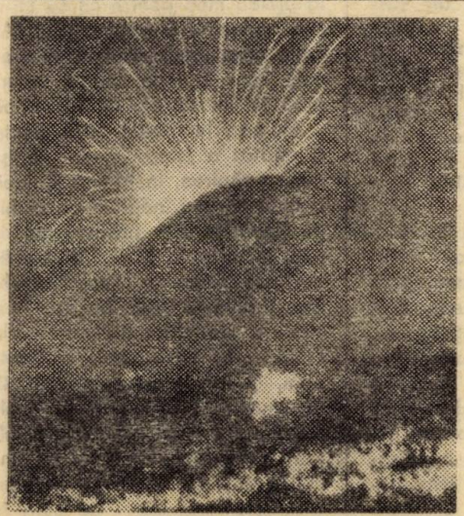

Ar fi putut reda mai degrabă un apus de soare această imagine, a cărei semnificație exclude, din păcate, poezia : după doi ani de calm, Etna erupe din nou

Contacte

M. Tarabanov, prim-vicepreședinte al Adunării Populare al R. P. Bulgaria, conducătorul delegației parlamentare care a vizitat Anglia, a declarat la înapoierea la Sofia : „Vizita noastră a marcat începutul restabilirii contactelor parlamentare dintre cele două țări, fapt ce constituie o contribuție indiscutabilă la intensificarea colaborării bilaterale, la cauza păcii și securității".

Candidați

Vicepreședintele Gerald Ford, ca și Nelson Rockefeller, Ronald Reagan și John Connally au, actualmente, cele mai multe șanse de a fi desemnați candidați republicani pentru alegerile prezidențiale din 1976. Această părere a fost exprimată de președintele Nixon cu ocazia reuniunii unor parlamentari ai Partidului republican.

Ierusalim

Într-un interviu acordat ziarului „Haaretz", profesorul Alessandrini, purtătorul de cuvînt al Vaticanului, a afirmat că „Vaticanul caută pentru Ierusalim un statut prin care cele trei mari religii monoteiste să se simtă aici ca la ele acasă".

O „duşcă" de oxigen după orele de datorie — pare să spună acest agent japonez de circulație — a devenit o necesitate în aerul poluat de traficul capitalei nipone

Același „punct de vedere" (ski-ul) au premierul canadian, Pierre Elliott Trudeau, doamna Brugger, Ernst Brugger, președintele Elveției, și Marc Hodler, președintele Federației Mondiale de ski (de la stînga la dreapta), la o întîlnire sui generis „la nivel înalt" (Alpi). La Saint-Moritz, președintele elvețian a inaugurat recent campionatele mondiale de ski

Turn

Francezilor li s-a încredințat construirea „turnului Sadat" (Borg El Sadat), un zgîrie-nori cu 75 de etaje, cel mai înalt, se pare, din lumea arabă. Edificiul va costa 10 milioane de lire egiptene și va fi ridicat în trei ani. Situat în inima capitalei egiptene, pe malul sting al Nilului, turnul va cuprinde, potrivit planurilor antreprenorilor francezi, apartamente, hoteluri, săli de spectacole.

Expulzare

Nicos Kapsomenakis, președintele Comitetului din Atena pentru coordonarea luptei în vederea realizării Enosis, grupare politică a mișcării organizate de către generalul Grivas, a fost expulzat din Cipru. Sosit pentru a participa la funeraliile lui Grivas, el a fost arestat de către poliția cipriotă în urma unui discurs în care a îndemnat la acțiuni armate, în cadrul organizației clandestine „EOKA-B".

„MANNIX SÎNT EU!“ (II)

Richard Hunter, modelul, și Mike Connors, interpretul lui Mannix

Continuăm publicarea, după revista „Paris Match“, a biografiei detectivului american Richard Hunter, din California, a cărui activitate a inspirat serialul de televiziune „Mannix“.

Amîndoi eram la fel de interesați să ne refugiem în mașina mea.

Regula de aur este de a nu face niciodată pe James Bond. Trebuie să eviți, cu orice preț, situațiile violente. Nu-i vorbă, știu să mă bat. Am învățat să lovesc tare în timpul războiului. Și îmi mențin forma, frecventînd cu regularitate o sală de gimnastică. Dar, e mai bine să te ferești de asemenea situații : există prea mulți experți în karaté și în alte soiuri de lupte. Trebuie să fii nebun să vrei să-ți încerci șansele. De fapt, armele mele sînt cele ale unui ziarist : aparate de fotografiat și magnetofon, „Nikon“ și „Sony“, pe care mi le-am cumpărat la Hong Kong. Și mai e, desigur, mașina. Într-o vreme, am folosit „Rover“-ul. Am renunțat însă la el. Cînd faci, în medie, 200 kilometri pe zi, închirierea unei mașini este singura soluție. Vă surprinde cifra ? Anchetele mă fac să alerg prin oraș, iar artera principală este o autostradă cu opt benzi de circulație de cîte 100 de kilometri lungime. Dacă, vreodată, Casa Albă va raționaliza benzina, voi rămîne pe drumuri.

O altă regulă : să muncești singur. Cu 97 de cazuri în 1973 și aproape 80 în 1972, am de lucru mai mult decît îmi trebuie. Sînt obligat chiar să și refuz. Sînt, cîteodată, tentat să-mi iau un asociat. Nici vorbă însă. Mi-aș pierde atunci independența care înseamnă, în fond, eficacitate.

Ultima regulă de aur : să nu accepți decît clienți recomandați de avocat. Din mai multe motive. Mai întîi — garanția onorariului : 15 dolari ora, plus cheltuielile suplimentare. Apoi, aceasta îmi dă siguranța că afacerea este legală. În fine, munca îmi este mult înlesnită : îndeobște, un avocat vede situația la rece, cu un ochi vigilent, în timp ce clientul e, de cele mai multe ori, confuz și pradă emoțiilor. În felul ăsta, evit clienții care mă pun pe urmele unor afaceri întortocheate, atît de frecvente în romanele polițiste.

De preferință, aleg acele afaceri care apără o „cauză“ ; este vorba de situații, în care munca mea poate contribui la a se face dreptate. Desigur, e mai puțin rentabil dar, din punct de vedere moral, îmi aduce mai multă satisfacție decît obișnuita rutină în care se lasă angrenați colegii mei.

Unii se specializează în divorțuri. Nu mă bag. E prea sordid. Adesea, comitetele care se organizează pentru apărarea „cauzelor“ sînt în jenă financiară. Cînd, la încheierea procesului, îți prezinți factura, ești pus în situația de a aștepta onorarea ei. Sau acuzatul îți răspunde : „Vă mulțumesc, dar sînt dezolat, n-am nici o lețcaie“. În orice caz, el nu înțelege pentru ce trebuie să plătească cuiva care i-a dovedit nevinovăția, de vreme ce oricum era nevinovat.

Manifestațiile de la Los Angeles care au avut loc în campania electorală din 1972 mi-au dat mult de furcă. Și, îndeosebi, un caz. Un fost combatant în războiul din Vietnam, rănit, țintuit într-un scaun rulant. Poliția avea o listă întreagă de delicte puse pe seama sa : refuzul de a se supune ordinelor, împotrivire etc. Tristul adevăr era că doi polițiști în civil l-au aruncat pe clientul meu de pe scaun și l-au stîlcit în bătaie. În fotografiile făcute de presă observ o femeie care privește de la fereastră incidentul. Identific imobilul, etajul și stau de vorbă cu ea. Își amintea că un camion de mărfuri staționa la locul incidentului. Ce camion ? Ce șofer ? Descopăr alte fotografii și, într-una din ele, faimosul camion, al cărui număr se vedea foarte clar. În alta, se observa șoferul la volan. Și, de fiecare dată, poliția și clientul meu. L-am regăsit repede pe șofer. Văzuse totul de aproape și chiar fusese într-atît de șocat, încît relatase incidentul în emițător-receptorul cu care comunica direct cu compania sa. Și acolo toți își aminteau încă de acest fapt. Cu aceste mărturii, n-a fost greu să obțin ordinul de sistare a urmăririi.

Cea mai bună anchetă politică a mea datează de la ultimele alegeri. Un membru din comitetul democrat îmi spune : „Știu că ați adus o contribuție financiară la campanie. Una din candidatele noastre este supusă amenințărilor și intimidărilor. Ați accepta să ne ajutați ?“

Am controlat telefoanele cu ajutorul experților. Candidata era inoportunată de apeluri telefonice injurioase, îndată ce se întorcea acasă, seara, unde n-o aștepta nimeni, pentru că soțul ei lucra în schimbul de noapte. O explozie puternică, provocată de o petardă, în grădină, i-a zdruncinat nervii. În sfîrșit, niște vandali pe care îi zărise fugind într-o mașină îi distruseseră dispozitivele de siguranță de la poartă. Descrierea mașinii era prea vagă pentru a-mi putea începe ancheta. Însoțit de doi voluntari din comitetul său, am făcut un înconjur al cartierului. Un cartier decent, în care albii și negrii trăiau în bună înțelegere. Am găsit un mare număr de simpatizanți, care și-au mobilizat copiii, și toată lumea a supravegheat, discret, casa candidatei mele. Cu ajutorul unuia dintre băieți, am obținut, în sfîrșit, numărul mașinii. Incomplet, din nefericire. Nu reținuse decît cinci cifre de pe plăcuță. Asta însemna 26 de vehicule. Am eliminat, de la început, 20. Marca, tipul, culoarea nu corespundeau descrierii. Și am făcut turul orașului pentru a interoga pe proprietarii celor șase vehicule suspecte. Ultimul era cel căutat. Atunci, am obținut cazierul lui judiciar. Fusese de două ori în închisoare : cîte patru și trei luni pentru mici găinării. Eforturile noastre au oprit campania de intimidare a candidatei. Fără a-i ameliora, cu toate acestea, șansele : n-a fost aleasă !

Se întîmplă, din cînd în cînd, să mă abat de la una din regulile mele de aur și să accept să lucrez pentru cîte un client. Sînt cazuri pe care nu le poți ignora. La rugămintea unei mame îngrozite, anchetez, de aproape patru ani, răpirea unui copil. Clienta mea, producătoare de filme de televiziune, s-a căsătorit, foarte tîrziu, și a avut copilul pe care și-l visa. O fetiță. Era cu atît mai mult atașată de ea, cu cît nu credea că va mai fi vreodată mamă. Acest mariaj a luat îndată o întorsătură proastă. Divorțul a fost intentat înainte chiar de nașterea fetiței. Soțul — care lucrează și el în televiziune — este un maniac după arme de foc. Profitînd de dreptul de a-și vizita copilul, a venit într-o zi și l-a luat cu el. De atunci, n-au mai fost văzuți niciodată.

Mama a apelat la toate relațiile pe care le avea pentru a face ancheta în California și în restul țării. Și, în special, la New York, într-un centru important de televiziune, unde soțul ei putea ușor să-și găsească de lucru. Eforturile clientei mele au rămas fără rezultat. Răpirea copilului de către un tată legitim nu este o crimă federală. F.B.I.-ul, de exemplu, nu poate interveni. Ea a apelat atunci la trei agenți particulari care să parcurgă toată țara. Fără succes. În sfîrșit, mi-a cerut mie să mă ocup de această afacere. Am reluat totul de la zero, am urmat toate pistele, pînă și pe cele mai bizare. Un autor de romane polițiste nu s-ar fi gîndit la ele. Sau, dacă și le-ar fi imaginat, le-ar fi îndepărtat ca improbabile.

Dar căutările mele n-au dus la nici un rezultat. Iată, din nefericire, realitatea meseriei mele. La cinema sau la televizor anchetele iau, întotdeauna, sfîrșit. Dar nu mi-am pierdut încă speranța în afacerea aceasta. Faptul că un om poate să dispară fără urmă, într-o țară în care fiecare individ este înmatriculat de mii de ori, în care fiecare nume se găsește în cel puțin zece computere administrative, ar putea să surprindă. Și, totuși, este posibil, mai ales dacă te adresezi unor organizații ce se află la limita legalității. Aici, la Los Angeles, există o asemenea organizație, denumită „Get Lost“ („Pierdeți-vă urma“). În schimbul unei sume de bani, ea procură clienților săi o nouă identitate, ba chiar și noi trăsături.

Personal, mă țin cît mai departe de asemenea forme de crimă organizată. Am suficientă bătaie de cap ca să evit înfruntările cu Mafia sau cu alte organizații de genul ei. Asemenea organizații există și la Los Angeles, mai discret, totuși, decît pe coasta de est. Țin prea mult la pielea mea pentru ca să mi-o risc acționînd împotriva lor. Aceste organizații suprimă persoanele care le jenează, fie recurgînd la mitralieră, fie la vitriol.

Alt caz. În martie 1970, presa a relatat o istorie puțin obișnuită : răpirea, în Marea Chinei, a unui cargou încărcat cu muniții. Navigînd sub pavilion american, „Columbia Eagle“ și-a ridicat încărcătura de la Long Beach, San Francisco și Subic Bay — o bază a marinei americane din Filipine. La 60 de mile de Vietnam, în largul mării, o revoltă izbucnește. 15 membri ai echipajului fac ostatic căpitanul, iau conducerea vasului și instalează restul — 25 de marinari și ofițeri — în bărci pe care le lasă în voia valurilor. „Eagle“ ar